

MEDIA- EN HANDELSRECHT

Photo by jose aljovin on Unsplash

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE.....	3
INLEIDING.....	9
DOELSTELLINGEN.....	11
1 WET OP DE PRIVACY.....	13
1.1 BEGRIPPEN	15
1.2 ROLLEN BINNEN EEN BEDRIJF	16
1.2.1 DE VERANTWOORDELIJKE	16
1.2.2 DE VERWERKER	16
1.2.3 DE BETROKKENE	17
1.3 BEGINSEL.....	17
1.4 FINALITEIT EN EVENREDIGHEID	17
1.5 GEVOELIGE GEGEVENS	18
1.5.1 DELICATE GEGEVENS	18
1.5.2 MEDISCHE GEGEVENS	18
1.5.3 GERECHTELijke GEGEVENS	18
1.6 GDPR / AVG.....	18
1.6.1 BEGRIP	18
1.6.2 VOORDELEN	19
1.6.3 TOEZICHT OP UITVOERING.....	19
1.6.4 GEVOLGEN BIJ NIET-NALEVING.....	19
1.7 RECHTEN VAN DE BURGER.....	20
1.7.1 RECHT OM DE GEGEVENS TE LATEN VERBETEREN (ART.16 AVG)	21
1.7.2 RECHT OP DE OVERDRAAGBAARHEID VAN DE GEGEVENS (ART.20 AVG)	21
1.7.3 RECHT OM DE GEGEVENS IN TE ZIEN (ART. 15 AVG)	22
1.7.4 RECHT OM DE GEGEVENS TE LATEN WISSEN (ART.17 AVG).....	23
1.7.5 RECHT OM DE BEPERKTE VERWERKING VAN DE GEGEVENS OP TE VRAGEN (ART.18 AVG).....	24
1.7.6 RECHT OM BEZWAAR TE MAKEN TEGEN DE VERWERKING VAN UW GEGEVENS	26
1.8 VERPLICHTINGEN VAN DE VERANTWOORDELIJKE VOOR DE VERWERKING.....	28
1.8.1 VERWERKINGSREGISTER OPMAKEN.....	28
1.8.2 DOELBINDING	28
1.8.3 JUISTHEIDSBEGINSEL	29
1.8.4 INTEGRITEITS- EN VERTROUWELIJKHEIDS BEGINSEL.....	29
1.8.5 BEGINSEL VAN RECHTMATIGHEID, BEHOORLIJKHEID EN TRANSPARANTIE	30
1.8.6 BEGINSEL VAN DE MINIMALE GEGEVENSVERWERKING	30
1.8.7 BEGINSEL VAN DE BEPERKTE BEWAARTERMIJN.....	30
1.8.8 INFORMATIE AAN DE BETROKKENE.....	31
1.8.9 VEILIGHEID VAN DE VERWERKING	32

1.9 GDPR/AVG PROOF	32
1.9.1 BEWUSTMAKING	32
1.9.2 DATAREGISTER.....	32
1.9.3 COMMUNICATIE.....	34
1.9.4 RECHTEN VAN DE BETROKKENE	35
1.9.5 VERZOEK TOT TOEGANG	36
1.9.6 WETTELIJKE GRONDSLAG VOOR HET VERWERKEN VAN PERSOONSGEGEVENS.....	36
1.9.7 TOESTEMMING	37
1.9.8 KINDEREN	37
1.9.9 DATALEKKEN	38
1.9.10 GEGEVENSBESCHERMING DOOR ONTWERP EN GEGEVENSBESCHERMINGSEFFECTBEOORDELING 38	
1.9.11 FUNCTIONARIS VOOR GEGEVENSBESCHERMING	39
1.9.12 INTERNATIONALE ACTIVITEITEN.....	40
1.9.13 BESTAANDE CONTRACTEN.....	40
1.10 GDPR EN (DIRECT) MARKETING	41
1.10.1 DUIDELIJKHEID.....	41
1.10.2 DIRECT MARKETING	41
1.10.3 VERZAMELING VAN PERSOONSGEGEVENS OP INTERNET.....	42
1.10.4 GEBRUIK PERSOONSGEGEVENS	42
1.10.5 VEILIGHEID.....	47
1.10.6 INITIATIEVEN BIJ DIRECT MAIL	47
1.11 COOKIES EN DE VERORDENING E-PRIVACY VERORDENING (ePV)	49
1.11.1 E-PRIVACY VERORDENING.....	49
1.11.2 COOKIES	49
1.11.3 DIGITALE MARKETING	52
1.12 PRIVACY OP HET WERK	53
1.12.1 INTERNETGEBRUIK.....	53
1.12.2 CAMERABEWAKING OP HET WERK	56
1.12.3 COMBINATIE GDPR EN DE CAO	58
1.12.4 BRIEFWISSELING OP HET WERK	60
1.12.5 WERKPLEK	61
1.13 SITUATIESCHETSEN.....	63
1.13.1 SITUATIE SAM EN CAMERA'S	63
1.13.2 SITUATIE SAM EN PRIVÉGEBRUIK VAN INTERNET	64
1.13.3 SITUATIE SAM EN PERSONEEL	65
1.13.4 SITUATIESCHETS Wim, DE JOVIALE TWINTIGER	66
 2 INTELLECTUELE EIGENDOM	67
 2.1 INTELLECTUELE EIGENDOM	67
2.2 SOORTEN INTELLECTUELE EIGENDOM	68
 3 ARTISTIEKE EN LITERAIRE EIGENDOM	69
 3.1 GESCHIEDENIS	69
3.1.1 AANLOOP NAAR HET AUTEURSRECHT	69
3.1.2 AUTEURSRECHT IN DE KINDERSCHOENEN	70
3.1.3 IN BELGIË.....	72

3.2 AUTEURSRECHT.....	72
3.2.1 DEFINITIE.....	72
3.2.2 DOEL VAN HET AUTEURSRECHT.....	76
3.2.3 VASTE DATUM	77
3.3 RECHTEN VAN DE AUTEUR.....	78
3.3.1 BEHEERVENNOOTSCHAPPEN.....	78
3.3.2 MORELE RECHTEN	79
3.3.3 VERMOGENSRECHTEN.....	80
3.3.4 UITZONDERINGEN	82
3.4 DIGITALE RECHTEN.....	90
3.4.1 COMPUTERPROGRAMMA'S.....	90
3.4.2 OP INTERNET	92
3.5 OVERDRACHT AUTEURSRECHT.....	95
3.5.1 ALGEMEEN.....	95
3.5.2 SOORTEN OVERDRACHT.....	96
3.5.3 IN HET KADER VAN EEN AO	97
3.5.4 IN HET KADER VAN EEN BESTELLING	98
3.5.5 LICENTIES SOFTWARE	98
3.5.6 LICENTIES VAN FONTS	98
3.5.7 SPECIALE LICENTIES: CREATIVE COMMONS	99
3.6 FORMALITEITEN	100
3.7 SANCTIES.....	100
3.7.1 BURGERLIJKE VORDERING	100
3.7.2 STRAFRECHTELijke SANCTIE.....	101
3.8 NABURIGE RECHTEN	101
3.8.1 UITVOERDERS	101
3.8.2 PRODUCENTEN VAN FONOGRAMMEN EN VAN EERSTE VASTLEGGINGEN VAN FILMS	102
3.8.3 OMROEPORGANISATIES.....	102
3.9 PORTRETRECHT	102
 4 INDUSTRIËLE EIGENDOM.....	104
 4.1 OCTROOIRECHT.....	104
4.1.1 BEPALING	104
4.1.2 VOORWAARDEN.....	104
4.1.3 AANVRAAG	106
4.1.4 UITVINDING IN DIENSTVERBAND	107
4.1.5 RECHTEN VAN DE HOUDER	107
4.1.6 PLICHTEN VAN DE HOUDER (NATIONAAL).....	108
4.2 TEKENINGEN- EN MODELLENRECHT	108
4.2.1 BEPALING	108
4.2.2 VOORWAARDEN.....	109
4.2.3 AANVRAAG	109
4.2.4 ONTWERP IN DIENSTVERBAND.....	110
4.2.5 RECHTEN VAN DE HOUDER	110
4.2.6 PLICHTEN VAN DE HOUDER (VOOR RCD).....	110
4.3 MERKENRECHT	110
4.3.1 BEPALING	110
4.3.2 VOORWAARDEN.....	111

4.3.3	AANVRAAG	111
4.3.4	RECHTEN VAN DE HOUDER	113
4.3.5	PLICHTEN VAN DE HOUDER (CTM).....	113
4.3.6	OPMERKINGEN	113
4.4	DOMEINNAMEN.....	114
4.4.1	BEPALING	114
4.4.2	VOORWAARDEN.....	114
4.4.3	AANVRAAG	115
4.4.4	RECHTEN VAN DE HOUDER	115
4.4.5	PLICHTEN VAN DE HOUDER	115
5	CASES	117
5.1	WELK INTELLECTUEEL EIGENDOMSRECHT IS VAN TOEPASSING? OPLOSSING	117
5.2	NOG VRAGEN	118
6	FORMALITEITEN VAN DE UITGEVERS.....	125
6.1	ISBN = INTERNATIONAL STANDARD BOOK NUMBER.....	125
6.1.1	BEPALING	125
6.1.2	OPBOUW ISBN.....	125
6.1.3	ANDERE VORMEN.....	127
6.1.4	TOEKENNING ISBN.....	127
6.1.5	DE PLAATS VAN HET ISBN IN HET BOEK	128
6.1.6	EAN-CODE.....	128
6.2	HET WETTELIJK DEPOT.....	128
6.2.1	DOEL.....	128
6.2.2	WAT	128
6.2.3	WIE MOET DEPONEREN?	129
6.2.4	HOE DEPONEREN.....	129
6.3	VERMELDING VAN DE VERANTWOORDELijke UITGEVER	131
6.4	HET RECHT VAN ANTWOORD	132
6.4.1	IN DE GEDRUKTE MEDIA.....	132
6.4.2	IN DE AUDIOVISUELE MEDIA	133
7	VERPAKKING.....	135
7.1	GEBRUIK VAN VOORWERPEN EN STOFFEN	135
7.2	ETIKETTERING	136
7.2.1	BEGRIJP	136
7.2.2	VERPLICHTE BASISVERMELDINGEN.....	137
7.2.3	LOGO'S EN LABELS OP VERPAKKINGEN	141
7.2.4	OEFENINGEN	143
7.3	VERPAKKINGSDECREEt	144
7.3.1	DE VERPAKKINGSVERANTWOORDELijke	145
7.3.2	DE VERPLICHTINGEN VAN DE VERPAKKINGSVERANTWOORDELijke	145
7.3.3	WELKE VERPAKKINGEN VALLEN ONDER HET ISA VOOR DE GRAFISCHE SECTOR	147
7.3.4	WAT DOET VAL-I-PAC? (ZIE SCHEMA)	147

7.3.5 WIE IS FOST PLUS?	150
7.3.6 TOEPASSING VERPAKKINGSVERANTWOORDELIJKE.....	153
8 KOOPOVEREENKOMST	155
8.1 BEGRIP	155
8.2 VOORWAARDEN.....	156
8.3 VORM VAN DE VERKOOPVEREENKOMST	157
8.4 DE VERPLICHTINGEN VAN DE PARTIJEN	157
8.4.1 DE VERPLICHTINGEN VAN DE VERKOPER	157
8.4.2 DE VERPLICHTINGEN VAN DE KOPER.....	160
8.5 CASUS	160
8.6 DE VERKOOPVOORWAARDEN	161
8.6.1 NUT VAN HET VASTLEGGEN VAN DE VERKOOPVOORWAARDEN.	161
8.6.2 COURANTE VERKOOPSVOORWAARDEN.....	163
8.6.3 TOEPASSINGEN	167
8.7 ENKELE SPECIALE FORMULES VAN KOOPOVEREENKOMST	171
8.7.1 GEDWONGEN VERKOOP	171
8.7.2 OVEREENKOMSTEN OP AFSTAND.....	171
8.7.3 VERKOPEN BUITEN DE ONDERNEMING VAN DE VERKOPER.....	172
9 WET OP MARKTPRAKTIJKEN.....	174
9.1 OP WIE IS DE WET VAN TOEPASSING	174
9.2 WELKE REGELS GELDEN INZAKE PRIJSAANDUIDING	175
9.2.1 PRIJSAANDUIDING VAN PRODUCTEN	175
9.2.2 PRIJSAANDUIDING VAN DIENSTEN	176
9.3 AAN WELKE VOORWAARDEN MOET HANDELSRECLAME VOLDOEN?.....	177
9.4 WANNEER MAG MEN TEGEN EEN VERMINDERDE PRIJS VERKOPEN?	179
9.5 WELKE REGELS MOET MEN NALEVEN BIJ HET AANKONDIGEN VAN EEN PRIJSVERMINDERING..	179
9.6 HOE MOET MEN EEN PRIJSVERMINDERING AANDUIDEN?	179
9.7 WANNEER VALLEN DE OPRUIMINGSPERIODES?	180
9.8 ONDER WELKE VOORWAARDEN MAG MEN OVERGAAN TOT EEN SOLDEN VERKOOP?	180
9.9 WELKE SPECIFIEKE REGELS GELDEN ER VOOR DE SPERPERIODE?	180
9.10 WELKE REGELS GELDEN INZAKE EEN GEZAMENLIJK AANBOD = KOPPELVERKOPEN.....	180
9.11 WAT BIJ OVERTREDINGEN VAN DE WET?.....	181
10 E-COMMERCE.....	183
10.1 RECLAME.....	183
10.2 INFORMATIE.....	183
10.2.1 OP DE WEBSITE	183
10.2.2 BIJ VERBINTENIS / VERKOOP	185
10.2.3 NA BESTELLING / VERKOOP	185
10.3 SLUITEN VAN DE OVEREENKOMST	187
10.4 VERZAKINGSRECHT.....	187
10.4.1 TOEPASSINGSGEBIED (BETROKKEN AANKOPEN).....	188
10.4.2 INFORMATIEPLICHT VERZAKINGSRECHT	188

10.4.3	UITOEFENING VERZAKINGSRECHT	189
10.5	BETALING	189
10.5.1	MOGELIJKE BETALINGSWIJZEN	190
10.5.2	BEVEILIGINGSMOGELIJKHEDEN	191
10.5.3	JURIDISCHE BESCHERMING	192
10.6	LEVERING	192
10.6.1	LEVERINGSTERMIJN	192
10.6.2	GEVOLGEN BIJ HET NIET NAKOMEN VAN DE LEVERINGSTERMIJN.....	193
10.6.3	SCHADE OF HET ZOEKRAKEN VAN DE PRODUCTEN.....	193
10.7	TERUGBETALING	193
10.8	GESCHILLEN.....	194
10.8.1	VERKOPERS MET VERKOOPPUNT BUITEN BELGIË	194
10.9	VEILIGHEID OP INTERNET	194
10.10	OEFENINGEN	195
<u>REFERENTIELIJST.....</u>		<u>197</u>
<u>BIJLAGEN.....</u>		<u>198</u>
<u>ACTUALITEIT.....</u>		<u>204</u>

INLEIDING

Elke onderneming moet rekening houden met verschillende factoren: met de eisen van haar klanten en met de voorwaarden van de leveranciers maar ook en vooral met de vele juridische verplichtingen.

In deze cursus geven wij een overzicht van de administratieve en juridische omgeving van een bedrijf in het algemeen en van een grafisch en multimediacommercieel bedrijf in het bijzonder.

Beginvereisten

Er zijn geen beginvereisten.

Evaluatie

De evaluatie van dit vak zal bestaan uit een examen met gesloten vragen. Om te slagen moet je 60% van de examenvragen correct beantwoorden.

Studiemateriaal

Al het studiemateriaal wordt aangeboden via Canvas.

Legende structuurmarkeringen

 !	Belangrijk	 ,	Citaat	 ↗	Verder lezen
 ↘	Definitie		Leerdoelen	 ↗	Voorbeeld
 ↗	Studietip	 ↗	Samenvatting	 ↗	Achtergrond
 ↗	Examenvraag		Verbanden	 ↗	Film
				 ↗	Oefening

DOELSTELLINGEN

Als bachelor in de grafische en digitale media en later als medewerker in een grafisch en multimediacompany word je gereeld geconfronteerd met de creaties van anderen. In dit OLOD gaan we na hoe je de intellectuele creaties van al diegenen die met het grafische en digitale productieproces te maken hebben kan respecteren.

Na het volgen van deze leereenheid zal de student inzicht hebben in de Europese richtlijnen die verband houden met media.

Uiteindelijk op het einde van de rit weet de student hoe die zelf dergelijke bescherming kan aanvragen en tot welke instanties die zich moet richten wil die gebruik maken van andermans creatie.

In eerste instantie kent de student de intellectuele eigendom van creaties in een crossmediale en multimediale wereld: de student zal op een legale manier mediaproducten realiseren met respect voor andermans creaties. De student zal ook zijn/haar intellectuele rechten verdedigen.

In tweede instantie kent de student de wet op de privacy, past deze wet toe en respecteert deze. De student kan potentiële klanten benaderen binnen het wettelijk toegestane kader en deelt gegevens binnen de gegeven kijntlijnen.

In derde instantie moet het voor de student duidelijk zijn hoe verkopen correct af te sluiten, zowel fysiek maar vooral online.

Uiteindelijk is de student bekwaam om bij de beroepsuitoefening rekening te houden met juridische aspecten.

De grafische en digitale wereld is een onderdeel van de communicatiewereld. Het is een boeiende wereld, maar niet alles is toegestaan. Je moet rekening houden met heel wat juridische beperkingen: zo zal het voor jullie duidelijk worden hoe je moet omgaan met de privacy van individuen en welke de verplichte vermeldingen zijn op de verpakkingen om de consument te beschermen.

1 WET OP DE PRIVACY

Op het einde van dit hoofdstuk weet je

- Wat privacy is
- Wanneer de privacy wetgeving van toepassing is
- Waarom een wetgeving rond privacy belangrijk is
- Hoe de privacywetgeving de zwakke gebruiker beschermt
- Hoe bedrijven dienen om te gaan met gegevens in het kader van de privacywetgeving
- Hoe privacy op het werk georganiseerd is
- Hoe de privacy wetgeving en directe marketing campagnes samen gaan.
- Hoe bedrijven zich dienen te organiseren in het kader van GDPR (AVG)

General Data Protection Regulation (GDPR)=

Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG

= Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

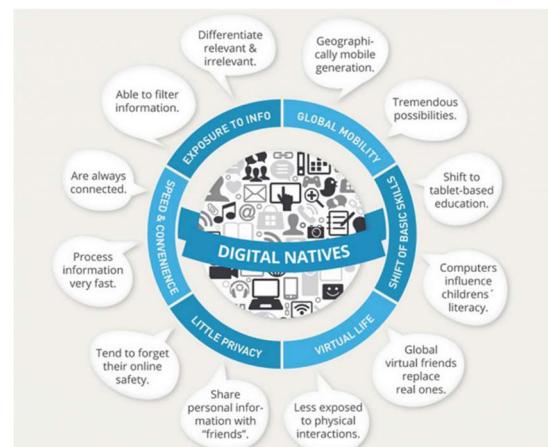
Vanaf 25 mei 2018 is de nieuwe wetgeving in de EU van kracht.

In België is de oude privacywet vervangen door de wet 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens. (zie voor meer info:

<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/wetgeving-en-normen>)

De bevoegde staatssecretaris schetst het beeld duidelijk en direct ook de pijnpunten qua privacy.

De Backer ondersteunt het initiatief: "Jongeren staan op met Snapchat, lunchen met Instagram, maken hun huiswerk met Google en gaan slapen met Facebook. Hun smartphone en online zijn een deel van hun leven. Dat ga ik hen ook niet verbieden. Ze zijn digital natives, maar dat maakt ze des te kwetsbaarder als ze er geen rekening mee houden dat hun digitale leven ook tegen hen gebruikt kan worden. Extra informatie is dan ook cruciaal om hen bewust te laten omgaan met alles wat ze online delen. Bovendien krijgen ze dankzij de nieuwe Privacyregels extra rechten die ze ook makkelijker kunnen afdwingen. Als bevoegd

Figuur 1: <https://businessfamilies.org>

staatssecretaris vind ik het mijn taak om jongeren bewust te maken van het belang van hun privacy.”

1.1 Begrippen

Verwerking: verzamelen, vastleggen, ordenen, bewaren, bewerken, wijzigen, raadplegen, opvragen, verspreiden en vernietigen.

Persoonsgegevens

Een persoonsgegeven is iedere informatie betreffende een persoon die rechtstreeks of onrechtstreeks geïdentificeerd kan worden. Het begrip “persoonsgegeven” is zeer breed. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen vertrouwelijke/publiek toegankelijke en professionele/niet professionele informatie.

Bijvoorbeeld: een gebruikersnaam, een naam, een foto, een nummer van de sociale zekerheid, een intern registratienummer, een nummerplaat, een postadres, een telefoonnummer, locatiegegevens, een online gebruikersnaam (zoals een IP adres), een klankopname, ...

Let op, indien het koppelen van verschillende informatie (leeftijd, geslacht, stad, diploma, enz.) of het gebruik van verschillende technische middelen tot één persoon leidt (“singling out”), worden de gegevens nog als persoonsgegevens beschouwd. De nieuwe privacywetgeving is niet van toepassing op de gegevens van overleden personen. De lidstaten mogen hieromtrent evenwel specifieke regels vaststellen.

Kort samengevat gegevens i.v.m. geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke personen. Dus ook gegevens die het mogelijk maken ons onrechtstreeks te identificeren: verzamelen IP-adres en foto van ons huis of nummerplaat van de auto naast het huis.

Verwerkingsverantwoordelijke: Entiteit die de doeleinde (waarom?) en middelen (hoe?) vastlegt voor het verwerken van persoonsgegevens bijvoorbeeld de verwerking van werknehmersgegevens voor salarisadministratie of de verwerking van klantencontactgegevens voor CRM.

Verwerker: Entiteit die persoonsgegevens verwerkt ten behoeve van de verwerkingsverantwoordelijke bijvoorbeeld de dienstverlener die de loongegevens verwerkt ten behoeve van de werkgever of derde partij hostingsbedrijf van een CRM database in de cloud.

1.2 Rollen binnen een bedrijf

We bespreken ook verschillende rollen binnen een bedrijf bij het verwerken van gegevens betreffende de privacywetgeving. De belangrijkste zijn

- de verantwoordelijke (ENG: Data Controller)
- de verwerker (ENG: Data Processor)
- de betrokkenen (ENG: Data Subject)

1.2.1 De Verantwoordelijke

De Verantwoordelijke is degene die het initiatief neemt om persoonsgegevens te (laten) verzamelen en bij te houden, met de bedoeling die op één of andere manier te verwerken. Belangrijk is dat de Verantwoordelijke

- het specifieke doel vastlegt van de gegevensverwerking,
- aantonbaar dat hij daarvoor een gewettigde grond heeft en
- overweegt welke persoonsgegevens hiervoor nodig zijn.

De Verantwoordelijke garandeert ook de veiligheid van de verzamelde gegevens. Hij verzekert hun beschikbaarheid en zorgt dat de integriteit te allen tijde bewaard wordt (dit wil zeggen dat ze niet onterecht gewijzigd of gewist worden) en dat er geen inbreuken gepleegd worden op de vertrouwelijkheid. Een belangrijk onderdeel daarvan is dat de gegevens uitsluitend worden aangewend voor het doel (= finaliteit) waarvoor ze verzameld zijn.

1.2.2 De Verwerker

De Verwerker is verantwoordelijk voor de

- persoonsgegevens beschikbaar gesteld door een Verantwoordelijke en
- de verwerking hiervan volgens de instructies van de Verantwoordelijke, in functie van diens doelstelling.

Deze rol kan uiteraard ook door de Verantwoordelijke zelf opgenomen worden. Als deze echter een beroep doet op een derde partij, heeft deze enkel de rol van Verwerker. Dit is een fundamenteel onderscheid, dat de basis vormt voor de wettelijke verplichtingen. Een belangrijke vaststelling is alvast dat anders dan in de vroegere privacywetgeving de GDPR ook expliciet verplichtingen oplegt aan de Verwerker. Middels een bewerksovereenkomst wordt veelal de rolverdeling en de daarbij behorende verplichtingen vastgelegd.

1.2.3 De Betrokkene

De betrokken persoon is de individuele persoon op wie specifieke persoonsgegevens betrekking hebben. Het is in eerste instantie de Betrokkene die door de wet beschermd wordt. Betrokken inwoners van de EU hebben meer rechten gekregen onder de nieuwe wetgeving:

- Recht om vergeten te worden
- Recht om bezwaar te maken
- Recht om te rectificeren
- Recht tot toegang
- Recht van overdraagbaarheid

Later hierover meer ...

1.3 Beginsel

De wet is van toepassing op:

- Het houden van een manueel bestand
- Elke geautomatiseerde verwerking, ook als de bewerkingen geheel of gedeeltelijk in het buitenland worden gedaan, maar die verwerking in België rechtstreeks toegankelijk is met behulp van middelen die aan de verwerking eigen zijn.

Dit betekent dat de GDPR van toepassing is vanaf de verzameling van persoonsgegevens van burgers van de Europese Unie zonder rekening te houden met de ligging van het bedrijf of de locatie van de opslag van de gegevens. Bijvoorbeeld Facebook moet zich dus ook houden aan de GDPR regeling betreffende de gegevens van jou (als EU-burger).

1.4 Finaliteit en evenredigheid

Persoonsgegevens mogen slechts worden verwerkt voor duidelijk omschreven en wettige doeleinden en mogen niet worden gebruikt op een wijze die onverenigbaar is met die doeleinden. Zo mag je de e-mailadressen van vrienden niet doorgeven voor virale marketing zonder toestemming.

De ingezamelde gegevens moeten toereikend, ter zake dienen en niet overmatig zijn. Daarbij mogen gegevens die niet relevant zijn niet verzameld of geregistreerd worden bijv. aantal kinderen bij een inschrijving van een operavorstelling.

1.5 Gevoelige gegevens

1.5.1 Delicate gegevens

De verwerking van delicate gegevens is in principe verboden. B.v. Ras, etnische afstamming, seksueel gedrag, politieke en religieuze overtuiging, lidmaatschap van een vakbond, tenzij toestemming van de betrokkenen.

Uitzondering: bij verenigingen, Vzw's in het kader van hun ideologie.

1.5.2 Medische gegevens

Dit soort gegevens mag uitsluitend onder het toezicht en de verantwoordelijkheid van een beoefenaar van de geneeskunde of met een schriftelijke toestemming van de betrokkenen worden verwerkt.

In spoedgevallen kunnen de gegevens aan een medische ploeg worden meegedeeld.

1.5.3 Gerechtelijke gegevens

Gerechtelijke gegevens zoals gegevens over geschillen voorgelegd aan rechtbanken, over misdrijven waarvan de persoon is verdacht of waarin hij betrokken was, veroordelingen enz.; mogen niet worden verwerkt. Verdenkingen of vaststellingen i.v.m. druggebruik, diefstal ... moeten bijgevolg uit personeels- of studentendossiers geweerd worden.

1.6 GDPR / AVG

WET: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0679>

General Data Protection Regulation (GDPR) of Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) is niet uit het nieuws te denken en dient zoals eerder aangehaald volledig geïntegreerd te zijn in elk bedrijf dat zaken doet in Europa en/of data van EU-burgers verwerkt.

1.6.1 Begrip

GDPR bepaalt hoe bedrijven, overheden en organisaties dienen om te gaan met persoonsgegevens met een focus op veiligheid en privacy.

Een belangrijk detail is dat het niet enkel gaat over de verwerking van data, maar eveneens de omgang met persoonlijke gegevens van mensen. De nadruk ligt vooral op de **informatieplicht** naar de mensen waarvan je gegevens hebt.

De privacywetgeving is gebaseerd op de bestaande wetgeving, maar brengt op enkele vlakken een verbetering of uitdieping mee. In het algemeen geldt dat op een redelijke manier met de verwerking van persoonsgegevens omgegaan wordt.

De manier waarop dat ingevuld wordt is de verantwoordelijkheid van het bedrijf/organisatie. Dit houdt in dat de organisatie moet kunnen aantonen welke technische en organisatorische acties er ondernomen zijn om aan de nieuwe privacywetgeving te voldoen.

Er blijven nog veel vragen over de GDPR omwille van het overleg tussen alle Europese toezichthouders en het nationale kader dat dient uitgewerkt te worden. Toch is de eerste zet gezet.

1.6.2 Voordelen

Voor bedrijven en organisaties die in meerdere EU-lidstaten actief zijn betekent dit:

- minder administratieve lasten en kosten
- meer rechtszekerheid
- vrij in te vullen documentatieplicht
- gelijke regels voor iedereen, ook in het buitenland , wat de eerlijke concurrentie binnen de EU bevordert
- gemakkelijker om gegevens te verwerken over de landsgrenzen heen
- 1 bevoegde toezichthoudende autoriteit
- globale besparing voor bedrijven van 2,3 miljard euro per jaar.

1.6.3 Toezicht op uitvoering

Toezichthoudende autoriteiten krijgen de nodige tanden om de uitvoering van de GDPR te waarborgen in de toekomst. Voordien ging het eerder om waarschuwingen en minimale sancties bij overtredingen.

Taken van de toezichthoudende autoriteiten:

- Opvragen van alle informatie die vereist is voor de uitvoering van de taken van de gegevensverantwoordelijke en verwerker.
- Audits, gegevensbeschermingscontroles, uitvoeren
- Toegang krijgen tot bedrijfsruimtes van de verwerkingsverantwoordelijke en de verwerker

Bij een inbreuk kunnen ze corrigerende maatregelen treffen, maar aansluitend ook administratieve geldboetes opleggen.

1.6.4 Gevolgen bij niet-naleving

1.6.4.1 Corrigerende maatregelen

De toezichthoudende autoriteit kan waarschuwingen en berispingen geven en eveneens opleggen om de overtredingen binnen een bepaalde termijn recht te zetten.

Bij een zwaardere inbreuk kunnen ze zelf verwerking tijdelijk of definitief beperken, waardoor er een verwerkingsverbod wordt opgelegd. Als laatste kunnen ze de gegevensstromen naar een derde land opschorten.

Deze maatregelen in de combinatie met de administratieve geldboetes geeft de mogelijkheid om de GDPR te laten slagen.

1.6.4.2 Administratieve geldboetes

Bedrijven die de regels aan hun laars lappen, kunnen op termijn hoge boetes krijgen. De boete kan oplopen tot 20 000 000 euro of, voor een onderneming, tot 4 % van de globale omzet in het voorgaande boekjaar. Afhankelijk van welk bedrag het hoogste is.

Voor kleinere inbreuken is het beperkt tot 10 000 000 euro boete of, voor een onderneming, tot 2 % van de globale omzet in het voorgaande boekjaar.

Voorbeelden waarbij deze boet van toepassing is:

- Geen register van verwerkingsactiviteiten bijgehouden
- Geen overeenkomst tussen verwerker en verwerkingsverantwoordelijke
- Geen functionaris voor de gegevensbescherming aangesteld

Echter zullen de meeste inbreuken zwaarder bestraft worden met een boete die kan oplopen tot 20 000 000 euro of, voor een onderneming, tot 4 % van de globale omzet in het voorgaande boekjaar. Afhankelijk van welk bedrag het hoogste is.

Volgende inbreuken vallen hieronder:

- Verwerkingsverantwoordelijke legt basisbeginselen naast zich neer
- Verwerkingsverantwoordelijke heeft geen rechtsgrond om aan gegevensverwerking te doen
- Rechten van de betrokkenen worden niet gewaarborgd
- Doorgifte van gegevens naar een derde niet beschermd is

1.7 Rechten van de burger

Als burger heb je verschillende rechten betreffende uw persoonsgegevens:

- Recht om de gegevens te laten verbeteren
- Recht op de overdraagbaarheid van de gegevens
- Recht om uw gegevens in te zien
- Recht om uw gegevens te laten wissen
- Recht om de beperkte verwerking van uw gegevens op te vragen
- Recht om bezwaar te maken tegen de verwerking van uw gegevens

Waarom is de nieuwe privacywetgeving noodzakelijk?

- Nood aan harmonisatie van de nationale privacywetgevingen binnen Europa
- Aanpassen van regels aan nieuwe digitale realiteit
- Burger meer controle geven over zijn gegevens

1.7.1 Recht om de gegevens te laten verbeteren (art.16 AVG)

De burger mag de verwerkingsverantwoordelijke verzoeken dat hij zo snel mogelijk de onjuiste persoonsgegevens corrigeert (zie Artikel 12 van de AVG over hoe precies deze rechten uitoefenen)

Rekening houdend met de doeleinden van de verwerking heeft de burger het recht om de verwerkingsverantwoordelijke te verzoeken de persoonsgegevens aan te vullen, als deze onvolledig zijn, en om een bijkomende verklaring te geven.

Ook artikel 12.1 van de Privacywet bevat dit recht: "Eenieder is gerechtigd alle onjuiste persoonsgegevens die op hem betrekking hebben kosteloos te doen verbeteren".

1.7.2 Recht op de overdraagbaarheid van de gegevens (art.20 AVG)

Dit is een nieuw recht. Het idee achter dit nieuw recht is de burger meer controle te geven over de gegevens. Het gaat erom dat de burger de gegevens die hij/zij verstrekte, kan recupereren zodat hij/zij bijvoorbeeld gemakkelijker van dienstenleverancier zou kunnen veranderen. We kunnen dat vergelijken met wat er nu al bestaat binnen de telefonie. Iedereen kan vandaag al gemakkelijk van telefoonoperator veranderen, waarbij al de contacten en communicaties behoudt.

Wanneer kan dit nieuwe recht uitgeoefend worden?

De burger kan dit recht in 2 gevallen uitoefenen het moet gaan om een gegevensverwerking die berust op een toestemming of op een overeenkomst. In de andere gevallen kan dus niet van dat recht genoten worden, bijvoorbeeld wanneer de verwerking van de gegevens gebeurt op basis van een wet. De AVG zegt zelfs uitdrukkelijk dat dit recht niet geldig is bij verwerkingen die noodzakelijk zijn om een opdracht van algemeen belang te vervullen of om het openbaar gezag uit te oefenen.

Waarover gaat het?

Er zijn 2 aspecten aan dit recht:

- De burger heeft het recht om de persoonsgegevens die hij/zij aan de verwerkingsverantwoordelijke heeft gegeven, terug te krijgen.
- Daarnaast heeft de burger het recht om de gegevens door te geven aan een andere verwerkingsverantwoordelijke of dienstenaanbieder zonder dat de eerste verwerkingsverantwoordelijke, aan wie hij/zij de gegevens in de eerste plaats heeft gegeven, zich daartegen kan verzetten.

Hoe gaat dat in zijn werk?

De burger kan zelf de gegevens aan de nieuwe verwerkingsverantwoordelijke of de dienstenverstrekker doorgeven of het kan gevraagd worden, als dat technisch mogelijk is, dat de persoonsgegevens direct worden doorgegeven van de ene verwerkingsverantwoordelijke of dienstenaanbieder aan de andere.

1.7.3 Recht om de gegevens in te zien (art. 15 AVG)

De burger heeft het recht om op ieder ogenblik aan de verwerkingsverantwoordelijke te vragen welke gegevens hij over hem/haar bezit. En het gaat zelfs nog verder: de burger kan vragen om een kopie van de gegevens te krijgen. Hiermee wordt de controle behouden en kan bijvoorbeeld nagaan worden of de gegevens die de verwerkingsverantwoordelijke in zijn bezit heeft wel kloppen.

De burger heeft het recht om van de verwerkingsverantwoordelijke te vernemen of hij nu de persoonsgegevens verwerkt of niet verwerkt, en als ze verwerkt worden het recht om die gegevens in te zien en bijkomende informatie te ontvangen over:

- de doeleinden van de verwerking (FINALITEIT)
- de categorieën persoonsgegevens;
- de ontvangers of categorieën van ontvangers aan wie de persoonsgegevens werden of worden verstrekt, en meer bepaald de ontvangers gevestigd in het buitenland of internationale organisaties;
- de bewaartijd of, als dat niet mogelijk is, de criteria ter bepaling van die termijn;
- het bestaan van het recht om aan de verwerkingsverantwoordelijke te vragen de persoonsgegevens te verbeteren of te wissen, of de verwerking van de persoonsgegevens te beperken, of nog het recht om bezwaar te maken tegen die verwerking;
- het recht om klacht in te dienen bij een toezichthoudende autoriteit;
- de bron van de gegevens bij een onrechtstreekse inzameling;
- het bestaan van een geautomatiseerde beslissing, waaronder ook profilering en nuttige informatie over de onderliggende logica ervan, hoe belangrijk de verwerking van de gegevens is en welke gevolgen dit kan hebben.

De burger heeft ook het recht om een kopie te krijgen van de verwerkte gegevens. Volgens artikel 12 van de AVG is dit verzoek gratis. Onthoud dat de verwerkingsverantwoordelijke een redelijke vergoeding kan aanrekenen om zijn administratieve kosten te dekken voor iedere bijkomende gevraagde kopie. Bij aanvraag via elektronische kanalen heeft tot gevolg dat als dat mogelijk is, de gegevens ook elektronisch ontvangen worden, tenzij anders verzocht.

In de Privacywet bestond het recht op toegang voor iedere persoon van wie de persoonsgegevens worden verwerkt. Maar de informatie die u volgens de Privacywet moet krijgen, is niet zo volledig als de informatie die u volgens de AVG moet krijgen. Bovendien spreekt de oude privacywet niet uitdrukkelijk over het recht om een kopie te krijgen. Zij spreekt immers van een "mededeling van gegevens in begrijpelijke vorm".

1.7.4 Recht om de gegevens te laten wissen (Art.17 AVG)

Het kan gebeuren dat de burger zou willen dat de verwerkingsverantwoordelijke de persoonsgegevens wist. Dat is mogelijk.

De verwerkingsverantwoordelijke moet de persoonsgegevens onmiddellijk laten wissen in één van de volgende gevallen:

- de gegevens zijn niet langer nodig voor de doeleinden,
- de burger trekt de toestemming waarop de verwerking berust in en er is geen andere rechtsgrond voor de verwerking,
- de burger maakt bezwaar tegen de verwerking van de gegevens en er bestaan geen zwaarder doorwegende, gerechtvaardigde gronden voor de verwerking,
- de gegevens zijn onrechtmatig verwerkt,
- de gegevens moeten gewist worden om te voldoen aan een wettelijke verplichting,
- de gegevens werden ingezameld toen de burger nog een kind was om diensten van de informatiemaatschappij aan te bieden.

Wat dit laatste geval betreft: de AVG legt uit dat dit recht bedoeld is als de burger de toestemming als kind heeft gegeven en nog niet kon weten welke risico's die verwerking inhield en daarom later de persoonsgegevens - in het bijzonder op het internet, wil laten wissen. De burger kunt dan dit recht uitoefenen, ook als hij/zij geen kind meer is.

Hier gaat het dus over de gevallen waar de verwerkingsverantwoordelijke verplicht is uw gegevens te wissen.

Wat gebeurt er als die gegevens aan andere verwerkingsverantwoordelijken worden doorgegeven?

Het is hier dat de uitdrukking "recht op vergetelheid" komt kijken die volgens ons eerder moet geïnterpreteerd worden als een volgrecht van het recht op gegevenswisseling. Door de technologische vooruitgang is het hoogst waarschijnlijk dat een recht op vergetelheid niet echt mogelijk is.

Wanneer de verwerkingsverantwoordelijke de gegevens openbaar maakte en hij ze moet wissen omdat u zich bevindt in een van de bovengenoemde gevallen, moet hij alle redelijke maatregelen nemen om de andere verwerkingsverantwoordelijken die de gegevens verwerken ervan te verwittigen dat de burger heeft gevraagd alle links naar de persoonsgegevens of iedere kopie of reproductie ervan te wissen.

Het gaat hier dus niet om een resultaatsverplichting maar eerder om een inspanningsverplichting.

Toch zal het verzoek om gegevens te wissen geweigerd worden in 5 specifieke gevallen. Dit zijn de gevallen waar de verwerking van de persoonsgegevens noodzakelijk is:

- voor het uitoefenen van het recht op vrijheid van meningsuiting en het recht op informatie;
- voor het naleven van een wet waarvoor het noodzakelijk is dat de gegevens worden verwerkt of om een opdracht van algemeen belang te vervullen of voor het uitoefenen van het openbaar gezag;
- de verwerking is noodzakelijk om redenen van algemeen belang op het gebied van volksgezondheid;
- de verwerking is noodzakelijk voor wetenschappelijk of historisch onderzoek of voor statistische doeleinden en voor zover het recht op gegevenswisseling de verwezenlijking van de doeleinden van die verwerking onmogelijk dreigt te maken of ernstig in het gedrang dreigt te brengen;
- voor de instelling, uitoefening of onderbouwing van een rechtsvordering.

De oude Privacywet kende al het recht op gegevenswisseling. Artikel 12.1, lid 5 bepaalde immers "Eenieder is tevens gerechtigd kosteloos de verwijdering van of het verbod op de aanwending van alle hem betreffende persoonsgegevens te bekomen die gelet op het doel van de verwerking, onvolledig of niet ter zake dienend zijn, of waarvan de registratie, de mededeling of de bewaring verboden zijn, of die na verloop van de toegestane duur zijn bewaard".

1.7.5 Recht om de beperkte verwerking van de gegevens op te vragen (Art.18 AVG)

De burger heeft het recht om van de verwerkingsverantwoordelijke een beperking te verkrijgen van de verwerking van de gegevens.

Door de verwerking van de persoonsgegevens te beperken kunnen de persoonsgegevens nog worden bijgehouden maar het gebruik ervan is beperkt. Wanneer de burger een verwerkingsbeperking heeft gevraagd, mag de verwerkingsverantwoordelijke enkel nog de gegevens opslaan. Dit wil zeggen dat er met de gegevens geen andere verrichtingen meer kunnen gebeuren.

Wanneer kan een verwerkingsbeperking van de gegevens aangevraagd worden?

In volgende vier gevallen kan de verwerkingsbeperking van de gegevens aangevraagd worden volgens de AVG:

- De burger betwist de juistheid van de gegevens. In dat geval kan de verwerking van de gegevens beperkt worden voor de tijd die de verwerkingsverantwoordelijke nodig heeft om de juistheid na te gaan;
- Hoewel de verwerking onrechtmatig is, wil de burger niet dat de gegevens worden gewist en de burger eist in de plaats daarvan een beperkt gebruik van de gegevens;
- De verwerkingsverantwoordelijke heeft de gegevens niet langer nodig maar de burger heeft ze zelf nog nodig om de rechten vast te stellen, uit te oefenen of te verdedigen voor een rechtbank;
- De burger heeft bezwaar gemaakt tegen de verwerking. In dat geval kan de gegevensverwerking beperkt worden in afwachting van het antwoord op de vraag of de gerechtvaardigde gronden van de verwerkingsverantwoordelijke zwaarder wegen dan die van de burger.

Wanneer de burger een verwerkingsbeperking heeft verkregen, moet de verwerkingsverantwoordelijke de burger op de hoogte brengen vooraleer hij die beperking opheft.

Eens de burger de verwerkingsbeperking heeft verkregen, kunnen er op de persoonsgegevens, behalve dat ze worden opgeslagen, geen verrichtingen meer gebeuren. Als men toch bijkomende verwerkingsverrichtingen wil uitvoeren, kan dit slechts in één van de hiernavolgende gevallen:

- De burger gaf daarvoor de toestemming;
- Het gaat om de instelling, uitoefening of onderbouwing van een rechtsvordering;
- De rechten van een andere natuurlijke- of rechtspersoon moeten worden beschermd;
- Of om redenen van zwaarwegend algemeen belang van de Unie of een lidstaat.

Ook de oude Privacywet bevatte al een dergelijk soort recht maar dit is niet zo grondig uitgewerkt. Artikel 15 verduidelijkt: "Onmiddellijk bij het ontvangen van het verzoek tot verbetering, verwijdering of verbod van gebruik of bekendmaking van persoonsgegevens of bij de kennisgeving van de instelling van het geding bedoeld in artikel 14 en tot een beslissing in kracht van gewijsde is getreden, dient de (verantwoordelijke voor de verwerking) bij elke mededeling van een persoonsgegeven duidelijk aan te geven dat het gegeven betwist is".

1.7.6 Recht om bezwaar te maken tegen de verwerking van uw gegevens

De burger heeft het recht om bezwaar te maken tegen het feit dat de gegevens worden verwerkt als die verwerking berust op een algemeen belang of het gerechtvaardigd belang van diegene die de gegevens verwerkt. Bovendien kan de burger dit recht van bezwaar laten gelden als de persoonsgegevens worden verwerkt voor direct marketingdoeleinden. Dit recht van bezwaar geldt ook voor profiling die de basis vormt voor verwerkingen voor direct marketingdoeleinden.

De burger mag om redenen die verband houden met de specifieke situatie ook altijd bezwaar maken dat de persoonsgegevens worden verwerkt als die verwerking gebaseerd is op een algemeen belang of een gerechtvaardigd belang van diegene die de gegevens verwerkt, waaronder profiling op basis van die bepalingen.

Waarom geen andere wettelijke basissen?

Eenvoudigweg omdat er mechanismen bestaan waarmee hetzelfde doel kan worden bereikt:

- als de verwerking van de gegevens gebaseerd is op de toestemming kan de burger de toestemming intrekken
- of als de verwerking van de gegevens gebaseerd is op een overeenkomst, kan de burger de overeenkomst verbreken.

Als de verwerking van gegevens gebaseerd is op een wet, is het logisch dat daartegen geen bezwaar kan worden gemaakt.

Direct marketing heeft een strenger stelsel. Ook in dit geval, kan u altijd ("kosteloos") bezwaar maken tegen de verwerking van de persoonsgegevens voor marketingdoeleinden.

Daarbij hoort ook het recht om bezwaar te maken tegen profiling voor zover deze betrekking heeft op de direct marketing, wat bijna altijd het geval is. Considerans 70 voegt de mogelijkheid toe om bezwaar te maken tegen profiling die betrekking heeft op direct marketing ongeacht of het een initiële dan wel verdere verwerking betreft.

Er wordt hier niet langer verwezen naar de specifieke situatie. Dit betekent dat de burger geen redenen moet geven als de burger bezwaar maakt tegen een verwerking van de persoonsgegevens voor marketingdoeleinden. Dit stelsel is voor de verwerkingsverantwoordelijke dus nog strenger.

Welke zijn de gevolgen als de burger het recht van bezwaar uitoefent?

Ook hier is er een onderscheid tussen een gegevensverwerking die gebaseerd is op het algemeen belang of het gerechtvaardigd belang en de gegevensverwerking voor direct marketing doeleinden.

Wanneer de burger bezwaar maakt tegen de verwerking mag de verwerkingsverantwoordelijke de gegevens niet meer verwerken tenzij hij kan bewijzen dat er dwingende, gerechtvaardigde gronden zijn voor die verwerking die zwaarder wegen dan de belangen, rechten en vrijheden, of als hij bewijst dat hij ze nodig heeft voor de instelling, uitoefening of onderbouwing van een rechtsvordering.

Bij direct marketing mogen de persoonsgegevens eenvoudig niet langer worden verwerkt. Er zijn geen uitzonderingen mogelijk.

Nog twee bijkomende zaken rond dit recht van bezwaar

- De ene heeft te maken met de manier waarop de burger de informatie krijgt: ten laatste tijdens het eerste contact, moet het "algemeen" recht van bezwaar en het "direct marketing" recht van bezwaar uitdrukkelijk, duidelijk en gescheiden van overige informatie, onder de aandacht worden gebracht.
- Ook mag de burger er bezwaar tegen maken dat de gegevens worden verwerkt voor wetenschappelijk, historisch of statistisch onderzoek als dit verband houdt met de specifieke situatie.

De oude Privacywet voorziet in een recht op verzet tegen elke verwerking, tenzij die verwerking gebaseerd is op een overeenkomst of wettelijke verplichting. Dus, de Privacywet maakt het mogelijk dat de burger zich verzet tegen een verwerking, zelfs al berust die op zijn/haar toestemming, vitaal belang, algemeen belang en gerechtvaardigd belang van de verwerkingsverantwoordelijke.

Bij de AVG is dit recht van bezwaar beperkt tot de verwerkingen die gebaseerd zijn op een algemeen belang of gerechtvaardigd belang van de verwerkingsverantwoordelijke. De AVG behoudt dus niet de toestemming en het vitaal belang. De logica hierachter is dat de burger de toestemming altijd kan intrekken en voor het vitaal belang is het onwaarschijnlijk dat de burger in een zaak van leven of dood bezwaar zal maken tegen een verwerking van de gegevens die zijn/haar leven mogelijkerwijs kan reden.

1.8 Verplichtingen van de verantwoordelijke voor de verwerking

1.8.1 Verwerkingsregister opmaken

Vrijstelling voor ondernemingen met minder dan 250 werknemers behalve wanneer ze verwerking van persoonsgegevens verrichten

- verwerkingen die risico's inhouden voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen (bijv. wanneer de verwerking kan resulteren in discriminatie of reputatieschade);
- verwerkingen betreffende persoonsgegevens van een bijzondere categorie (bijv. gezondheidsinformatie of informatie m.b.t. een politieke opvatting);
- verwerkingen die strafrechtelijke veroordelingen omvatten;
- verwerkingen van een "niet incidentele aard".

Het register is een geschreven (incl. elektronisch) document, dat moet worden opgesteld door de verwerkingsverantwoordelijke en de verwerker. Dit register, dat voortdurend wordt bijgewerkt, moet bepaalde informatie bevatten over de verrichte verwerking. Onder meer zullen de namen en contactgegevens van de verwerkingsverantwoordelijken en de verwerkers moeten worden vermeld, de verwerkingsdoeleinden en categorieën van persoonsgegevens.

1.8.2 Doelbinding

Dit basisbeginsel bepaalt dat de persoonsgegevens moeten worden verkregen voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden en niet verder mogen worden verwerkt op een manier die onverenigbaar is met die doeleinden.

De verdere verwerking van persoonsgegevens voor archiveringsdoeleinden voor openbaar belang, voor historisch of wetenschappelijk onderzoek of voor statistische doeleinden, wordt overeenkomstig artikel 89.1 van de AVG, niet beschouwd als onverenigbaar met de oorspronkelijke doeleinden.

Het doelbindingsprincipe bestond reeds in het huidige recht.

Wat verandert er?

De AVG machtigt in artikel 6.4 de verwerking van persoonsgegevens voor andere doeleinden dan die waarvoor de persoonsgegevens aanvankelijk zijn verzameld, maar enkel als die verwerking verenigbaar is met de doeleinden waarvoor de persoonsgegevens aanvankelijk zijn verzameld. In dat geval is er geen andere afzonderlijke rechtsgrond vereist dan die op grond waarvan de verzameling van persoonsgegevens werd toegestaan.

Om na te gaan of een doel van verdere verwerking verenigbaar is met het doel waarvoor de persoonsgegevens aanvankelijk zijn verzameld, moet de verwerkingsverantwoordelijke, nadat hij aan alle voorschriften inzake rechtmatigheid van de oorspronkelijke verwerking heeft voldaan, een verenigbaarheidsoefening uitvoeren.

Het is de bedoeling om de verwerkingsverantwoordelijke in staat te stellen om zelf te beoordelen of het hergebruik van persoonsgegevens voor andere doeleinden, al dan niet verenigbaar is.

Daartoe zal rekening moeten worden gehouden met:

- het eventueel bestaan van een verband tussen de doeleinden waarvoor de gegevens werden verkregen en de doeleinden van de voorgenomen verdere verwerking;
- de context waarin de persoonsgegevens werden verkregen, in het bijzonder gelet op de relatie tussen de betrokkenen en de verantwoordelijke voor de verwerking;
- de aard van de persoonsgegevens, vooral als de verwerking slaat op bijzondere categorieën persoonsgegevens, overeenkomstig artikel 9, of als de gegevens betreffende veroordelingen en strafrechtelijke inbreuken worden verwerkt overeenkomstig artikel 10;
- de mogelijke gevolgen van de voorgenomen, verdere verwerking voor de betrokkenen;
- het bestaan van passende waarborgen, waaronder eventueel versleuteling of pseudonimisering.

Wanneer echter de betrokkene zijn toestemming heeft gegeven of wanneer de verwerking gebaseerd is op Unierecht of lidstatelijk recht, mag de verwerkingsverantwoordelijke de persoonsgegevens verder verwerken, ongeacht of dat verenigbaar is met de doeleinden.

1.8.3 Juistheidsbeginsel

De gegevens moeten juist zijn en zo nodig worden bijgewerkt. Alle redelijke maatregelen moeten worden genomen om onnauwkeurige of onvolledige gegevens die - uitgaande van de doeleinden waarvoor zij worden verkregen of waarvoor zij verder worden verwerkt - uit te wissen of te verbeteren.

1.8.4 Integriteits- en vertrouwelijkheidsbeginsel

De gegevens moeten volgens een afdoend veiligheidsniveau worden verwerkt door gebruik te maken van passende, technische en organisatorische maatregelen. Dit houdt een bescherming in tegen iedere niet toegelaten of onwettige verwerking, tegen verlies, vernietiging of kwaliteitsverlies van de gegevens.

De gegevens moeten worden verwerkt op een wijze die instaat voor afdoende veiligheid en vertrouwelijkheid van de gegevens. Dit betekent dat iedere niet toegelaten toegang of gebruik van de gegevens of uitrusting die voor de verwerking wordt aangewend, moet worden voorkomen.

Wat verandert er?

Het feit dat dat moet worden ingestaan voor de veiligheid van de verwerkingen, bestond reeds in de Richtlijn 95/46 maar werd niet vernoemd als basisbeginsel van de gegevensbescherming. We zien een wijziging in het concept gegevensbescherming, dat technischer is geworden.

1.8.5 Beginsel van rechtmatigheid, behoorlijkheid en transparantie

Dit beginsel leert ons dat de gegevens rechtmatig, behoorlijk en transparant moeten worden verwerkt ten aanzien van de betrokkenen.

Het begrip transparantie is het perfect duidelijk zijn voor de individuen dat hun gegevens zijn ingezameld, gebruikt, geraadpleegd of anders verwerkt. Het transparantiebeginsel vereist dat alle informatie of communicatie met betrekking tot een gegevensverwerking gemakkelijk toegankelijk is en gemakkelijk te begrijpen is.

Er moet dus gebruik gemaakt worden van een duidelijke en eenvoudige taal. Dit gaat vooral over de informatie over de identiteit van de verwerkingsverantwoordelijke en de doeleinden van de verwerking. Dit gaat eveneens over de bijkomende informatie die kan verstrekken worden zodat een gerechtvaardigde en transparante verwerking verzekerd is. De individuen moeten verwittigd worden van de risico's, de regels, garanties en rechten die verband houden met de verwerking alsook de manier om hun rechten uit te oefenen.

1.8.6 Beginsel van de minimale gegevensverwerking

Volgens het beginsel van de minimale gegevensverwerking moeten persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor het doeleinde waarvoor de gegevens worden verwerkt. Het is hier de bedoeling dat de verwerkingsverantwoordelijke uitsluitend die gegevens verwerkt die noodzakelijk zijn voor de vastgestelde doeleinden. Verwerk dus enkel het strikte minimum.

Dit beginsel vereist met name dat de verwerkingsverantwoordelijke er voor instaat dat de bewaartijd van de gegevens tot een strikt minimum beperkt wordt. De persoonsgegevens mogen maar worden verwerkt als het doeleinde van de verwerking niet op een andere manier kan worden gerealiseerd.

1.8.7 Beginsel van de beperkte bewaartijd

De gegevens moeten worden bewaard in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren en niet langer worden bewaard dan noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.

De gegevens kunnen voor een langere periode worden bewaard indien ze uitsluitend worden verwerkt voor archiveringsdoeleinden voor openbaar belang, voor historisch of wetenschappelijk onderzoek of voor statistische doeleinden. Deze verwerking moet in overeenstemming zijn met artikel 89 van de AVG.

U moet dus de bewaartijd van de gegevens die u verwerkt duidelijk vaststellen en mechanismen invoeren waarmee u kunt verifiëren of de persoonsgegevens wel degelijk ontoegankelijk geworden zijn nadat de vastgestelde bewaartijd is afgelopen.

1.8.8 Informatie aan de betrokkene

1.8.8.1 Algemeen

Indien bij een persoon (bijv. een klant, potentiële klant of een personeelslid) gegevens verzameld worden die op hem betrekking hebben, moet die persoon geïnformeerd worden over:

- de identiteit en het adres van de houder van het bestand. De persoon/instelling die gegevens verzamelt, moet spontaan zijn naam en adres, doel waarvoor hij de gegevens verzamelt vermelden,
- de finaliteit waarvoor de verzamelde gegevens zullen gebruikt worden,
- het bestaan van het recht van toegang en van verbetering. Men mag aan het evenwelke instelling vragen of zij gegevens over jouw bezit,
- het recht op verzet: je mag je verzetten tegen het opnemen van persoonsgegevens in een bestand,
- het recht op vergetelheid: gegevens mogen niet langer bewaard worden dan nodig,
- en de mogelijkheid het openbaar register te consulteren. Praktisch vermeldt men deze informatie best op de vragenlijst, antwoord bon ... die als basis dient voor het verzamelen van de gegevens.

Iedereen heeft tevens het recht alle onjuiste persoonsgegevens die op hem betrekking hebben te doen verbeteren. Ook 'verwijdering' en 'verboden aanwending' kunnen gevraagd worden indien de gegevens bijv. niet ter zake zijn.

In principe moet de betrokkene op de hoogte worden gebracht van de eerste registratie. Dit geldt echter niet wanneer de verwerking kadert in een contractuele relatie tussen de betrokkene en de houder van het bestand. Als een persoon in een bankinstelling een rekening opent of bij een postorderbedrijf een bestelling doet, moet hij zich er redelijkerwijs van bewust zijn dat hij daardoor in een bestand wordt opgenomen en is het niet meer nodig dat de houder van het bestand wordt verplicht de betrokkene hiervan op de hoogte te brengen.

Ook bestandsverrijking door de houder van het bestand is verboden. Dit betekent het technische proces waardoor persoonlijke gegevens voortdurend aangepast worden door vergelijking van meerdere bestanden van verschillende

houders. Bijv. bij een adreswijziging wordt het adres bij houder 1 aangepast aan het nieuwe adres die de betrokkenen heeft doorgegeven aan houder 2.

1.8.9 Veiligheid van de verwerking

De verantwoordelijke voor de verwerking moet:

- voldoende waarborgen bieden voor de beperkte toegankelijkheid van het bestand en alleen door bevoegden
- erover waken dat de gegevens worden bijgewerkt, onjuiste gegevens verbeterd en tijdig verwijderd

1.9 GDPR/AVG Proof

13 STAPPEN (Gegevensbeschermingsautoriteit):

<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/bereid-je-voor-13-stappen>

1.9.1 Bewustmaking

Informeer beleidsmakers over de aankomende veranderingen

Zorg dat de sleutelfiguren en beleidsmakers in jouw bedrijf of organisatie op de hoogte zijn van de nieuwe regelgeving. Zij moeten de gevolgen hiervan inschatten en aanwijzen welke domeinen vandaag mogelijk problematisch kunnen zijn in het licht van de AVG. Indien jouw bedrijf of organisatie over een risicoregister beschikt, kan dit een werkbaar vertrekpunt zijn.

Het implementeren van de AVG kan een behoorlijke invloed hebben op de beschikbare middelen, zeker voor wat betreft grote en meer complexe bedrijven of organisatiestructuren. Gebruik de tweejarige overgangsperiode dus allereerst om medewerkers te informeren over de aankomende veranderingen. Stel dit niet uit tot de laatste minuut.

1.9.2 Dataregister

Registreer de verwerkingen van persoonsgegevens die je verricht

Breng zorgvuldig in kaart welke persoonsgegevens je bijhoudt, waar deze vandaan komen en met wie je deze hebt gedeeld. Je doet er goed aan al je verwerkingen te registreren. Mogelijks dien je hiervoor een informatie-audit te organiseren. Dit kan dan van het volledige bedrijf of enkel van welbepaalde afdelingen.

De AVG introduceert enkele vernieuwde rechten, specifiek op maat van de netwerkwereld. Wanneer jouw bedrijf bijv. onnauwkeurige persoonsgegevens bijhoudt, en heeft gedeeld met andere organisaties, zal je deze laatste moeten inlichten over de onnauwkeurigheid zodat deze een correctie kan aanbrengen in haar eigen register.

Deze documentatieplicht helpt je bovendien de verantwoordelijkheidsvereiste uit de AVG na te leven. Volgens dit principe dient een bedrijf of organisatie te bewijzen dat ze in overeenstemming met de databeschermingsprincipes handelt.

WIE?	WAT?	WAAROM?
Vul de naam en de contactgegevens in van de verwerkingsverantwoordelijke (en zijn wettelijke vertegenwoordiger) en van de functionaris voor gegevensbescherming indien je er één moet aanstellen Stel een lijst op van de verwerkers	Identificeer de categorieën verwerkte gegevens en de categorieën betrokken personen Identificeer de zogenaamde gevoelige gegevens zoals de gezondheidsgegevens en gerechtelijke gegevens	Identificeer de doeleinden waarvoor de gegevens worden ingezameld. Er moet een beschrijving gebeuren per doeleinde
WAAR?	TOT WANNEER?	HOE?
Vermeld de categorieën bestemmingen (ook indien ze in derde landen gevestigd zijn) naar waar de gegevens worden overgedragen Vermeld de doorgiften aan een derde land of internationale organisatie en identificeer het land en in voorkomend geval de bestaande passende waarborgen	Vermeld voor iedere categorie gegevens de bewaartijd. De bewaartijd moet niet noodzakelijk uitgedrukt worden in aantal dagen, maanden of jaren maar mag ook verwijzen naar de tijd die noodzakelijk is om een concreet project te realiseren.	Geef een algemene beschrijving van de ingevoerde technische en organisatirische beveiligingsmaatregelen die garanderen dat het beveiligingsniveau aan het risico is aangepast.

1.9.3 Communicatie

Evalueer je privacyverklaring en plan wijzigingen hieraan

Evalueer je bestaande privacyverklaring en plan noodzakelijke wijzigingen hieraan in het licht van de AVG.

Wanneer jouw bedrijf of organisatie nu reeds persoonsgegevens verwerkt, dien je aan de betrokken bepaalde informatie te verschaffen, zoals de identiteit van de verwerker en de wijze waarop die de gegevens zal aanwenden. Doorgaans wordt deze informatie verstrekt in de vorm van een privacyverklaring.

De AVG vereist dat deze privacyverklaring wordt aangevuld met nieuwe informatietypes. Zo zal je voortaan de wettelijke grondslag voor de gegevensverwerking moeten meedelen, de termijnen gedurende dewelke je de informatie zal bijhouden, of je de gegevens uitwisselt buiten de Europese Unie en de mogelijkheid voor de betrokken om een klacht in te dienen bij de Gegevensbeschermingsautoriteit indien deze meent dat zijn persoonsgegevens foutief worden verwerkt.

De AVG vereist dat deze informatie wordt verschaft in beknopte, begrijpbare en duidelijke taal.

Een privacyverklaring dient te voldoen aan volgende voorwaarden:

- Beknopt
- Transparant
- Begrijpelijk
- Gemakkelijk toegankelijk

En bevat minimaal volgende informatie indien deze van toepassing is:

- Identiteit en contactgegevens van de verwerkingsverantwoordelijke
- Doel en wettelijke basis (rechtsgrond, totaal zijn er 6) voor de verwerking
- Legitieme belangen van de verwerkingsverantwoordelijke
- Eventuele ontvangers van de persoonsgegevens (bv. Verwerkers)
- Informatie omtrent het doorsturen van de persoonsgegevens naar een derde land (buiten EU)
- Bewaartermijn
- Betrokkene wijzen op zijn rechten
  - Toestemming in te trekken
  - Klacht in te dienen bij toezichthouder
- Gebruik van geautomatiseerde besluitvorming melden

1.9.4 Rechten van de betrokkene

Ga na of de huidige procedures alle rechten voorzien

Je dient na te gaan of de huidige procedures in je bedrijf of organisatie alle rechten voorzien waarop de betrokkene zich kan beroepen, inclusief hoe persoonsgegevens kunnen worden verwijderd of hoe gegevens elektronisch zullen worden meegedeeld. De AVG voorziet o.a. in de volgende rechten voor de betrokkene:

- Informatie en toegang tot persoonsgegevens
- Correctie en uitwissing van de gegevens
- Bezwaar tegen direct marketingpraktijken
- Bezwaar tegen geautomatiseerde besluitvorming en profiling
- Overdraagbaarheid van de gegevens

Meer algemeen, geniet de betrokkene onder de AVG dezelfde rechten als onder de huidige Belgische Privacywet, mits enkele aanzienlijke verbeteringen. Indien jouw bedrijf of organisatie nu reeds voldoende is uitgerust om in deze individuele rechten te voorzien, dan zal de overgang naar de AVG relatief vlot verlopen. Het is nu een goed moment om jouw bestaande procedures te evalueren en na te gaan hoe je voortaan te werk zal gaan wanneer iemand zijn of haar recht wil uitoefenen.

Wie neemt de beslissing? Zijn je systemen hiertoe uitgerust?

Het recht op overdraagbaarheid van de gegevens is een nieuwigheid. Dit is een verbeterde vorm van toegang waarbij de betrokkene het recht heeft de persoonsgegevens die op hem van toepassing zijn in een gestructureerde, gangbare en elektronische vorm te verkrijgen. De meeste bedrijven en organisaties doen dit al, maar indien je nog steeds gebruik maakt van papieren print-outs of een ongebruikelijke elektronische vorm, dan is het nu een goed moment om dit te herzien.

1.9.5 Verzoek tot toegang

Bedenk hoe je verzoeken tot toegang zal behandelen

Voorzie een update van je bestaande toegangsprocedures en bedenk hoe je verzoeken tot toegang voortaan zal behandelen onder de nieuwe termijnen in de AVG. De AVG voorziet nieuwe regels over hoe met toegangsverzoeken om te gaan. In de meeste gevallen zal gratis en binnen de 30 dagen (i.t.t. de huidige termijn van 45 dagen) gevolg moeten worden gegeven aan het verzoek tot toegang. Manifest ongegronde of overmatige verzoeken kunnen worden aangerekend of worden geweigerd.

Indien jouw bedrijf of organisatie in staat wil zijn om toegangsverzoeken te weigeren, dien je het beleid en de procedures dusdanig aan te passen. Je dient de betrokkene die om toegang verzoekt bepaalde bijkomstige informatie te verschaffen, zoals de termijnen gedurende dewelke je informatie bijhoudt en het recht om onnauwkeurige gegevens te laten verbeteren. Indien jouw bedrijf of organisatie een groot aantal toegangsverzoeken behandelt zullen de wijzigingen die de AVG voorziet een aanzienlijke impact teweeg brengen. Het moet logistiek mogelijk zijn om alle verzoeken binnen de voorziene tijdspanne te verwerken en de betrokkene van de noodzakelijke informatie te voorzien. Hierover moet zorgvuldig worden nagedacht.

Op termijn kan het kostenbesparend zijn een systeem te ontwikkelen dat de betrokkene in staat stelt de gegevens zelf online te raadplegen. Bedrijven en organisaties worden aangespoord een kosten/baten analyse uit te voeren van een dergelijk online toegangssysteem.

1.9.6 Wettelijke grondslag voor het verwerken van persoonsgegevens

Identificeer de wettelijke grondslag van elke verwerking

Documenteer de verscheidene types van gegevensverwerkingen die je uitvoert en identificeer de wettelijke grondslag voor elk van hen. Veel bedrijven en organisaties hebben destijs wellicht geen wettelijke grondslag bepaald voor de gegevensverwerkingen die ze uitvoeren. Onder de huidige wetgeving heeft dit weinig of geen praktische gevolgen. Dit verandert evenwel onder de AVG omdat de rechten van de betrokkene kunnen variëren naargelang de wettelijke basis van de gegevensverwerking. Het meest voor de hand liggende voorbeeld is dat de betrokkene een sterker recht heeft om de verwijdering van zijn gegevens te vragen indien zijn toestemming aan de grondslag lag voor de verwerking.

Het is belangrijk om de gekozen wettelijke grondslag voor de gegevensverwerking te verduidelijken in de privacyverklaring en telkens wanneer je een toegangsverzoek beantwoordt. De wettelijke grondslagen in de AVG zijn quasi identiek aan deze in de huidige Privacywet. Kijk dus na welke gegevensverwerkingen je uitvoert, bepaal de wettelijke basis en documenteer dit zorgvuldig in het licht van de verantwoordelijkheidsvereiste.

1.9.7 Toestemming

Evalueer de wijze waarop je toestemming vraagt en registreert

Evalueer de wijze waarop je toestemming vraagt, verkrijgt en registreert, en wijzig waar nodig.

De AVG vermeldt “toestemming” en “expliciete toestemming”. Het onderscheid is niet echt duidelijk, aangezien de toestemming in beide gevallen vrij, specifiek, geïnformeerd en ondubbelzinnig moet zijn. De toestemming moet ook blijken uit een actieve indicatie van akkoord. M.a.w. de toestemming kan niet worden afgeleid uit een stilzwijgen, een vooraf aangevinkt vakje of uit een niet-handelen.

Indien je rekent op de toestemming van de betrokkenen om diens gegevens te verwerken, zorg dan zeker dat die toestemming voldoet aan de vereisten van de AVG. Indien dit nu nog niet het geval is, wijzig dan je toestemmingsmechanisme of ga op zoek naar een alternatief voor toestemming als grondslag voor de gegevensverwerking.

Noteer dat de toestemming controleerbaar moet zijn en dat de betrokkenen doorgaans meer rechten heeft wanneer je vertrouwd op toestemming als grondslag voor de gegevensverwerking. De AVG verduidelijkt dat de verwerkingsverantwoordelijke in staat moet zijn om aan te tonen dat toestemming werd gegeven. Evaluateer dus de huidige systemen die toestemming registreren, teneinde een audit trail (controlespoor) te verzekeren

1.9.8 Kinderen

Ontwikkel systemen die de leeftijd van de betrokkenen nagaan

Start vandaag met de ontwikkeling van systemen die de leeftijd van de betrokkenen nagaan en die de ouder(s) of voogd(en) om toestemming vragen voor de gegevensverwerking van minderjarige kinderen. Voor het eerst zal de AVG speciale bescherming bieden aan de persoonsgegevens van kinderen, in het bijzonder in de context van commerciële internetdiensten zoals sociale netwerken.

Kortweg, indien jouw bedrijf of organisatie gegevens van kinderen – onder de 16 jaar – verzamelt, zal een ouder of voogd toestemming moeten geven opdat de gegevensverwerking rechtmatig zou zijn. Dit kan aanzienlijke gevolgen teweeg brengen indien jouw bedrijf of organisatie gericht is op het aanbieden van diensten aan kinderen en als dusdanig hun persoonsgegevens verzamelt. Onthoud dat de toestemming controleerbaar moet zijn en dat desgevallend de privacyverklaring moet geschreven zijn in voor kinderen begrijpbare taal.

1.9.9 Datalekken

Voorzie procedures om gegevenslekken op te sporen, te rapporteren en te onderzoeken

Voorzie adequate procedures om persoonlijke datalekken op te sporen, te rapporteren en te onderzoeken. Beoordeel hiervoor de verscheidene types van persoonsgegevens die je bijhoudt en documenteer welke binnen de meldingsplicht zouden vallen, ingeval zich een datalek zou voordoen. In sommige gevallen moet je de betrokkene die het voorwerp uitmaakt van het datalek rechtstreeks verwittigen, bv. wanneer het lek aanleiding kan geven tot persoonlijke financiële verliezen. Grottere bedrijven of organisaties zullen een beleid en procedures moeten ontwikkelen om datalekken te beheren – hetzij op centraal, hetzij op lokaal niveau.

Niet alle datalekken zullen moeten worden gemeld aan de Gegevensbeschermingsautoriteit – enkel deze waarbij het waarschijnlijk is dat de betrokkene enige vorm van schade zal leiden, bv. als gevolg van een identiteitsdiefstal of het schenden van een geheimhoudingsplicht. Noteer dat de niet naleving van de meldplicht kan resulteren in een geldboete, bovenop de boete voor het datalek zelf.

1.9.10 Gegevensbescherming door ontwerp en gegevensbeschermingseffectbeoordeling

Ga na hoe je deze concepten kan implementeren

Maak je nu reeds vertrouwd met de begrippen “gegevensbescherming door ontwerp” en “gegevensbeschermingseffectbeoordeling”, beter gekend als Privacy by design en Privacy impact assessment (PIA). Ga na hoe je deze concepten in de werking van jouw bedrijf of organisatie kan implementeren. Deze kunnen worden gelinkt aan andere organisatorische processen zoals risicobeheer en projectbeheer. Beoordeel nu reeds die situaties waarin het nodig zal zijn dergelijke analyses uit te voeren. Wie zal dit doen? Wie moet hierbij worden betrokken? Gebeurt de analyse centraal of lokaal?

Het behoort tot de “good practices” van een bedrijf of organisatie om gegevensbescherming van bij de start in te bouwen en als onderdeel hiervan een effectbeoordeling uit te voeren. Dit was voordien slechts een impliciete vereiste van de databeschermingsprincipes. De AVG maakt hiervan een duidelijke wettelijke vereiste.

Noteer dat je niet steeds een effectbeoordeling moet uitvoeren. Deze is enkel vereist in hoge risicosituaties, bijv. wanneer een nieuwe technologie wordt geïmplementeerd of wanneer een profilingsoperatie een aanzienlijk effect kan teweegbrengen voor de betrokkenen. Wanneer de PIA aangeeft dat de gegevensverwerking een “hoog risico” inhoudt, is het noodzakelijk het advies in te winnen van de Gegevensbeschermingsautoriteit omtrent de wetmatigheid van de verwerking in het licht van de AVG.

1.9.11 Functionaris voor gegevensbescherming

Duid een FG aan (indien nodig) of een vertegenwoordiger

Duid, indien nodig, een functionaris voor gegevensbescherming aan, of iemand die de verantwoordelijkheid draagt voor het naleven van de databeschermingsregels. Beoordeel welke plaats deze inneemt binnen de structuur en het beleid van jouw bedrijf of organisatie.

De AVG vereist voor sommige bedrijven en organisaties dat zij een functionaris voor gegevensbescherming aanwijzen, bijvoorbeeld voor openbare overheden of verwerkers wiens taak bestaat uit het regelmatig en stelselmatig observeren van betrokkenen op grote schaal. Het is van belang dat, hetzij iemand in de organisatie, hetzij een externe adviseur, verantwoordelijkheid neemt voor het naleven van de databeschermingsprincipes en dat iemand de kennis, medewerking en bevoegdheid heeft om dit te doen. Daarom moet je nu reeds beoordelen of op jouw bedrijf of organisatie de plicht rust een dergelijke functionaris aan te stellen. Zo ja, evalueer of de huidige aanpak in lijn is met de vereisten van de AVG.

1.9.12 Internationale activiteiten

Bepaal onder welke toezichthoudende autoriteit je valt

Indien jouw bedrijf of organisatie internationaal actief is, dien je te bepalen onder welke toezichthoudende autoriteit je valt. De AVG voorziet een enigszins complexe regeling om te bepalen welke toezichthoudende autoriteit de leiding neemt bij het onderzoek naar een klacht met een internationaal karakter, bijv. wanneer een gegevensverwerking betrekking heeft op inwoners van meerdere lidstaten. De leidende autoriteit wordt bepaald naargelang waar het bedrijf of de organisatie haar hoofdvestiging heeft of de vestiging waar de beslissingen omtrent de gegevensverwerkingen worden genomen.

Voor een traditionele hoofdzetel is dit vrij eenvoudig vast te stellen. Moeilijker wordt het voor complexe, multi-site bedrijven of organisaties waarbij beslissingen omtrent diverse verwerkingsactiviteiten op verschillende plaatsen worden genomen. Om duidelijkheid te krijgen over welke toezichthoudende autoriteit de leiding heeft over jouw bedrijf of organisatie kan het raadzaam zijn in kaart te brengen waar jouw organisatie haar meest belangrijke beslissingen omtrent gegevensverwerkingen neemt. Dit zal je helpen bij het bepalen van jouw "hoofdvestiging" en dus ook van de bevoegde toezichthoudende autoriteit.

1.9.13 Bestaande contracten

Beoordeel je bestaande contracten en breng tijdig de noodzakelijke veranderingen aan

Beoordeel je bestaande contracten, hoofdzakelijk met verwerkers en ondераannemers, en breng tijdig de noodzakelijke veranderingen aan.

De AVG creëert een intelligent systeem die de verhouding tussen de verwerkingsverantwoordelijke en de verwerkers behelst. Het bepaalt zelfs de voorwaarden die van toepassing zijn op onder-aanneming activiteiten. Opdat je deze voorwaarden zou aantreffen, moet je bestaande contracten beoordelen en de nodige wijzigingen aanbrengen.

De AVG benadrukt het belang van op databanken toepasselijke veiligheidsmaatregelen. Ook in het geval van outsourcing is het belangrijk te beoordelen of de veiligheidsmaatregelen die werden voorzien in de bestaande contracten nog steeds toereikend zijn en voldoen aan de vereisten van de AVG.

1.10 GDPR en (direct) marketing

1.10.1 Duidelijkheid

Algemeen moet bij het verzenden van reclameboodschappen duidelijk worden gemaakt dat het inderdaad over reclame gaat en de afzender moet zich duidelijk identificeren. Het is verboden de identiteit van een derde te gebruiken.

Volgens de huidige wetgeving mogen technieken voor reclame op afstand, zoals via e-mail, sms-berichtjes en fax, enkel worden gebruikt als de ontvanger expliciet en op voorhand zijn akkoord geeft, het opt-in systeem.

1.10.2 Direct marketing

In de Europese wetgeving houden we ons aan volgende definitie betreffende direct marketing: "alle activiteiten die het mogelijk maken om goederen en diensten aan te bieden of andere boodschappen te verzenden aan een deel van de bevolking via de post, de telefoon of andere middelen, gericht op het informeren van of het uitlokken van een reactie van de betrokkenne alsmede enig daarmee verband houdende dienst."

Deze staat niet geherformuleerd in de privacywetgeving waardoor we verder gaan op bovenstaande definiëring. Al moeten we de uitbreidingen omwille van technologie de dag van vandaag zoals via e-mail, sms, ...

Echter kan ook dat:

- direct marketing door één bedrijf in opdracht van een ander bedrijf (waarbij met andere woorden een doorgifte van persoonsgegevens gebeurt);
- adressenhandel (uitwisseling, verkoop of verhuur van bestanden);
- Gepersonaliseerde reclame in de zin van de Wet elektronische handel of de Wet handelspraktijken;
- niet-commerciële verwerkingen, zoals de promotie van de activiteiten van een vzw, politieke propaganda;

1.10.3 Verzameling van persoonsgegevens op internet

Welke informatie moet aan de betrokkenen verstrekt worden?

- Identiteit en elektronisch adres van de verantwoordelijke
- Het doel (bijv. en voor uitvoering van het contract en voor direct marketing)
- Aanduiden wat verplicht en wat facultatief moet ingevuld worden (verplicht = wat nodig is voor het uitvoeren van de dienst)
- Recht op toegang, rectificatie, verwijdering van gegevens, ...
- Vermelden van dienst of persoon die verantwoordelijk is voor het beantwoorden van vragen i.v.m. privacy
- Een schets van de beveiligingsmaatregelen
- Informatie moet verstrekt zijn in alle talen die op de site gebruikt worden en op die plaatsen waar persoonsgegevens verzameld worden

Aparte toestemming vragen voor

- Doorspelen van de gegevens aan derden: Aan wie zullen de gegevens doorgespeeld worden en voor welk ander doel dan oorspronkelijke doel.
- Inschrijven voor commerciële doeleinden

Hoe moet de informatie aangeboden worden?

- De informatie moet rechtstreeks op het scherm verschijnen voordat de verzameling van informatie begint: via pop-up, sleutel, hangslot ...
- Volledige info over privacy beleid vanaf de homepage en op elke plaats waar persoonsgegevens verzameld worden
- De aan te klikken knop moet duidelijk verwijzen naar de soort informatie bijv. privacy note

1.10.4 Gebruik persoonsgegevens

Voor het gebruik van persoonsgegevens zijn er 6 verschillende juridische grondslagen, waardoor expliciete toestemming één van is.

- De toestemming
- Het gerechtvaardigd belang
- De uitvoering van een overeenkomst
- De naleving van een wettelijke verplichting
- De behartiging van een vitaal belang
- De uitvoering van een taak van openbaar of algemeen belang

Enkel de eerste twee zijn relevant voor direct marketing, maar we overlopen ze toch even allemaal om het beeld zo volledig mogelijk te schetsen.

1.10.4.1 Toestemming

Voortaan moet bij het verzamelen van gegevens de consument uitdrukkelijk en vooraf worden gewaarschuwd dat zijn gegevens ook zullen worden gebruikt voor marketingdoeleinden. Eveneens moet de persoon geïnformeerd worden over welke data bijgehouden zullen worden en hoe die bijdragen tot het finale doel.

Voor elk aspect dient een apart toestemming gevraagd te worden. Een bedrijf mag de gegevens dus niet zomaar doorspelen naar een derde partij, omdat ze ingeschreven zijn voor hun nieuwsbrief. Hiervoor is een expliciete toestemming nodig.

De toestemming moet voldoen aan drie voorwaarden:

- Vrij genomen
- Specifiek
- Geïnformeerd

Vrij genomen

De betrokkenen moet een werkelijke keuze hebben betreffende het geven van toestemming voor de verwerking van zijn/haar persoonsgegevens. Dit geeft weer dat vooraangevinkte vakjes wettelijk niet zijn toegestaan, wedstrijden niet verbonden mogen zijn aan het aanvaarden van gegevensverwerking voor marketingdoeleinden, ... Echter kan het soms problematisch zijn bij een ondergeschikte relatie waardoor angst een drijfveer wordt.

Specifiek

Per doeleinde dient de betrokkenen toestemming te verlenen. Een algemene toestemming is niet toegelaten en zal aanzien worden als niet geldig.

Bijvoorbeeld:

Een bedrijf kan vragen om je maandelijks een nieuwsbrief te verzenden, maar kan dezelfde toestemming niet gebruiken voor andere doeleinde.

Een werkgever kan toestemming vragen om een foto van een werknemer te gebruiken voor intranet, maar mag deze foto dan niet gebruiken in een promotiefilm van het bedrijf zonder opnieuw toestemming te vragen.

Geïnformeerd

De organisatie die de toestemming van een betrokkenen wenst te bekomen, dient informatie te verstrekken in een begrijpelijke en eenvoudige taal. Deze informatie dient ook gemakkelijk toegankelijk te zijn.

Volgende informatie moet minimaal voorzien worden:

- De identiteit van de verwerkingsverantwoordelijke (de organisatie die het doeleinde bepaalt).
- Het specifieke verwerkingsdoeleinde waarvoor de toestemming van de betrokkenen wordt gevraagd;
- De categorieën van persoonsgegevens die zullen worden verwerkt;
- Het recht om de toestemming te allen tijde in te trekken;
- Wanneer er een doorgifte van persoonsgegevens is naar derde landen (buiten de EU), de risico's van de doorgifte wanneer geen gepaste maatregelen werden genomen;
- Informatie over beslissingen volgend uit geautomatiseerde besluitvorming daarbij inbegrepen profiling.

Opt-in is verplicht, want er is een principieel verbod om gegevens te gebruiken voor direct marketing, behoudens expliciete toestemming.

PAS OP: De toestemming is **niet** nodig als men de elektronische post stuurt naar een rechtspersoon. Dit zijn de adressen info@..., sales@...., omdat deze niet vallen onder de privacywetgeving. De personen hierachter zijn niet identificeerbaar. Er mag wel geen persoonlijke aansprekking zijn. Deze toestemming is wel vereist indien men reclame wil sturen naar adressen die verbonden zijn aan domeinnamen bijv. voornaam.naam@domeinnaam.be.

Er zijn 4 manieren om toestemming te vragen door de verzender:

- via de gewone post
- via een online formulier op een site
- telefonisch (echter bewijsprobleem!)
- via e-mail waarin geen enkele vorm van reclame verscholen zit (is dit mogelijk? Zelfs bedrijfslogo kan als reclame beschouwd worden)

Bij **virale marketing** is de eindbestemming, de gebruiker, niet enkel het doel maar tegelijkertijd ook het middel om de boodschap zoveel mogelijk te verspreiden. Net zoals een virus verspreidt het bericht zich exponentieel. Bij deze vorm van e-mail is de controle over de naleving van de spelregels onmogelijk en zelfs niet haalbaar. Waardoor het nog steeds niet wil zeggen dat het wettelijk is toegestaan. Er is geen expliciete toestemming en deze vorm is dus eveneens strafbaar.

1.10.4.2 Het gerechtvaardigd belang

De GDPR zegt immers dat

"bedrijven, in het kader van een bestaande commerciële relatie, een gerechtvaardigd belang hebben om de persoonsgegevens van hun klanten te gebruiken om hen communicatie te sturen die is gericht op het bekend maken of promoten van hun producten, diensten en activiteiten".

Door dat concept van het 'gerechtvaardigd belang' verder te verduidelijken – het is nu nog vaak onbekend omdat het onvoldoende wordt gedefinieerd in de huidige Europese teksten – wordt de GDPR dus een stuk aantrekkelijker voor marketeers. De Europese verordening erkent immers explicet de mogelijkheid om te interageren met klanten zonder de veelbesproken 'voorafgaande toestemming'.

Via het principe van het gerechtvaardigd belang is een bedrijf vrijgesteld om toestemming te vragen om reclame per elektronische post te sturen indien men cumulatief aan drie voorwaarden voldoet:

- De personen aan wie men de post verstuurt zijn klanten
- De reclame gaat over producten of diensten die men zelf levert en over gelijkaardige producten die men aan deze klant reeds heeft verkocht
- De klant moet nog de mogelijkheid hebben zich te verzetten tegen elektronische post door een opt-out.

Een mogelijkheid om snel te kijken of er sprake is van gerechtvaardigd belang, kan een bedrijf zich volgende vragen stellen, bij een JA op onderstaande vragen, kan je stellen dat je correct handelt:

- Verwacht de klant dat zijn/haar gegevens worden verwerkt?
- Is er tweerichtingsverkeer tussen de organisatie en het individu?
- Is er een evenredige machtsverhouding tussen de organisatie en het individu?
- Wordt er redelijke informatie over de verwerking verstrekt en worden de verwerkingsdoeleinden specifiek vermeld?
- Is de informatie rechtstreeks van het individu verkregen?
- Is de gegevensverwerking in het belang van de klant?
- Is de gegevensverwerking noodzakelijk is om het gegevensverwerkingsdoel te bereiken?
- Wordt de gegevensverwerking door de klant als noodzakelijk (en dus niet als opdringerig en ongepast) gezien?

1.10.4.3 De uitvoering van een (potentiële) overeenkomst

De verzameling van gegevens binnen een wettelijk kader van de uitvoering van een overeenkomst / contract is toegelaten binnen GDPR. Hiervoor dienen we geen expliciete toestemming te ontvangen, maar het is wel belangrijk dat de gegevens enkel hiervoor worden gebruikt.

Bijvoorbeeld bij de levering van goederen van een webshop hebben ze nood aan jouw identiteitsgegevens, adres en e-mail om het product te verzenden, en te informeren over de stand van zaken. Een werkgever mag de persoonsgegevens van een werknemer verwerken in het kader van een arbeidsovereenkomst. Bij een vraag van een potentiële klant houdt ook in dat er gegevens worden opgeslagen.

1.10.4.4 De naleving van een wettelijke verplichting

Wanneer een wet oplegt aan het bedrijf om bepaalde gegevens door te spelen dienen ze hiervoor geen expliciete toestemming te verlenen.

Bijvoorbeeld werkgever geeft werknemersgegevens door aan de Rijksdienst Sociale Zekerheid of een webshop geeft een klantenlisting door aan de Federale Overheidsdienst Belastingen.

1.10.4.5 De behartiging van een vitaal belang

Als het voor een vitaal belang van de betrokkene noodzakelijk is zijn of haar persoonsgegevens te verwerken, is die verwerking toegestaan. Je moet hierbij met name denken aan een dringende medische noodzaak. Het verdient overigens altijd de voorkeur om toestemming van de betrokkene te vragen. Alleen als dat niet meer mogelijk is, bijvoorbeeld omdat de betrokkene buiten bewustzijn is, mag u op deze grondslag persoonsgegevens verwerken.

1.10.4.6 De uitvoering van een taak van openbaar of algemeen belang

Je mag persoonsgegevens verwerken op basis van deze grondslag als het verwerken van gegevens noodzakelijk is voor de goede vervulling van een publiekrechtelijke taak door jezelf als bestuursorgaan of door een bestuursorgaan waaraan de gegevens worden verstrekt.

Met een publiekrechtelijke taak wordt bedoeld een taak die bij of krachtens de wet is opgedragen. Het gaat dus om taken die specifiek bij een bestuursorgaan zijn neergelegd. De betrokkene kan tegen een verwerking op basis van deze grondslag wel verzet aantekenen in verband met zijn bijzondere persoonlijke omstandigheden.

1.10.4.7 Opt-out aanbieden

Er moet steeds een opt-out mogelijkheid aangeboden worden bij gebruik van de grondslagen toestemming en gerechtvaardigd belang.

Opt-out geldt nog steeds bij de andere vormen van reclame: de gegevens mogen principieel wel gebruikt worden voor direct marketing doeleinden, behoudens verzet.

Dit kan via de clausule

"uw gegevens worden opgenomen in ons bestand om u op de hoogte te houden van onze promoties. Overeenkomstig de wet heeft u steeds het recht deze gegevens op te vragen en te corrigeren. Dit vakje aankruisen als u niet wenst gecontacteerd te worden voor onze commerciële acties"

Wil men de gegevens aan derden doorspelen, dan moet ook hiervan melding worden gemaakt volgens opt-in of opt-out. Let wel dat de bedrijven moeten vermelden aan welke derden of categorieën ontvangers zij de gegevens doorspelen. Een verwijzing naar 'mededeling aan derden of onze handelspartners' is ontoereikend. Doen ze dit niet (strafbaar!), dan kan de betrokkenen dit gegeven bekomen bij de Gegevensbeschermingsautoriteit.

1.10.5 Veiligheid

Er moeten eveneens belangrijke voorzorgen genomen worden voor veiligheid en beheer van de verwerking zodat bijv. alleen de bevoegde personen toegang hebben tot het systeem.

Het openbaar register bevat voor alle duidelijkheid geen informatie over de inhoud van die bestanden, maar vermeldt het bestaan ervan en het doel waarvoor het wordt bijgehouden. Bij een datalek dienen ze steeds een actieplan te hebben om de gedupeerden binnen de 72 uur te kunnen waarschuwen.

1.10.6 Initiatieven bij direct mail

1.10.6.1 Reclame via post

Er bestaat een lijst, Robinson lijst, waarop consumenten die niet willen dat hun gegevens gebruikt worden voor direct mailing per post hun naam kunnen meedelen.

De Robinsonlijst van BDMA, Belgian Direct Marketing Association, enkel voor hun leden

Je kan jezelf toevoegen aan deze lijst door

- een brief te sturen met naam en adres naar:
Adres: Belgisch DMA, Robinson Dienst, Buro en Design Center
Heizelesplanade bus 46, 1020 Brussel
- Door zijn naam via <http://www.robinsonlist.be/> op te geven.

BDMA is een internationale beroepsvereniging voor direct marketing bedrijven en heeft een code betreffende de verspreiding van ongevraagde reclame vastgelegd waaraan de leden van BDMA zich moeten houden.

Deze registratie is één jaar geldig. Je wordt verwittigd indien je registratie verstrikt. Alle BDMA-leden die ongevraagde commerciële briefwisseling willen versturen moeten alle personen die hun adres hebben laten registreren verwijderen uit hun e-mail verzendlijsten. Deze lijst is ook beschikbaar voor niet-leden zodat alle marketeers van deze service gebruik kunnen maken om namen te verwijderen van personen die minder ongevraagde commerciële briefwisseling wensen te ontvangen. Deze lijst is ook voor buitenlandse bedrijven toegankelijk. Spijtig genoeg wordt de lijst in de praktijk enkel geconsulteerd door de leden van BDMA.

Het is echter absoluut niet zo dat de consument geen reclame meer zal ontvangen. Zeker niet alle direct marketing bedrijven zijn bij BDMA aangesloten en de filtering gebeurt alleen bij het eindresultaat, dus enkel bij de mailinglijsten en niet bij de bestandswarenhuizen.

1.10.6.2 Reclame via telefoon

Op Initiatief van de overheid: 'Bel me niet-lijn' (<https://www.dncm.be/nl/>). Personen en bedrijven die zich op die lijst hebben geplaatst, mogen niet gecontacteerd worden voor telefonische reclamecampagnes. Bedrijven riskeren een boete tot 80.000 euro als ze de betrokkenen toch bellen.

De inschrijving op de lijst is levenslang. Elke onderneming die een DM-actie wil voeren moet alle nummers die op de lijst staan uit hun bestand schrappen. Dit geldt zowel voor prospecten en klanten, hetgeen betekent dat bedrijven klanten die op de lijst voorkomen geen andere producten mogen aanbieden. Men kan nog steeds via de opt-in optie individuele bedrijven toestemming geven.

1.10.6.3 Het Be-commerce label

Ook door de BDMA ontwikkeld en toegekend aan gecertificeerde webwinkels. Je dient te voldoen aan de voorwaarden om dit label op je webshop te magen en kunnen plaatsen, alsook een betaling van een jaarlijkse vergoeding op basis van de omzet en een kost voor certificering. Meer info vind je op <http://www.becommerce.be/>

1.11 Cookies en de verordening e-privacy verordening (ePV)

1.11.1 e-Privacy Verordening

Een voorstel momenteel voor een nieuwe verordening die van kracht zou kunnen gaan in 2019/2020 kan je hier vinden, <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/proposal-regulation-privacy-and-electronic-communications>, momenteel dienen we onze gedragingen nog steeds te baseren op de richtlijnen, <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32002L0058:nl:HTML>

De bedoeling was om deze verordening vroeger te laten intreden, maar de onwetendheid van beleidmakers, experts, ... zorgt voor een enorme vertraging. Momenteel hebben we nog steeds de e-privacy richtlijn, maar deze is enkel een richtlijn en niet bindend, de verordening zou dit wel worden. Deze heeft zelf voorrang op de AVG, omdat ze een specifieke wet (lex specialis) zijn.

https://www.youtube.com/watch?time_continue=126&v=0vL4HLTZQ_Q

Er zijn zes belangrijk punten waarop de ePV een impact zal hebben:

- huidige regeling over cookies
- verruiming van het toepassingsgebied naar OTTS (over the top communicatiediensten)
- uitbreiding van het spamverbod (gerechtvaardigd belang kan je wel nog blijven toepassen)
- bescherming van metadata
- software
- verhoging van de boetes

We gaan enkel even kort verder gaan op de regeling van cookies die dan van kracht zou worden.

1.11.2 Cookies

Laten we eerst kort vaststellen wat cookies zijn, want het zijn zeker geen lekkere koekjes, maar het zijn kleine tekstbestanden die je computer en mobiele apparaten opslaan wanneer je een website of een webshop gebruikt.

Het openlijk opvragen van gegevens is een ding. Veel websites verzamelen ook stiekem persoonlijke gegevens. Een onderzoek wees uit dat 51 % van de onderzochte Belgische sites een cookie (een klein tekstbestandje) op de harde schijf van de surfer plaatst. Slechts 12 % deelt dat ook mee. Deze gegevens dienen verwijderd te worden indien er geen toestemming is en dit kan leiden tot identificatie van een persoon.

Op het eerste gezicht lijkt dit een onschuldige praktijk. Men kan ermee voorkomen dat de gebruiker telkens opnieuw moet kiezen tussen Frans of Nederlands als gebruikstaal, maar je kunt op die manier ook veel meer gegevens verzamelen zoals

- welke pagina's bezoekt deze surfer,
- klikt hij op de advertenties,
- reageert hij in het forum, ...

Bovendien kunnen cookies ook afkomstig zijn van derde partijen, zoals reclamebureaus. Die zorgen ervoor dat ze je kunnen "herkennen" als je naar een andere site surft. Zo kunnen ze een aardig profiel opstellen van je onlinegewoonten.

Daarnaast heb je de zogenaamde spyware, software die gegevens doorstuurt naar derden. Veel gratis softwareprogramma's tonen niet alleen advertenties in een gedeelte van het scherm, maar sturen ook informatie door naar de producent of de adverteerde. Volgens hen gaat het louter om algemene, statistische informatie, maar echt controleren kun je dat natuurlijk niet.

Kortom, als je op het net surft, loopt je privacy heel wat risico's, en via GDPR en versterkte Europese wetgeving probeert men hier verandering in te brengen, veel internetbedrijven zijn immers wanhopig op zoek naar inkomsten nu de advertentiemarkt stagneert.

De telecommunicatiewet van 2005 werd in een nieuwe wetgeving gegoten in 2012, maar onder de GDPR zijn er weer enkele wijzigingen.

Men maakt een onderscheid tussen essentiële, functionele en niet-functionele cookies.

Essentiële cookies zijn noodzakelijk om een website te laten functioneren.

Functionele cookies (first party cookies) zorgen ervoor dat de site naar behoren functioneert bijv. voor login, taalvoorkeuren, cookies die noodzakelijk zijn voor de verzending van de communicatie en noodzakelijk voor diensten die uitdrukkelijk gevraagd zijn door de gebruiker.

Niet-functionele cookies (first party and third party cookies) leggen surfgedrag en interesses vast en worden derhalve gebruikt door adverteerders:

- Analytische cookies, waardoor men inzicht krijgt in het gebruik van de surfer. Hierdoor kan men de website optimaliseren en verbeteren in functie van gebruiksgemak. De toestemming hiervoor is niet meer nodig, wel dient de surfer geïnformeerd te worden. Dit kan gewoon in de privacyverklaring en moet niet gebeuren via een irritante banner bij het eerste bezoek van de website.
- Tracking cookies worden gebruikt om de surfer te kunnen volgen en gebruikt voor remarketing waardoor een bepaald product ons doorheen onze internetreis blijft volgen.

Op de moment dat er sprake is van de mogelijkheid om gebruikers te identificeren, komt GDPR kijken.

“Natuurlijke personen kunnen worden gekoppeld aan online-identificatoren via hun apparatuur, applicaties, instrumenten en protocollen, zoals internetprotocol (IP)-adressen, identificatiecookies of andere identificatoren zoals radiofrequentie-identificatietags. Dit kan sporen achterlaten die, met name wanneer zij met unieke identificatoren en andere door de servers ontvangen informatie worden gecombineerd, kunnen worden gebruikt om profielen op te stellen van natuurlijke personen en natuurlijke personen te herkennen.”
(passage 30 GDPR)

Er was voordien in principe enkel uitdrukkelijke toestemming vereist voor het gebruik van niet-functionele cookies. Dit principe is gewijzigd omdat het zorgde voor de reeds vernoemde irritante cookie-banners, waar het mopje over dat ze niet voor op te eten zijn al zwaar is uitgemolken.

VOOR EEN JUISTE WERKING MAAKT DEZE WEBSHOP GEBRUIK VAN COOKIES.
ALS JE DIT VENSTER SLUIT, VALLEN DE COOKIES IN JE SCHOOT!!*

*NIET ECHT

De surfer dient zelf zijn cookie-instellingen aan te passen naar zijn wensen, maar elke site dient perfect te werken ook al kiezen ze voor de zwaarste beveiliging. De website mag dus geen beperkingen opleggen op basis van de gekozen instellingen. Dit is geldig voor analytische en functionele cookies.

Tracking cookies worden standaard niet toegepast, maar surfers kunnen hun expliciete toestemming hiervoor geven. Dit zal een moeilijke opdracht zijn voor websitehouders. Echter dienen we als surfer ook rekening te houden dat verschillende websites in stand worden gehouden via advertentie inkomsten. Indien deze zouden wegvalLEN zullen deze verplicht terug betalend worden.

Echter is dit momenteel nog in de ontwerpfasE, maar normaal zijn we in de toekomst verlost van de nietsbetekende banners om cookies te aanvaarden.

1.11.3 Digitale marketing

Het grootste gevaar ligt in het feit dat je samenwerkt met derde partijen om bepaalde data te vergaren. Denken we snel aan het alom bekende Google Analytics, maar zij zijn niet de enige tools die online marketeers gebruiken om inzicht te krijgen in hun klanten. Door de afwezigheid van een fysieke winkel dienen we op een andere manier informatie te verzamelen.

Maar er zijn toch enkele aandachtspunten die wel eenvoudig aangepakt kunnen waardoor de GDPR eventueel zelf kansen biedt.

Remarketing acties opzetten op basis van een lijst mailadressen?

Dit wordt vaak gebruikt omwille van de positieve resultaten. Het probleem stelt zich niet omwille van het feit dat je een gelijke doelgroep wil benaderen, maar dat je geen idee hebt wat de derde partij zal doen met de gegevens die je hen verstrekt. Hierdoor is het belangrijk om goed in kaart te brengen waar je adressen vandaan komen en check met je softwareleveranciers hoe zij omgaan met data en data breaches.

Het toepassen van deze acties dient eveneens vermeld te worden in de privacyverklaring omwille van de transparantie. Want als er iets fout loopt, zit jij sowieso mee in het beklaagdenbankje ook al is het de fout van de derde partij.

Instellingen allemaal goed zetten.

Kort voorbeeld van de gekende heatmap response tool waar anonieme data over mensen wordt bijgehouden. Echter filmen ze het gedrag van een bezoeker en eventueel ook de ingave van betaalgegevens, ... Hierdoor wordt de persoon identificeerbaar. Dit kan je voorkomen door simpelweg de instellingen juist af te stellen. Op dat moment is de persoon niet meer identificeerbaar en valt het niet onder de GDPR regeling.

Analytics gebruiken

In principe (een van de voorlopig grijze zones van GDPR) zou het aanvinken van ‘cookies toestaan’ in je browser volstaan als toestemming voor het gebruik van Analytics data. Maar er zijn een paar zaken die extra aandacht vereisen. GDPR gaat over ‘data die een gebruiker identificeerbaar maakt’. Analytics is in principe ‘anoniem’, maar door allerlei trucjes uit te halen met datalayers en koppelingen met andere tools kan je relatief eenvoudig anonieme data aan een bepaald persoon linken. Opletten, dus. En vooral een duidelijke cookie policy opstellen die duidelijk maakt voor welke doeleinden je die Analytics data gaat gebruiken.

1.12 Privacy op het werk

1.12.1 Internetgebruik

Een van de grootste moeilijkheden op het gebied van nieuwe technologieën (internet, e-mail) is de controle op het gebruik ervan.

Elke kennisname van communicatie zonder het akkoord van alle partijen die deelnemen aan de communicatie is strafrechtelijk vervolgbaar. Daarnaast laten al verschillende softwareprogramma's toe de inkomende en uitgaande data te controleren.

In de praktijk worden de werknemers in hun onderneming dagelijks geconfronteerd met twee soorten problemen:

- Het opstellen van reglementen of gedragscodes over het gebruik van de nieuwe technologieën binnen de onderneming bijv. Socialenetsites afsluiten.
- De controle van de werkgever van het gebruik van de nieuwe technologieën binnen de onderneming.

De toepassing van de wet op de privacy speelt alleen een rol bij de controle van het gebruik van internet op het werk.

1.12.1.1 Drie voorwaarden

Eerste voorwaarde: Principe van transparantie

Vooraf inlichten van de werknemers

Een geheime controle door de werkgever is uitgesloten. De werkgever moet voorafgaand een individuele EN collectieve informatie geven.

Wat betekent dit concreet?

Er zijn twee cumulatieve types van informatie voorzien:

1) Collectieve informatie

De werkgever moet de ondernemingsraad inlichten (of bij ontstentenis het CPBW of bij ontstentenis de Syndicale Afvaardiging of de werknemers rechtstreeks, als er geen overlegorganen bestaan binnen de onderneming) over waarom (de doelstellingen) en hoe een controle, het al dan niet permanente karakter, de plaats waar de gegevens worden bewaard, enz.

2) Individuele informatie

De werkgever moet iedere werknemer individueel inlichten - door middel van bijvoorbeeld het arbeidsreglement, de arbeidsovereenkomst, elektronische boodschappen, uithanging of een omzendbrief - over de gebruiksmodaliteiten van de informatica, rechten, plichten en verboden en mogelijke sancties.

Tweede voorwaarde: Principe van de finaliteit

Doelstellingen van de controles omschrijven

Tijdens de fase van de informatie moet de werkgever de controle finaliteiten op een duidelijke en expliciete manier omschrijven. De controle is toegelaten in het kader van een van de volgende finaliteiten:

- De veiligheid en/of de goede technische werking van het geheel van IT-netwerksystemen van de onderneming, met inbegrip van de controle op de kosten die ermee gepaard gaan alsook de fysieke bescherming van de installaties van de onderneming: virussen – overbelasting
- De naleving van de in de onderneming geldende regels voor het gebruik van netwerktechnologie. Bijv. Geen netwerksites en geen privé mails
- De preventie van ongeoorloofde feiten, feiten die strijdig zijn met de goede zeden of die de waardigheid van een andere persoon kunnen schaden zoals pornosites
- De bescherming van economische, handels- en financiële belangen van de onderneming die vertrouwelijk zijn, alsook het tegengaan van ermee in strijd zijnde praktijken; bijv. mailbox van een werknemer zit vol door filmpjes en de klanten kunnen geen berichten meer versturen met imagobeschadiging tot gevolg.

Geen enkele andere doelstelling mag worden aanvaard. De werkgever moet de finaliteit(en) die hij wil nastreven binnen deze vier finaliteiten heel precies vastleggen.

Derde voorwaarde: Principe van proportionaliteit

Geen inmenging in de persoonlijke levenssfeer

De controle mag geen inmenging in de persoonlijke levenssfeer tot gevolg hebben. Als een inmenging onvermijdelijk is, moet dit tot een minimum worden beperkt.

Dit zijn de **drie voorwaarden** waaronder een algemene controle van elektronische gegevens wordt toegestaan. Maar wat als er door die controle misbruiken worden vastgesteld? De CAO voorziet in een duidelijke procedure van individualisatie in verschillende stappen die de werkgever in zo'n situatie moet volgen.

1.12.1.2 Procedure

Indien één van de volgende drie doelstellingen ingevuld wordt:

- 1) preventie van ongeoorloofde feiten,
- 2) bescherming van economische belangen,
- 3) veiligheid en/of de goede technische werking van de informaticasystemen, mag de werkgever onmiddellijk de gegevens individualiseren, met andere woorden de werknemer in kwestie identificeren en gepaste maatregelen nemen (zie voorwaarde 1: "Vooraf inlichten van de werknemers"). Er moet dus sprake zijn van ongeoorloofde feiten, pornografie, misbruik van vertrouwelijke gegevens of een risico voor de veiligheid van het netwerk.

Indien het gaat over de vierde doelstelling,

- 4) het niet-naleven van de gebruiksregels van de netwerktechnologie die in de onderneming van toepassing zijn, dan verloopt de procedure in drie fasen:

- Inlichten van de werknemers (alarmbel)
De werkgever moet eerst alle werknemers inlichten over het bestaan van misbruiken en herinneren aan de voorschriften in de onderneming.
- Individuele controle
Als de werkgever dan toch opnieuw een misbruik vaststelt, mag hij de identiteit van de verantwoordelijke(n) opsporen.
- Gesprek
De werkgever moet de betrokken werknemer(s) in een gesprek de kans geven zich te verantwoorden. Bij dit gesprek mag de vakbondsafgevaardigde aanwezig zijn.

Heeft de werkgever het recht de inhoud van de elektronische gegevens te bekijken (zelfs niet het onderwerp)?

Dit gebeurt in schijfjes en er moet al een vermoeden zijn dat er iets schort.

Stel dat een klant zijn beklag doet dat een medewerker maar niet antwoordt omdat zijn mailbox vol is. In dit geval mag de werkgever een algemene controle uitvoeren door na te gaan hoeveel mails iemand verstuurd heeft en naar wie. Als blijkt dat de mailbox vol is met filmpjes laat dat vermoeden dat iets niet klopt.

Op basis van dat oppervlakkig onderzoek mag de werkgever al maatregelen treffen zoals een berisping.

In uitzonderlijke gevallen mag hij ook de inhoud van de mails raadplegen bijv. bij vermoeden dat er bedrijfsinformatie werd gelekt.

1.12.2 Camerabewaking op het werk

Slechts in een beperkt aantal gevallen heeft een werkgever het recht om camerabewaking op de arbeidsplaats in te voeren. Hij moet hiermee een van de volgende doelen nastreven:

- de veiligheid en gezondheid van de werknemers;
- de bescherming van de goederen van de onderneming;
- het toezicht op de arbeid van de werknemer;
- het toezicht op het productieproces.

Het toezicht op het productieproces kan zowel betrekking hebben op de machines als op de werknemers. De controle op de machines moet als doel hebben de werking ervan na te gaan, de controle op de werknemers moet erop gericht zijn de werkorganisatie te beoordelen en verbeteren.

Of de camerabewaking voortdurend of tijdelijk is, hangt af van het nagestreefde doel. De bewaking is voortdurend als de camera steeds functioneert. Ze is tijdelijk als de camera tijdelijk geïnstalleerd is ofwel vast geïnstalleerd is, maar slechts gedurende een bepaalde periode functioneert.

Een **voortdurende bewaking** kan slechts in de volgende gevallen:

- de veiligheid en gezondheid;
- de bescherming van de goederen van de onderneming;
- het toezicht op het productieproces dat enkel betrekking heeft op de machines.

De bewaking moet dus **tijdelijk** zijn bij:

- het toezicht op het productieproces dat betrekking heeft op de werknemers
- de controle op de arbeid van de werknemer.

De werkgever heeft het recht om een camera te installeren om de manier van werken van zijn personeel te controleren, maar deze camera mag niet permanent functioneren. De werkgever moet de werknemer ook vertellen wanneer de camera daadwerkelijk loopt. En al mag hij de werknemer op deze manier controleren, toch mogen zijn beslissingen en beoordelingen niet louter gebaseerd zijn op de gegevens die hij op deze manier heeft verkregen.

Heeft de werknemer het recht om vooraf verwittigd te worden van het feit dat er camera's zouden worden geïnstalleerd?

De werkgever is daar niet toe verplicht, maar bij het opstarten van de camerabewaking moet de werkgever zijn personeel wel vooraf inlichten over het gestreefde doel, over het feit of gegevens al dan niet bewaard zullen worden, over het aantal camera's en hun plaatsen, en over de periodes dat de camera's zullen functioneren.

Als blijkt dat de bewaking implicaties heeft voor de persoonlijke levenssfeer van de werknemers, moet onderzocht worden welke maatregelen de inmenging in de persoonlijke levenssfeer tot een minimum kunnen beperken.

Het bewakingssysteem moet ook regelmatig geëvalueerd worden. Bovendien mag de inmenging in de privacy niet verder gaan dan nodig. De eerste vraag die rijst bij cameragebruik is dan ook of het doel niet kan worden bereikt zonder het gebruik van camera's. Alternatieven zijn steeds te verkiezen boven cameragebruik.

Conclusie

De controle op de arbeid is één van de meest gevoelige toepassingen van cameragebruik. De mogelijkheid van een elektronisch toezicht op de arbeid wordt principieel erkend, maar volgens de wet mag deze controle enkel tijdelijk zijn en mag de controle van de arbeid van de werknemer niet tot gevolg hebben dat beslissingen en beoordelingen door de werkgever enkel gebaseerd worden op gegevens die via camerabewaking verkregen werden.

1.12.3 Combinatie GDPR en de CAO

Een kleine check of je voldoet aan de verplichtingen van de cao en GDPR.

<u>FINALITEIT</u> van de camerabewaking Camerabewaking op de arbeidsplaats is enkel toegelaten voor het nastreven van volgende doeleinden:	<ul style="list-style-type: none"> - De veiligheid en gezondheid van de werknemers; - De bescherming van de goederen van de onderneming; - De controle van het productieproces, zowel over de machines als over de werknemers; - De controle van de arbeid van de werknemer.
<u>PROPORTIONALITEIT</u> De camerabewaking gaat niet verder dan nodig.	<p>(On)onderbroken camerabewaking:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Slechts een tijdelijke controle van het productieproces die betrekking heeft op de werknemers of de controle van de arbeid; - Andere gevallen: ononderbroken controle. <p>Zoeken naar alternatieven:</p> <p>De werkgever moet nagaan of hij het doel dat hij voor ogen heeft, ook kan bereiken op een andere, minder intrusieve manier.</p>
	<p>Geen inmenging in de persoonlijke levenssfeer van de werknemer door de camerabewaking, ofwel slechts beperkt tot het minimum.</p> <p>Indien er toch een inmenging is, dan zal er een onderzoek gevoerd worden door de ondernemingsraad, het comité voor preventie en bescherming op het werk (hierna CPBW) of de vakbondsafvaardiging om de inmenging tot het minimum te beperken (consultatieprocedure).</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Voorafgaandelijk en bij het opstarten van camerabewaking: informeren van overlegorganen. - Bij het opstarten: informeren van werknemers. - Het gehanteerde bewakingssysteem moet bovendien regelmatig geëvalueerd worden door de overlegorganen.
TRANSPARANTIE Uitgebreide informatie- en raadplegingsprocedure	<p>Volgende informatie moet werkgever meedelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De wettelijke grondslag waarop de werkgever zich beroept*: de werkgever haalt zijn wettelijke grondslag voor zijn recht op controle uit de arbeidsovereenkomst, uit een gerechtvaardigd belang van zijn onderneming of van derden of uit de toestemming van de werknemers zelf; - Omschrijving van de doeleinden; - Het feit of de beeldgegevens al dan niet bewaard worden; - De duur van de bewaartijd van de beeldgegevens*; - Het aantal en de plaatsing van de camera(s); - De betrokken periode of perioden gedurende dewelke de camera(s) functioneert (functioneren); - Bij inmenging in persoonlijke levenssfeer: omschrijving van de consultatieprocedure; - Rechten van de werknemer: o.a. recht op inzage, recht op verbetering, hoorrecht, recht op beperking van de verwerking, recht om klacht in te dienen bij de privacy commissie - Procedures van evaluatie en herziening - Indien van toepassing, het feit dat de persoonsgegevens buiten de EU verstuurd worden*. <p>*is een aanvulling ingevoerd door de GDPR.</p>
DOCUMENTATIE Niet nieuw, wel anders	<p>Opstellen camerareglement:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Als bijlage bij de arbeidsovereenkomst; - In een ondernemings-cao; - Via een policy; - Via een wijziging van het arbeidsreglement wanneer de camerabewaking de controle van arbeidsprestaties tot doel heeft. <p>Aangifte privacycommissie wordt door de GDPR vervangen door het bijhouden van verwerking in dataregister.</p>

1.12.4 Briefwisseling op het werk

De Belgische Grondwet beschermt het briefgeheim, inclusief de briefwisseling die men ontvangt in een onderneming. Niet enkel gesloten brieven, maar ook open brieven, briefkaarten, drukwerken en rondzendbrieven zijn grondwettelijk beschermd.

Je moet deze grondwettelijke bepalingen lezen in samenhang met een aantal regels uit onder meer het Strafwetboek. Zo is het strafrechtelijk verboden een aan de post toevertrouwde brief weg te nemen, te openen of het bestaan of de inhoud ervan bekend te maken.

Dat impliceert nog niet dat alle inbreuken op het briefgeheim strafbaar zijn: als een privépersoon bijvoorbeeld het briefgeheim schendt van een brief die nog niet aan de post werd toevertrouwd, is dat niet strafbaar.

De wet bepaalt ook nergens of werkgevers al dan niet bevoegd zijn om inkomende correspondentie te openen. In dit geval moet dan ook worden gezocht naar een evenwicht tussen de belangen van werkgever en werknemer. We overlopen enkele concrete situaties die zich kunnen voordoen.

Situatie 1: Mag de werkgever een brief openen waarop eerst de naam van de firma staat, gevolgd door de naam van de werknemer en het adres van de firma?

Deze brief is in eerste instantie gericht aan het bedrijf en we kunnen dan ook veronderstellen dat de werkgever het recht heeft om hem te openen zonder dat het briefgeheim of de privacy van de werknemer geschonden wordt.

Situatie 2: Mag de werkgever een brief openen die niet de naam van de firma vermeldt, maar enkel de naam van de werknemer en het adres van de firma?

De werkgever kan van mening zijn dat de werknemer op het bedrijf geen privé-briefwisseling mag ontvangen en dat hij het recht heeft alle briefwisseling te openen. Maar aangezien de brief niet uitdrukkelijk aan de onderneming is gericht, zou de werknemer zich hier wel op zijn recht op privacy en op het briefgeheim kunnen beroepen.

Situatie 3: Mag de werkgever een brief openen die naast de naam van de firma, de naam van de werknemer vermeldt en die bovendien de vermelding 'vertrouwelijk' draagt?

Het is duidelijk dat de afzender erop rekent dat de brief alleen door de werknemer wordt geopend: de werkgever mag zo'n brieven dan ook niet openen. De werknemer kan een vordering tot schadevergoeding instellen wegens schending van het briefgeheim.

1.12.5 Werkplek

1.12.5.1 Fouilleren

Er bestaan alleen wetteksten over de fouillering door ambtenaren van de openbare macht. Voor de fouillering door particulieren of werkgevers valt men dus noodgedwongen terug op de rechtspraak en de rechtsleer.

Hieruit blijkt dat het algemeen aanvaard is dat werknemers kunnen worden gevraagd om de inhoud van hun jas of tas aan hun werkgever te tonen. Hierbij moet wel aan een aantal specifieke voorwaarden worden voldaan. Ook moet de inmenging in het privéleven van de werknemer evenredig zijn met het nagestreefde doel en moet de werkgever kunnen aantonen dat de inmenging verantwoord is.

1.12.5.2 Persoonlijke werkplaats en documenten

De werkgever stelt jou een bureau ter beschikking als middel om arbeid te verrichten. Als hij daar een reden voor kan aanvoeren kan hij dan ook aan dat bureau plaatsnemen om je documenten in te kijken. Als hij bij zijn zoektocht op persoonlijke documenten of voorwerpen botst, heeft hij uiteraard niet het recht deze te onderzoeken of te openen.

1.12.5.3 Controle bij toe- en uitgang

Toegangscontrole **bij een bedrijf** is toegestaan

- enkel bij werknemers van het eigen bedrijf,
- op het ogenblik van het betreden van het bedrijf (geen ander moment!),
- indien gericht op het opsporen van wapens of gevaarlijke voorwerpen,
- door daartoe gemachtigde bewakingsagenten.

Toegangscontrole **in een voor het publiek toegankelijke plaats** is toegestaan

- indien gericht op het opsporen van wapens of gevaarlijke voorwerpen
- na toestemming van de burgemeester

Uitgangscontrole is toegestaan

- indien gericht op het voorkomen of vaststellen van diefstal
- bij werknemers van onderaannemers, leveranciers en dienstverleners
- op het ogenblik van het verlaten van het bedrijf (geen ander moment!)
- MAAR NIET bij klanten.

1.12.5.4 Bevoegdheid om controles uit te voeren

- Enkel bewakingsagenten die daarmee belast zijn, dus niet indien sporadisch en onbezoldigd
- Van hetzelfde geslacht als de gecontroleerde persoon
- Met instemming van de werknemer. Het volstaat deze mogelijkheid te voorzien in het arbeidsreglement, ad valvas, in arbeidsovereenkomst. Weigert de WN zich aan de controle te onderwerpen, dan kan de werkgever een beroep doen op de politiediensten. Bewakingsagenten hebben niet de bevoegdheid hiervoor dwang te gebruiken. Zij mogen echter een werknemer toegang weigeren, maar niet verhinderen het bedrijf te verlaten indien hij fouillering niet toelaat.
- De controle is oppervlakkig. De agenten mogen de handbagage niet zelf controleren of de zakken van zijn kledij controleren. Alleen de voorgelegde goederen die hij in zijn bagage heeft of die zich bevinden in zijn voertuig of die hij zelf uit zijn zakken haalt.
- De controle moet betrekking hebben op goederen die relevant zijn. De inhoud van de portefeuille bijv. kan niet gecontroleerd worden bij toegang, omdat er geen gevvaarlijke voorwerpen kunnen in zitten.
- De controle moet worden uitgevoerd op basis van ernstige aanwijzingen, dus niet systematisch, tenzij hieromtrent specifieke regels werden vastgelegd op ondernemingsniveau

1.13 Situatieschetsen

1.13.1 Situatie Sam en camera's

Sam neemt maatregelen, nadat de personeelsleden berispt werden voor overmatig gebruik van internet tijdens de werkuren. Hij besluit overal camera's te plaatsen in de bureaus en in de werkplaatsen. Dit zal de personeelsleden beletten een babbeltje te slaan en hun boterhammetjes te verorberen tijdens de werkuren.

Een van de personeelsleden kan hiermee niet leven en denkt er ernstig over om van werk te veranderen. 's Avonds als hij naar huis gaat, moet hij nog eventjes langs bij de supermarkt. In gedachten verzonken merkt hij niet eens dat hij ook daar gefilmd wordt. Het eigenaardige is wel dat het hem nooit heeft geïrgerd dat er een camera hangt in de inkomhal van het appartementsgebouw waar hij een flat huurt.

1.13.2 Situatie Sam en privégebruik van internet

Sam vermoedt dat er door zijn personeel veel te veel onnodig gebruik wordt gemaakt van internet tijdens de werkuren. Af en toe kijkt hij weleens over de schouders van zijn medewerkers en ziet hij hen weleens een mailtje sturen naar hun vrouw en vrienden.

Als iedereen 's avonds weg is controleert hij bij ieder de verstuurde en ontvangen e-mails en stelt inderdaad aan de inhoud vast dat er heel wat persoonlijke mails tussen zitten.

Meteen merkt hij dat enkelen sites i.v.m. vakantiebestemmingen en -boekingen raadplegen en dat er ook af en toe een pornosite op het werk geraadpleegd wordt. Sam is woedend: voor dergelijke ontspanningen betaal ik hen niet! Morgen zal er hierover zeker een hartig woordje gepraat worden.

1.13.3 Situatie Sam en personeel

Sam is verkoper van computerbenodigdheden. Hij verzamelt bij het aanwerven van het personeel de persoonsgegevens van zijn werknemers.

De verwerking gebeurt minutieus. Alle gegevens worden opgevraagd van de werknemers: naam, adres, aantal kinderen, burgerlijke staat, oppervlakte van de gezinswoning, aantal eigendommen, leeftijd van de schoonmoeder, schoenmaat, sympathieën met politieke partijen, godsdienst, seksuele geaardheid, gerechtelijke veroordelingen, medische gegevens enz.

Als verantwoordelijke van de verwerking wil hij de gegevens absoluut beveiligen, zodat niemand hier inzage in heeft, behalve hijzelf. Daarom besluit hij de gegevens manueel te verwerken en in de brandkast te stoppen waarvan hij alleen de code kent.

Hij is dan ook verbolgen wanneer één van de betrokkenen vraagt het bestand in te zien om te controleren welke gegevens over hem verzameld werden en of alle gegevens juist zijn. Volgens Sam heeft het personeel dat recht niet.

Alle andere bestanden zoals de klantenbestanden en de leveranciersbestanden zijn uiteraard geautomatiseerd.

De gegevens van de leverancier heeft hij opgemaakt op basis van de facturen. Voor zijn klantenbestanden is heel wat meer werk aan voorafgegaan. Hij beschikt namelijk over een lijst van personen, waarvan hij de coördinaten verzameld heeft via informatiebonnen uit brochures, vraag naar documentatie via e-mail, lijsten van studenten bij scholen enz. Zoals het hoort helpen bedrijven elkaar als het kan. Eén van zijn leveranciers vraagt de gegevens van andere leveranciers, van klanten en van de personeelsleden om reclamefolders te versturen. Daar deze gegevens pico bello in orde zijn kost het voor Sam moeite noch geld deze door te spelen en wordt de leverancier op zijn wenken bediend.

1.13.4 Situatieschets Wim, de joviale twintiger

Wim is een joviale, sociaal en geliefde twintiger. Hij heeft heel wat vrienden en heeft daardoor ook een lijfelijk bestand dat eigenlijk maar een gewoon adresboek is. Zijn vriend wil een fuf geven en vraagt of hij het adressenbestand van Wim even mag meenemen om uitnodigingen te versturen. Wim print alles uit en geeft de lijsten mee.

De broer van Wim wil een zaakje opstarten en wil hiervoor natuurlijk reclame maken. Hij koopt en verkoopt tweedehands meubilair en snuisterijen. Elke dag haalt hij uit de krant adressen van overledenen en hun familie, daarna stuurt hij hen een folder met zijn activiteiten met de bedoeling de inboedels op te kopen. Ook hij is geïnteresseerd om de adressen van Wim te krijgen, want zijn meubilair moet uiteraard ook nog verkocht geraken.

Daar Wim ook nog leider is van een jeugdbeweging gaat hij bij de gemeentelijke dienst 'bevolkingsregister eens langs om alle adressen van de 7-jarigen op te vragen, zodat hij hen een uitnodiging kan sturen om een eerste activiteit bij te wonen, met de bedoeling nieuwe leden aan te werven.
Het spreekt voor zich dat zijn broer al snel met hem meeloopt, want hij heeft namen en adressen nodig voor zijn tweedehands zaakje.

Ondertussen sakkert de moeder van beide jongens nog maar eens over alle reclamedrukwerk dat op haar naam ongevraagd toekomt en wijst ze de jongens erop dat velen met al deze reclameboodschappen niet gediend zijn.

2 INTELLECTUELE EIGENDOM

LEERDOELEN

Intellectuele eigendom definiëren

Opsplitsing tussen artistieke en industriële eigendom begrijpen

Intellectuele eigendom kunnen opdelen in artistieke en industriële eigendom

Doel van intellectuele eigendom

Kenmerken van intellectuele eigendom

Module: www.Thatsip.be – intellectuele eigendom

Wetboek van economisch recht - boek XI - Intellectuele eigendom

<http://bit.ly/2seHJqg>

2.1 Intellectuele eigendom

In de grafische wereld wordt er heel wat gecreëerd zoals logo's, lay-out van een boek, ontwerp van een verpakking ...

Deze creaties dienen beschermd te worden, opdat de concurrent ze niet zou overnemen. Denk maar aan de economische ramp indien het logo van Coca-Cola door iedereen gebruikt kan worden zonder toestemming.

Zo kan op een uitvinding een octrooi genomen worden en heeft de ontwerper een recht op zijn tekeningen en modellen en wordt het recht op een merk gewaarborgd door het merkenrecht.

Deze intellectuele rechten vertonen bepaalde kenmerken:

- Zij beschermen alleen wat nieuw is;
- Zij zijn beperkt in tijd en ruimte;
- Zij worden openbaar gemaakt;
- Zij zijn overdraagbaar;
- De rechten zijn niet automatisch;
- De meeste uitvindingen moeten gecommercialiseerd worden.

2.2 Soorten intellectuele eigendom

Artistieke en literaire eigendom

- Auteursrecht
- Naburige rechten
- Databanken

Industriële eigendom

- Octrooirecht
- Merkenrecht
- Tekeningen- en modellenrecht
- (Kwekersrecht)
- (Geografische aanduidingen)

In de cursus laten we kwekersrecht en de geografische aanduidingen buiten beschouwing.

3 ARTISTIEKE EN LITERAIRE EIGENDOM

LEERDOELEN

- Doel van artistieke en literaire eigendom
- Definiëren van auteursrecht
- Rechten van het auteursrecht
- Toepassen van het auteursrecht in situaties
- Portretrecht
- Auteursrecht en internet
- Naburige rechten

Module: www.Thatsip.be – auteursrechten

3.1 Geschiedenis

Omwille van vijf communicatieresoluties heeft het auteursrecht verschillende veranderingen ondergaan. De ontwikkeling van spraak ① werd opgevolgd door schrift en beeld ②. In Europa wordt Johannes Gutenberg gezien als de persoon die de boekdrukkunst ③ populair maakte. De uitvinding van de drukpers in de 15de eeuw zorgde voor een snellere verdeling. Dit vroeg om een aanpassing van het huidige recht betreffende de bescherming van intellectuele eigendom. De uitvinding van de televisie in de 20ste eeuw ④ droeg bij tot een nieuwe herziening van de bescherming van de artistieke en eigendom. De laatste ontwikkeling omtrent informatica en internet ⑤ is momenteel de oorzaak van de laatste herziening.

Aansluitend op de communicatieresoluties hebben de heersende cultuur binnen een samenleving, het statuut van de auteur, de filosofische denkwijze en de ontwikkeling van het recht invloed uitgeoefend op het heersende auteursrecht.

Nu we de redenen kennen van de aanpassingen door de tijd heen, kunnen we even kort stilstaan bij het ontstaan van het auteursrecht.

3.1.1 Aanloop naar het auteursrecht

In de antieke wereld was auteur zijn meestal geen hoofdberoep, maar werd dit eerder gezien als een hobby. Julius Caesar was veldheer en keizer, Cicero was advocaat en in

hun vrije tijd waren zij ook auteurs. Er is dan ook geen spoor terug te vinden in het Romeins recht betreffende het auteursrecht.

Plagiaat

Plagiarium = strafbaar stellen van het kidnappen van jongeren en ontvoeren van slaven en kinderen. De dichter Martialis (1ste eeuw) vond het stellen van iemands verzen ‘plagiarius’.

Plagiaat ≠ auteursrecht

Het overnemen van iemand anders zijn werk en dit te laten doorgaan als eigen werk is plagiaat, maar indien de auteur 70 geleden overleden is heerst er geen auteursrecht meer.

In de middeleeuwen ging het over het verspreiden en het delen van bepaalde kennis. Monniken spenderde hun tijd aan het kopiëren van (religieuze) teksten om deze te kunnen delen met het volk. Het was niet de bedoeling om hier munt uit te slaan, maar eerder om de teksten te verspreiden.

De kopieerpraktijk werd zelfs gestimuleerd in de plastische kunsten. Zo is de schilder Michelangelo groot geworden door het verkopen van kopijen van klassieke Griekse beeldhouwwerken als originelen werken. Jaren later kwam dit uit en werd hij geprezen voor zijn vakwerk. De originaliteit en eigenheid primeerde niet in deze periode, maar wel de kunde.

Art. 498. Strafwetboek

Met gevangenisstraf van een maand tot een jaar en met geldboete van vijftig [euro] tot duizend [euro] of met een van die straffen alleen wordt gestraft hij die de koper bedriegt:
Omtrent de identiteit van de verkochte zaak, door bedrieglijk een andere zaak te leveren dan het bepaalde voorwerp waarop de overeenkomst slaat; Omtrent de aard of de oorsprong van de verkochte zaak, door een zaak te verkopen of te leveren, die in schijn gelijk is aan die welke hij heeft gekocht of heeft gemeen te kopen.

Toch heerde er een sluimerende tegenstand tegen het klakkeloos overnemen van materiaal en dit te laten doorgaan als eigen werk, alsook de kunstzwendel die ontstond door al de gemaakte vervalsingen.

In de 19de eeuw werd het mogelijk om vervalsers te vervolgen op basis van oplichting en bedriegerij. Het gaat hier niet om het strafbaar stellen van een inbreuk op auteursrecht en/of plagiaat, maar om het misleiden van de koper door gebruik van plagiaat.

3.1.2 Auteursrecht in de kinderschoenen

Het woord auteursrecht is eigenlijk het recht van de auteur op zijn eigen werk. Toch ligt de ontplooiing van het uiteindelijke auteursrecht in eerste instantie bij de macht die aan drukkerijen en uitgevers werd gegeven. Vanaf de 15de eeuw verdeelde de overheid de macht over bevoordeerde drukkers en uitgeverijen en domineerde de geschriften via censuur. Doordat de macht bij de drukkers en de uitgevers lag, beperkte dit de vrijheid van de auteur. Op dit moment primeert het winstoogmerk en niet de bijdrage aan de maatschappij van bepaalde kennis.

Toch liep dit systeem nauw samen met het heersende auteursrecht:

- Exclusieve rechten omtrent reproducie
- Beperkt in tijd
- Strafbaar

Enkel lag de macht niet bij de auteur.

"The invention of printing did away with anonymity, fostering ideas of literary fame and the habit of considering intellectual effort as private property." – Marchel McLuhan

Voor de 18de eeuw verkregen enkelingen een exclusiviteitsrecht uitgaande van de Koning op hun werken, maar dit waren eerder uitzonderingen dan de regel. Vanaf de 18de eeuw beginnen we in Europa en in de VS de eerste concrete maatregelen te zien die zullen bijdragen tot het auteursrecht van vandaag. De auteur en zijn werk worden centraal geplaatst en de schrijver is verzelfstandigd. Het principe van mecenaat komt te vervallen, hierdoor moet de auteur zelf zijn boterham zien te verdienen.

Vanaf de Franse revolutie (1789) vervalt de macht van de uitgevers en drukkers, en wordt de macht gegeven aan de auteur. Het recht is verbonden aan de auteur en is een persoonlijkheidsrecht. Het is gerelateerd aan het werk, echter wordt dit niet gespecifieerd.

In Engeland is het allemaal gestart met ‘the act of Queen Anne’:

- Exclusief recht voor literaire auteurs met periodes van 14 jaar
- Strafbaar via een boete
- Vervolging enkel na registratie

Dit werd uitgebred naar alle kunstwerken en buitenlandse auteurs. Het recht bleef 50 jaar na het overlijden van de auteur gelden. Zo sluit dit aan tot “copyright”.

We zien twee verschillende stromingen naast elkaar ontwikkelingen en met ter tijd ook naar elkaar toegroeien. Het Britse copyrightsysteem is het kader voor het copyright in de Angelsaksische wereld en het Franse auteursrecht concept in Europa en Latijns-Amerika.

Copyright	Auteursrecht
Natuurlijk of rechtspersoon	Natuurlijk persoon
Investering	Creatie van de auteur
	Morele rechten

3.1.3 In België

België was één van de eerste landen die de Berner Conventie van 1886 goedkeurde. In hetzelfde jaar was de eerste Auteurswet van kracht (Wet 22 maart 1886). Een eeuw later werd de wet voor de eerste keer aangepast en ontstond de Auteurswet (30 juni 1994) omwille van de communicatierevolutes. Op dezelfde dag ging ook de wet die bescherming aan computerprogramma's biedt van kracht.

De wet wordt nog enkele keer aangepast aan de Europese richtlijnen, maar de laatste aanpassing verscheen op 12 juli 2014. De publicatie van boek XI van het Wetboek Economisch Recht betreffende Intellectuele eigendom is van kracht gegaan op 1 januari 2015 en in lijn met de Europese richtlijn 2011/77.

3.2 Auteursrecht

3.2.1 Definitie

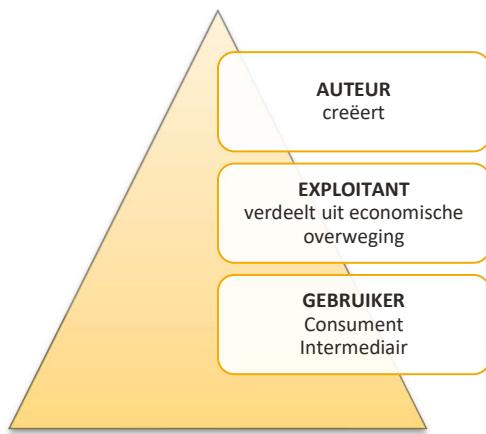
Uit het Wetboek van Economisch Recht:

Art. XI.165. § 1. Alleen de auteur van een werk van letterkunde of kunst heeft het recht om het op welke wijze of in welke vorm ook, direct of indirect, tijdelijk of duurzaam, volledig of gedeeltelijk te reproduceren of te laten reproduceren. Dat recht omvat onder meer het exclusieve recht om toestemming te geven tot het bewerken of het vertalen van het werk. Dat recht omvat ook het exclusieve recht om toestemming te geven tot het verhuren of het uitlenen van het werk. Alleen de auteur van een werk van letterkunde of kunst heeft het recht om het werk volgens ongeacht welk procedé, met inbegrip van de beschikbaarstelling voor het publiek op zodanige wijze dat deze voor leden van het publiek op een door hen individueel gekozen plaats en tijd toegankelijk zijn, aan het publiek mede te delen. Alleen de auteur van een werk van letterkunde of kunst heeft het recht de distributie van het origineel van het werk of van kopieën ervan aan het publiek, door verkoop of anderszins, toe te staan. De eerste verkoop of andere eigendomsoverdracht in de Europese Unie van het origineel of een kopie van een werk van letterkunde of kunst door de auteur of met diens toestemming leidt tot uitputting van het distributierecht van dat origineel of die kopie in de Europese Unie.

3.2.1.1 De auteur

De auteursrechtelijke driehoek van Prof. Alberdingk Thijm (C.A. ALBERDINGK, 2005) geeft de spanning weer tussen de verschillende belanghebbenden.

De wet bepaalt geenszins wat onder ‘auteur’ verstaat wordt. Zeker is dat enkel een fysiek persoon auteur kan zijn, nooit een rechtspersoon. Deze auteursrechten kunnen wel afgestaan worden aan een rechtspersoon.

De wet voorziet dat de uitgever beschouwd wordt als de auteur van de naamloze of onder deknaam verschenen werken, tot op het ogenblik dat de echte auteur zich

kenbaar maakt (recht op vaderschap). Algemeen wordt echter aanvaard dat de auteur de geestelijke vader, m.a.w. de schepper is van het werk.

De exploitant is de houder van de exploitatierechten. Deze rechten heeft hij/zij verkregen van de auteur. De exploitant heeft dus het recht om munt te slagen uit het werk van de auteur.

De gebruiker moet in sommige gevallen toestemming vragen aan de auteur of rechten betalen voor het gebruik. De gebruiker wordt opgesplitst tussen

- de consument, de eindgebruiker van de auteursrechtelijke beschermden werken. De meeste handelingen van de eindgebruiker vallen onder de uitzonderingen op het auteursrecht.
- de intermediair, de tussenpersoon, bezit zelf geen auteursrechten. Boekhandels, bioscopen, ... zijn voorbeelden van intermediairs. Ze verdelen de auteursrechtelijke werken, maar hebben de exploitatierechten niet.

De wetgever merkt tevens op dat volgende personen voor een audiovisueel werk geacht worden medeauteur te zijn:

- de auteur van het verfilmde werk,
- de hoofdregisseur,
- de scenarioschrijver,
- de bewerker,
- de tekstschrijver,
- de grafische ontwerper van animatiewerken,
- de auteur van muziekwerken met of zonder woorden die speciaal voor het audiovisueel werk gemaakt worden.

Om medeauteur te zijn van het audiovisueel werk moet de geleverde bijdrage van dien aard zijn dat zonder deze bijdrage het audiovisueel werk er anders zou hebben uitgezien.

Worden aldus NIET als medeautoeurs beschouwd:

- de decorbewerkers,
- de kostuumbewerkers,
- de auteur van de ondertiteling.

De auteurs van een audiovisueel werk alsmede de auteurs van een creatief element dat erin verwerkt is, met uitzondering van de auteurs van muziekwerken, dragen, behoudens andersluidend beding, aan de producenten het exclusieve recht op de audiovisuele exploitatie (= recht om het te commercialiseren) over, met inbegrip van het recht om het werk van ondertiteling te voorzien of het na te synchroniseren.

3.2.1.2 Het werk

In de wet wordt nergens een definitie gegeven van wat een ‘werk’ nu eigenlijk is.

Vanuit de rechtspraak wordt afgeleid dat iedere creatie wordt beschermd die:

- 1) **Origineel** is, d.w.z. dat het ten eerste een creatie is van de menselijke geest en dat het ten tweede de persoonlijke stempel van de auteur moet dragen. Dit kan hij bewijzen door de verschillende stappen aan te tonen die hij heeft doorlopen om aan deze creatie te komen. De creatie moet ontstaan zijn onafhankelijk van een andere. Het is de rechtspraak die in een concreet geval zal moeten oordelen of een werk origineel is. Men kan dus nooit 100 % op voorhand garanderen dat wat gemaakt werd, beschermd wordt door het auteursrecht. Al wordt er meestal uitgegaan van het principe dat een werk auteursrechtelijk beschermd is als er sprake is van een eigen intellectuele schepping van de auteur.

In de Auteurswet zijn er specifieke kenmerken betreffende originaliteit en oorspronkelijkheid. Volgende drie categorieën moeten allemaal “oorspronkelijk zijn, in de zin dat zij een eigen intellectuele schepping van de auteur zijn” (art. XI. 166 § 5 WER).

- Voor foto's geldt de bescherming enkel als de fotograaf vanuit een eigen verbeelding de foto componeert.
  - Voor computerprogramma's is enkel de uitdrukkingwijze van het computerprogramma beschermd en niet 'ideeën en principes die aan de basis liggen van elk onderdeel van een computerprogramma, ook deze die ten grondslag liggen van zijn interfaces'.
  - Voor databanken geldt de bescherming vanaf dat er sprake is van een eigen invulling van de verdeling of de organisatie van de databank.
- 2) **Uitgedrukt is in een bepaalde vorm**, een idee volstaat niet, zoals bijv. een tekenstijl. Er moet blijken dat de auteur de bedoeling heeft om het werkstuk naar anderen te communiceren. Het moet dus zintuiglijk waarneembaar zijn.

Nabootsen van ideeën is geen inbreuk op het auteursrecht, maar een onrechtmatige daad, want ideeën (niet uitgedrukt) zijn niet beschermd onder de Auteurswet.

Toch kan een idee in de exploitatiefase is gekomen kan het beschermd werk worden. Zo is een site die "in aanbouw" is en waarvan een gedeelte toegankelijk is meestal beschermd. Een tv-format is auteursrechtelijk beschermd als het idee zo veel mogelijk beschreven staat zodat men zich een perfect beeld kan vormen hoe het eindproduct er zal uitzien.

Dat er soms moeilijk een onderscheid te maken is tussen een idee en een uitdrukkingsvorm blijkt uit volgend voorbeeld: het geskil tussen Apple Computer Inc. en Microsoft i.v.m. de grafische interface met vensters, afrolmenu's en pictogrammen. De Amerikaanse rechtspraak besliste dat de interface van Apple - de beroemde metafoor van de bureautafel met kantoorobjecten - niet kon worden beschouwd als een element waarvan Apple de auteur zou zijn. Deze metafoor is een geheel van visuele elementen die vnl. tot doel hebben het gebruik van de computer te vergemakkelijken. De standaardisatie van de computerbediening is, net zoals bij een voertuig, essentieel voor de gebruiker.

Het aantal werken dat kan worden beschermd door het auteursrecht is zeer ruim. Het kunnen werken zijn op het gebied van letterkunde, kunst, welke ook de wijze van uitdrukking zijn. Het betreft zowel het geschreven als het gesproken woord. Het is onbelangrijk dat het werk strijdig is met de openbare orde of de goede zeden.

Voorbeelden:

- boeken, cursussen, romans
- lezingen, toespraken
- muziekwerken met of zonder woorden
- fotografische werken, illustraties en aardrijkskundige kaarten
- cinematografisch werk
- elke audiovisuele vastlegging op cassette, CD of andere materiele drager
- tekens en codes
- vertalingen, omwerkingen en bijwerkingen van een origineel werk. bijv. een encyclopedie kan beschermd worden omdat zij als verzameling van letterkundige of kunstwerken door de keuze of de schikking van de inhoud een intellectuele schepping vormt.
- creaties inzake publiciteit, folders, brochures, prospectussen, handleidingen, slogans, affiches, logo's, merken, grafische ontwerpen, foto's, dia's, kalenders, catalogi, verslagen, verpakkingen, geografische kaarten, tekeningen ...

De wetgeving voorziet een bescherming van werken van letterkunde, werken van beeldende kunst en audiovisuele werken.

In verband met de **letterkundige werken** bepaalt de wet uitdrukkelijk dat het auteursrecht van toepassing is op allerhande publicaties zoals onder meer geschriften in het algemeen, lessen, voordrachten, redevoeringen en zo meer.

NIET beschermd:

- banale teksten zoals bijv.
  - adressenlijsten,
  - officiële akten van de overheid,
  - wetten en decreten uit het Staatsblad,
  - redevoeringen uitgesproken in parlement of andere politieke bijeenkomsten,
  - redevoeringen in openbare zittingen van rechtscolleges,
  - bankuitreksels
  - facturen
- werken die in het “publiek domein” zijn terecht gekomen, m.a.w. werken waarvan de beschermingsduur gepasseerd is of werken die niet origineel zijn.

Voor wat het auteursrecht op **werken van beeldende kunst** betreft, voorziet de wet dat de afstand van een kunstvoorwerp door de kunstenaar, geen afstand meebrengt van het recht tot reproductie ten voordele van de koper. Aldus impliceert de verkoop van een kunstwerk geenszins dat de eigenaar het werk mag reproduceren zonder toestemming van de kunstenaar. Zodoende zal de koper van een schilderij, de afbeelding ervan niet zonder toestemming van de kunstenaar als bijv. een zeefdruk op de markt mogen brengen. Ook een foto wordt dikwijls als oorspronkelijk beschouwd: de originaliteit valt af te leiden uit de keuze van de belichting, de opnamehoek, de achtergrond, de ontwikkelaar en het papier.

Daarnaast zijn er de **muziekwerken** zoals muzikale composities met of zonder woorden, partituren, libretto's...

Onder **audiovisuele werken** verstaan we werken met een geluids- en een gezichtselement. Bovendien moet het gaan over bewegende beelden of toch een opeenvolging van beelden. Zo valt een diareeks hier dus ook onder alsook videospelletjes. De drager waarop het werk is vastgelegd (dvd, Cd-rom ...) is van geen belang voor het al dan niet beschermd zijn van het werk.

3.2.2 Doel van het auteursrecht

Uit de geschiedenis kunnen we vaststellen dat het auteursrecht ontstaan is ter bescherming van de auteur. De auteur kan door deze bescherming zich volledig toeleggen op zijn werk en meer tijd spenderen aan de ontwikkeling. Hierdoor wordt de tweede doelstelling behaald, de bevordering van de schepping van ‘kunst’.

Door de bescherming van de auteur kan deze munt slagen uit zijn uitgewerkte ideeën en creaties. Hierdoor wordt de economie gestimuleerd en worden artiesten aangezet om meer te creëren. Het cultureel erfgoed wordt vergroot en dit hoeft niet enkel te ontwikkelen op basis van overheidssteun, maar wordt zelf bedrijpend.

Buiten bovenstaande doelen heroverft de auteur zijn vrije meningsuiting. Hij/zij is niet meer gebonden aan de overheid of zijn gulde welfdoener. De auteur kan vertrekken vanuit zijn eigen opvattingen en creaties. Dit is een mooie ideologie en toch heeft het een keerzijde. De auteur wil ook een boterham verdienen met zijn werk en zal hierdoor proberen een groot publiek te bereiken en zo de opbrengsten verhogen. Dit beperkt dan weer de vrije meningsuiting.

3.2.3 Vaste datum

Hoe bewijs je nu dat je de eerste was bij het ontwerpen van een creatie.

- Je kan via een notaris je werk laten dagtekenen
- Je kan dit eveneens in een registratiekantoor laten doen tegen € 25 per document
- Bij SABAM bestaat er een depot-procedure
- Bij een beheervennootschap
- Bij het registratiebureau van de FOD Financiën
- Je kan de creatiedatum en de hoedanigheid als auteur eveneens vastleggen via een i-depot

Hierdoor wordt er officieel een vaste datum gelinkt aan het werk. Het wordt lastiger voor de tegenpartij om dit bewijs te verleggen.

Procedure i-depot

Brochure i-depot

<https://www.boip.int/nl/ondernemers/ideeen>

Hierbij stopt de auteur in een envelop met 2 compartimenten een identiek document in elk document waarin hij zijn creatie omschrijft. Hij stuurt het geheel naar het Benelux Bureau voor Intellectuele Eigendom. Het BBIE perforert en verzegelt de enveloppen bij ontvangst met een datum en identificatienummer en stuurt een envelop terug. De andere envelop wordt ongeopend gedurende vijf jaar in de archieven van het BBIE bewaard. Deze periode kan onbeperkt verlengd worden. Het eerste deel mag niet geopend worden. Enkel door de rechter bij inbreuk door een derde. Hiervoor betaal je een bijdrage.

Dit i-depot kan voor alle creaties gebruikt worden: technische, creatieve ... maar verleent daarmee echter niet de bescherming van intellectuele en industriële eigendom. Het stelt enkel een vaste datum vast bij eventuele betwisting.

3.3 Rechten van de auteur

De rechten van de auteur ontstaan spontaan en het gekende © symbool is niet verplicht, maar kan wel een duidelijke indicatie zijn voor de gebruiker. Indien men er gebruik van maakt, gebruik je best © + naam van de auteur + aanduiding van het jaar van de eerste openbaarmaking (bijv. © Nicky Malfliet 2019). De bewijslast ligt dan wel bij de gebruiker i.p.v. bij de auteur.

3.3.1 Beheervennootschappen

Het aansluiten bij een beheervennootschap is geen verplichting. Het zal wel bijdragen tot een efficiënte manier om je rechten te exploiteren en hiervoor betaald te worden. Het nadeel van een aansluiting is de overdracht van je rechten waardoor je het beslissingsrecht voor het gebruik ook hebt doorgegeven.

De collectieve beheervennootschappen zijn verantwoordelijk voor:

- het beheer van de rechten van de leden
- de controle op het gebruik van het werk van de leden
- de verdeling van de geïnde rechten onder hun leden
- de verdediging van de rechten van hun leden

Belgische beheervennootschappen zijn:

- Sabam¹: auteurs, componisten en uitgevers;
- Sofam²: auteurs in het domein van de visuele kunsten;
- PlayRight: naburige rechten van uitvoerende kunstenaars;
- Simim: naburige rechten van producenten;
- SAJ: auteursrechten van journalisten;
- Assucopie: reprografierechten van educatieve, wetenschappelijke en universitaire auteurs;
- Scam: auteurs van documentaires;
- SACD³: auteurs van audiovisuele werken en van podiumkunsten;
- Semu: uitgevers van bladmuziek.

---

¹ Société d'Auteurs Belge – Belgische Auteurs Maatschappij

² Société Multimedia des Auteurs des Arts Visuels en abrégé "SOFAM"

³ Société des Auteurs et Compositeurs Dramatiques

3.3.2 Morele rechten

De auteur bezit eveneens de morele rechten op dat werk. Ze beschermen de persoon en de integriteit van de auteur.

- **Divulgatierecht** of het recht om het werk bekend te maken
Een auteur beslist of zijn werk al of niet vatbaar is voor openbaarmaking, wanneer dit mag en onder welke voorwaarden.
- **Het recht op vaderschap**
Het recht te eisen of verbieden dat zijn naam aan het werk verbonden wordt. Een uitgeverij kan niet verbieden dat de auteur zijn naam op werk plaatst.
- **Recht op integriteit** of net recht op eerbied voor zijn werk
De auteur kan zich verzetten tegen elke materiële wijziging van zijn werk. Zo kan niemand een tekst inkorten of passages ervan herschrijven of een foto te klein afbeelden. Hierover kan de auteur echter wel contracteren. Hij kan dit echter niet over wijzigingen die de geest van zijn werk aantasten waardoor zijn goede naam of eer geschonden wordt. Zo kan een web ontwikkelaar zich verzetten tegen het aanpassen van een site die het imago van zijn bedrijf zou kunnen schenden bijv. het plaatsen van een reclameboodschap of onderbreken voor reclame. Hieronder valt ook het synchronisatierecht: alleen de auteur heeft het recht zijn werk in een bepaalde situatie te gebruiken.

De morele rechten kunnen niet in hun geheel worden overgedragen of afgestaan. Dit kan slechts voor ieder werk afzonderlijk bijv. de auteur staat toe dat zijn film onderbroken wordt door een reclameboodschap. Echter worden deze in de praktijk zelden overgedragen omdat er geen commerciële waarde zit in de morele rechten. Het geeft enkel beperkingen bij het eventueel exploiteren, maar deze zijn vaak verwaarloosbaar.

3.3.3 Vermogensrechten

Alleen de auteur heeft de vermogensrechten op zijn werk. Deze rechten verzekeren aan de auteur een vergoeding voor iedere wijze van exploitatie van zijn werk. De geldelijke vergoeding noemt men royalty's. De vermogensrechten zijn overdraagbaar: ze kunnen het voorwerp uitmaken van een vervreemding of licentie.

Na het overlijden van de auteur oefenen de erfgenamen of de persoon daartoe aangewezen door de auteur verder de vermogensrechten en de morele rechten uit. De beschermingstermijn van de vermogensrechten geldt 70 jaar vanaf 1 januari na het overlijden van de auteur. Is het werk door meerdere personen geschapen, dan loopt de bescherming tot 70 jaar na het overlijden van de langstlevende. Inzake de morele rechten is de wet niet zo duidelijk. Men kan aannemen dat de morele rechten zolang bestaan als de vermogensrechten.

Er is één uitzondering betreffende de publicatie van werken na het overlijden van de auteur. Deze werken zijn 50 jaar beschermd na de dag van de eerste publicatie, maar met een minimum van 70 jaar vanaf 1 januari na het overlijden van de auteur.

De vermogensrechten zijn (FOD Economie, 2016):

- Reproductierecht
- Bestemmingsrecht
- Adaptatierecht
- Vertaalrecht
- Recht op mededeling aan het publiek
- Distributierecht
- Tentoonstellingsrecht
- Volgrecht van de beeldende kunstenaars

3.3.3.1 Reproductierecht

Het reproducerecht is zeer ruim en geeft aan de auteur het recht controle uit te oefenen op het verder verhandelen en gebruik van zijn werk. Hier valt bijv. ook onder: het vastleggen van een toespraak op cd, een foto van een beeldhouwwerk of een toneelopvoering op dvd. Het reproducerecht geeft nog niet het recht om het werk te commercialiseren. Hiervoor moet speciaal toestemming worden gevraagd.

3.3.3.2 Bestemmingsrecht

Bestemmingsrecht is het recht om te verhuren of uit te lenen. Zo kan de auteur bepalen dat een boek via de boekhandel wordt verkocht en niet via een supermarkt. Eigenaars van videotheken moeten de toestemming krijgen om de video's en Dvd's te verhuren. Uitlenen betekent aan het publiek gratis ter beschikking stellen (of bijna gratis: bibliotheken). Zo mag een schoolfoto niet zonder toestemming worden doorgegeven aan de pers. Terwijl een auteur zich weer niet kan verzetten tegen het publieke openbaar maken van zijn werk voor het collectief goed zoals een boek in de openbare bib of een schoolbibliotheek.

3.3.3.3 Adaptatierecht

Adaptatierecht geeft toestemming tot bewerking van het materiaal zoals het verfilmen van een boek. Aansluitend moet men ook toestemming vragen om het te commercialiseren (exploiteren). De auteur van het aangepaste werk krijgt auteursrechten van de adaptatie indien het voldoet aan de voorwaarden van originaliteit en uiterlijke vorm.

3.3.3.4 Vertaalrecht

Het vertaalrecht is het recht om het werk te vertalen. De vertaler krijgt in essentie geen auteursrecht op de vertaling. Indien de vertaling een persoonlijk karakter kan de vertaler toch auteursrecht verkrijgen.

3.3.3.5 Recht op mededeling aan het publiek

Recht op mededeling aan het publiek zoals een openbare uitvoering, radio- en Tv-uitzending, vertonen van een film, spelen van cd ... ligt bij de auteur. Wanneer muziek speelt in een lokaal naast een winkel en de klanten kunnen meeluisteren is toestemming van de auteur verplicht. Auteursrechten moeten eveneens betaald worden voor muziek op de werkvloer vanaf 9 VTE⁴ werknemers.

Voor iedere vorm van publieke mededeling moet de toestemming van de auteur gevraagd worden. Stel een orkest voert een werk uit ①, dat door de radio wordt uitgezonden ② en in een café te horen is ③. De auteur moet hier dus driemaal zijn toestemming geven. Een ander voorbeeld is YouTube, YouTube moet ook auteursrechten betalen aan de auteurs van de muziek en film die door de bezoekers worden gedropt op de site en eventuele inbreuken verwijderen.

3.3.3.6 Distributierecht

Het distributierecht geeft een derde de toestemming van de houders van het auteursrecht om materiële exemplaren van een werk op de markt te mogen brengen, bijvoorbeeld onder de vorm van boeken, fonogrammen, cd's, dvd's, enz. Deze toestemming is zelf nodig bij het gratis uitdelen van exemplaren. Voor tweedehands goederen is de toestemming niet opnieuw nodig.

---

⁴ VolTijds Equivalent

3.3.3.7 Tentoonstellingsrecht

Tentoonstellingsrecht is het recht om het werk ten toon te stellen aan derden. Dit gaat niet om het privégebruik, maar in publieke ruimte. Bij beeldende kunsten wordt dit recht echter overgedragen aan de koper.

3.3.3.8 Volgrecht van de beeldende kunstenaars

Het volgrecht komt slechts toe aan de auteurs van werken van grafische of beeldende kunst, zoals schilderijen, beeldhouwwerken, collages, gravures, lithografieën, enz. Dit specifiek recht heeft als doel de auteur te laten delen in de opbrengsten van de opeenvolgende verkopen van het werk van beeldende kunst, aangezien een verkoop de voornaamste exploitatiewijze van dergelijke werken uitmaakt.

Een kunstenaar die nog geen grote bekendheid geniet, verkoopt over het algemeen zijn werk tegen een relatief lage prijs. Eens zijn bekendheid toeneemt, kan de waarde van het werk bij elke doorverkoop sterk stijgen. Zonder het volgrecht, zou de kunstenaar hier echter nauwelijks van profiteren.

Op elke verkoop van het origineel van een werk van grafische of beeldende kunst heeft de kunstenaar recht op een percentage dat in degressieve schijven wordt toegepast (gaande van 4 tot 0,25 procent op de verschillende schijven). Voorwaarden zijn dat de verkoopprijs boven € 2000 ligt en dat het om een verkoop gaat waarbij iemand uit de professionele kunsthandel betrokken is.

3.3.4 Uitzonderingen

In een aantal gevallen kan de auteur het gebruik van zijn werk NIET verbieden (FOD België, 2014):

3.3.4.1 Citaatrecht

Korte aanhalingen zoals één of twee regels uit een gedicht, max. 10 pagina's uit een boek van 100 pagina's, een passage uit een film, twee notenbalken uit een partituur t.b.v. kritiek, polemiek, ter illustratie in het kader van het onderwijs of wetenschappelijke werkzaamheden, wanneer de bron vermeld wordt is toegelaten. Het gaat hier werkelijk om korte stukjes die besproken worden.

Tekst wordt meestal tussen aanhalingsstekens geplaatst, maar een citaat kan evengoed voor muziekfragmenten en partituren en audiovisuele werken. Beeldende kunsten (bijv. schilderij) en artikels uit kranten en tijdschriften mogen echter integraal overgenomen worden om te bespreken.

3.3.4.2 Collectief goed

Mededeling aan het publiek in een voor publiek toegankelijke plaats wanneer het doel van de mededeling niet het werk zelf is, bijv. een foto van een inkomhal van een station waar een schilderij hangt wanneer het doel niet de reproductie van dat werk op zich is.

3.3.4.3 Privé-kopie

Privé-kopie voor familiaal gebruik op papier en een digitale drager is toegelaten onder deze voorwaarden mits vergoeding aan Auvibel. Echter is de wetgeving rond kopieën in de privé-sector en overheidsinstellingen gewijzigd in 2017.

Sinds 2010 verliep de vergoeding van bepaalde kopieën via een algemene vergoeding per kopieerapparaat. Echter was dit aan herziening toe en is de wetgeving gewijzigd in 2017. We lichten deze hieronder even toe.

De nieuwe fotokopiewet en onderwijsregeling

De nieuwe reprografieregeling (sinds 2017), een wettelijke regeling die bepaalt onder welke voorwaarden professionele gebruikers (voornamelijk in de privésector en de overheidssector) fotokopieën van auteursrechtelijk beschermde werken mogen maken, bepaalt welke vergoedingen auteurs en uitgevers moeten ontvangen. De vergoeding bedraagt 0,0554 euro per pagina en gaat voor 50% naar de reprografievergoeding voor de auteur en 50% naar de wettelijke uitgeversvergoeding. Een eventuele indexatie voor 2019 is nog niet vrijgegeven. De vergoedingen worden geïnd via Reprobel. Voor 2017 werd er een vergoeding verrekend op kopieerapparaten en multifunctionele apparaten.

Alleen zelfstandigen, vrije beroepen, ondernemingen, verenigingen en overheidsinstellingen moeten in de regel de reprografievergoeding en de wettelijke uitgeversvergoeding betalen. Papieren reproducties die particulieren nemen in en voor de thuisomgeving, vallen voortaan onder de ‘thuiskopieregeling’. Voor onderwijs en wetenschappelijk onderzoek heeft de wetgever een aparte regeling uitgewerkt, die naast papieren reproducties ook welbepaalde digitale handelingen omvat.

Fotokopieën in het kader van onderwijsactiviteiten verlaten sinds 1 januari 2017 de (oude) reprografieregeling verlaten en maken voortaan deel uit van de nieuwe, aparte vergoedingsregeling voor onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. Die nieuwe regeling omvat – binnen de grenzen van de wet – echter ook prints, digitale kopieën en mededelingen via een beschermd netwerk in onderwijs- en wetenschappelijke onderzoeksinstellingen, uiteraard voor zover ze ter illustratie bij onderwijs of voor wetenschappelijk onderzoek worden genomen/verricht.

De vergoeding is een forfaitair jaarlijks bedrag per leerling, student of vorser, wat het onderwijs betreft gemoduleerd per onderwijstype en -niveau.

Hoe werkt het voor bedrijven, overheden, vrije beroepen en zelfstandigen?

Je kunt als onderneming, zelfstandige, vrije beroep, vereniging, overheidsinstelling of openbare bibliotheek zelf kiezen tussen drie manieren om auteurs en uitgevers te vergoeden:

- ✓ Je doet een (volume)aangifte per jaar. Je geeft dus aan hoeveel fotokopieën van beschermde werken je in een jaar daadwerkelijk hebt gemaakt.
- ✓ Je maakt gebruik van de gestandaardiseerde aangifte voor kleinere entiteiten (zodra het standaardrooster door de bevoegde minister is aanvaard). Je betaalt een vast jaarbedrag op basis van het aantal werknemers dat regelmatig fotokopieën (laat) maken volgens het productievolume van jouw sector.
- ✓ Je sluit een overeenkomst op maat met Reprobel. Interessant voor grotere entiteiten (vanaf 50 relevante, voltijdse equivalenten) en ook voor kopieerwinkels. Ook als je wil aangeven en betalen voor een andere entiteit (met een ander ondernemingsnummer) moet je een overeenkomst met Reprobel sluiten.

Hoe werkt de regeling voor onderwijs- en onderzoeksinstellingen?

Deze instellingen moeten hun relevante gegevens (zoals aantal leerlingen-studenten-v挣扎ers) voor 31 maart van het lopende referentiejaar aangeven bij Reprobel. Voor 2017 werd die deadline verlengd tot 31 oktober.

- ✓ De nieuwe vergoedingsregeling geldt in principe voor twee jaar (2017 en 2018)
- ✓ De vergoeding is een voorafgaand jaarrlijks bedrag per leerling, student of onderzoeker. Bekijk de [berekeningswijze/tarieven](#)
- ✓ Voor de tarieven wordt (wat onderwijs betreft) rekening gehouden met onderwijs type en -niveau.
- ✓ In de toekomst zal Reprobel ook voor deze vergoeding een aangifte- en betalingsportaal online zetten.

BRON: <http://voorwathoortwat.be/>

Privé-kopie van geluidswerken en audiovisuele werken mag men alleen voor privé gebruik en voor familie mag je kopiëren van je eigen origineel (NIET VOOR VRIENDEN). Wat betreft de kopieën van films en muziek op dvd en MP3-spelers wordt dit verrekend in de verkoopprijs en daarna herverdeeld. Auvibel is de beheervennootschap verantwoordelijk voor de uiteindelijke herverdeling. De tarieven van Auvibel zijn afhankelijk van de drager.

Het spreekt voor zich dat muziek op het net zetten verboden is en dat een cd'tje branden vanaf een illegale site of kopie al evenmin mag: de bron waarvan je kopieert moet altijd legaal zijn.

3.3.4.4 Kosteloze mededeling

Bij kosteloze mededeling (= exploitatie in niet-tastbare vorm) in familiekring of in het kader van schoolactiviteiten of bij familiefeesten (trouwfeesten, communiefeesten) is geen toestemming nodig. Men beschouwt als familie: de leden van het gezin en personen die een nauwe band met het gezin bezitten. Dit gaat enkel op bij het gebruik van de originele uitgaves.

De mededeling in scholen moet daadwerkelijk onderwijzen tot doel hebben. Indien er geen educatieve meerwaarde is, zal de toestemming van de auteur wel nodig zijn. Voor achtergrondmuziekjes bij een opendeurdag of een schoolfeest zal de

toestemming dus wel noodzakelijk zijn. In ziekenhuizen, bejaardentehuizen en gevangenissen kunnen uitzendingen zonder toestemming steeds kosteloos worden gebruikt.

Echter muziek in verkoopruimten, toegankelijk voor het publiek zijn niet privé. Telefonische wachtmuziekjes worden door de auteursverenigingen beschouwd als mededeling aan het publiek, waarvoor een vergoeding verschuldigd is. Uiteraard worden winkels waar muziek gespeeld wordt ook belast en zoals eerder besproken ook in werkruimtes vanaf 9 VTE's.

Ten slotte is muziek op fuiven ook onderworpen aan een vergoeding. Het feit dat men al dan niet met uitnodigingen werkt doet niets ter zake. Deze toestemming is niet nodig voor een familiefeest of verjaardagsfeestje in beperkte kring bij je thuis.

3.3.4.5 Mededeling via gesloten netwerken

Mededeling van werken voor onderwijs en wetenschappelijk onderzoek via gesloten netwerken via login zoals Canvas is ook toegestaan en in het kader van de onderwijsactiviteiten. De onderwijsinstelling dient wel herkend te zijn door de Vlaamse Overheid.

3.3.4.6 Nieuwswaarde

Ieder nieuwsblad mag eveneens een artikel uit een andere krant overnemen, mits de bron ervan te vermelden, uitgezonderd echter wanneer het eerste artikel de nadruk ervan uitdrukkelijk verbiedt. Het artikel moet wel een bepaalde nieuwswaarde bevatten. Het is niet mogelijk om een diepte-interview van een zanger integraal over te nemen.

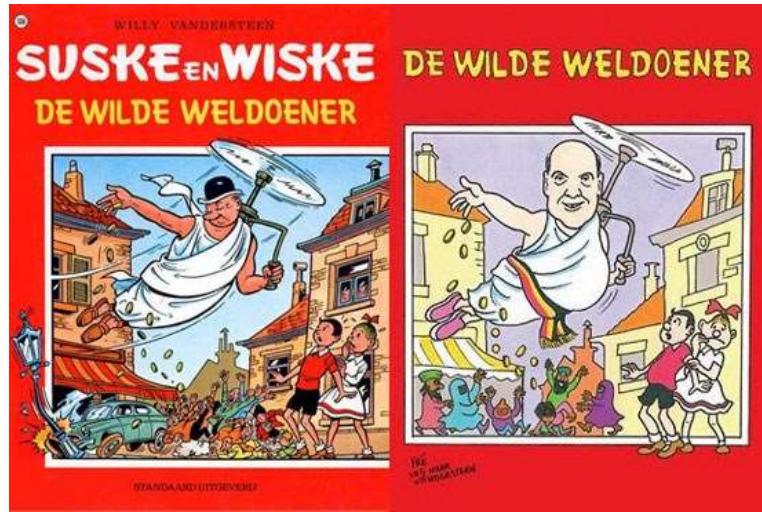
De toestemming van de maker is ook niet vereist wanneer het reproduceren van korte uittreksels uit letterkundige werken betreft, of een integraal werk van beeldende kunst, en dit in het kader van de berichtgeving over de actualiteit. Bijv. in het journaal toont men een werk ter gelegenheid van de opening van een tentoonstelling of een standbeeld bij de onthulling ervan. Dit is echter niet het geval indien men een speciale uitzending wijdt aan de tentoonstelling: is wel informatief maar geen berichtgeving over de actualiteit.

3.3.4.7 Reclamedoeleinden voor artistieke werken

De reproductie en de mededeling aan het publiek van artistieke werken voor reclamedoeleinden, voor openbare tentoonstellingen of openbare verkopen is toegestaan zonder toestemming. Beter gezegd: aankondigingen van een openbare tentoonstelling of openbare verkoop mogen worden geïllustreerd met reproducties van de betrokken artistieke werken. Echter de reproductie in catalogi is niet toegestaan.

3.3.4.8 Humor/parodie

Een karikatuur/parodie mag doch door rekening te houden met de eerlijke gebruiken. Dit betekent dat de voorstelling echt wel een humoristische bedoeling moet hebben, geen verwarringsgevaar schept t.o.v. het oorspronkelijk werk, het oorspronkelijk werk niet overbodig maakt en geen schade aan de reputatie van de auteur aanbrengt.

Het Europese hof definieerde het zijn van een parodie op de prejudiciële vraag als volgt: "dat de wezenlijke kenmerken van een parodie erin bestaan dat, enerzijds, een bestaand werk wordt nagebootst doch met duidelijke verschillen met het bestaande werk en, anderzijds, aan humor wordt gedaan of de spot wordt gedreven. Als aan deze vereisten wordt voldaan gaat het al om een parodie in de zin van de EU Auteursrecht-richtlijn."

De parodie hoeft geen betrekking te hebben op de auteur of het geparodieerde werk, zoals altijd aangenomen werd. Het kan ook gebruikt worden om iemand (of iets) anders te bespotten zonder dat aan bepaalde voorwaarden voldaan hoeft te worden. (Snijders, 2014)

In een aantal gevallen kan de auteur het gebruik van zijn werk NIET verbieden (FOD België, 2014):

3.3.4.9 Citaatrecht

Korte aanhalingen zoals één of twee regels uit een gedicht, max. 10 pagina's uit een boek van 100 pagina's, een passage uit een film, twee notenbalken uit een partituur t.b.v. kritiek, polemiek, ter illustratie in het kader van het onderwijs of wetenschappelijke werkzaamheden, wanneer de bron vermeld wordt is toegelaten. Het gaat hier werkelijk om korte stukjes die besproken worden.

Tekst wordt meestal tussen aanhalingstekens geplaatst, maar een citaat kan evengoed voor muziekfragmenten en partituren en audiovisuele werken. Beeldende kunsten (bijv. schilderij) en artikels uit kranten en tijdschriften mogen echter integraal overgenomen worden om te bespreken.

3.3.4.10 Collectief goed

Mededeling aan het publiek in een voor publiek toegankelijke plaats wanneer het doel van de mededeling niet het werk zelf is, bijv. een foto van een inkomhal van een

station waar een schilderij hangt wanneer het doel niet de reproductie van dat werk op zich is.

3.3.4.11 Privé-kopie

Privé-kopie op **papier en een digitale drager** is toegelaten onder deze voorwaarden:

- artikelen en werken van beeldende kunst mogen volledig worden gekopieerd en uit andere werken zoals boeken en muziekpartituren mogen korte stukken worden gekopieerd
- bestemd voor privégebruik of didactisch gebruik en een vergoeding betalen op het apparaat en de drager (Reprobel)
- geen winstgevende doelstelling

Voor reproductie op een papier en digitale drager is geen toestemming nodig onder dezelfde voorwaarden. Hieronder vallen ook inscannen van een artikel, downloaden van het internet en opslaan op de harde schijf, memorystick, iPhone ... De tarieven van Reprobel worden vanaf 1 februari 2010 aangerekend.

Privé-kopie van **geluidswerken en audiovisuele werken** mag men alleen voor privé gebruik en voor familie mag je kopiëren van je eigen origineel (NIET VOOR VRIENDEN). Wat betreft de kopieren van films en muziek op dvd en MP3-spelers wordt dit verrekend in de verkoopprijs en daarna herverdeeld. Auvibel is de beheervennootschap verantwoordelijk voor de uiteindelijke herverdeling. De tarieven van Auvibel zijn afhankelijk van de drager.

Het spreekt voor zich dat muziek op het net zetten verboden is en dat een Cd'tje branden vanaf een illegale site of kopie al evenmin mag: de bron waarvan je kopieert moet altijd legaal zijn.

3.3.4.12 Kosteloze mededeling

Bij kosteloze mededeling (= exploitatie in niet-tastbare vorm) in familiekring of in het kader van schoolactiviteiten of bij familiefeesten (trouwfeesten, communiefeesten) is geen toestemming nodig. Men beschouwt als familie: de leden van het gezin en personen die een nauwe band met het gezin bezitten. Dit gaat enkel op bij het gebruik van de originele uitgaves.

De mededeling in scholen moet daadwerkelijk onderwijzen tot doel hebben. Indien er geen educatieve meerwaarde is, zal de toestemming van de auteur wel nodig zijn. Voor achtergrondmuziekjes bij een opendeurdag of een schoolfeest zal de toestemming dus wel noodzakelijk zijn.

In ziekenhuizen, bejaardentehuizen en gevangenissen kunnen uitzendingen zonder toestemming steeds kosteloos worden gebruikt.

Echter muziek in verkoopruimten, toegankelijk voor het publiek zijn niet privé. Telefonische wachtmuziekjes worden door de auteursverenigingen beschouwd als mededeling aan het publiek, waarvoor een vergoeding verschuldigd is. Uiteraard worden winkels waar muziek gespeeld wordt ook belast en zoals eerder besproken ook in werkruimtes vanaf 9 VTE's.

Ten slotte is muziek op fiuiven ook onderworpen aan een vergoeding. Het feit dat men al dan niet met uitnodigingen werkt doet niets ter zake. Deze toestemming is niet nodig voor een familiefeest of verjaardagsfeestje in beperkte kring bij je thuis.

3.3.4.13 Mededeling via gesloten netwerken

Mededeling van werken voor onderwijs en wetenschappelijk onderzoek via gesloten netwerken via login zoals Chamilo is ook toegestaan.

3.3.4.14 Nieuwswaarde

Ieder nieuwsblad mag eveneens een artikel uit een andere krant overnemen, mits de bron ervan te vermelden, uitgezonderd echter wanneer het eerste artikel de nadruk ervan uitdrukkelijk verbiedt. Het artikel moet wel een bepaalde nieuwswaarde bevatten. Het is niet mogelijk om een diepte-interview van een zanger integraal over te nemen.

De toestemming van de maker is ook niet vereist wanneer het reproduceren van korte uittreksels uit letterkundige werken betreft, of een integraal werk van beeldende kunst, en dit in het kader van de berichtgeving over de actualiteit. Bijv. in het journaal toont men een werk ter gelegenheid van de opening van een tentoonstelling of een standbeeld bij de onthulling ervan. Dit is echter niet het geval indien men een speciale uitzending wijdt aan de tentoonstelling: is wel informatief maar geen berichtgeving over de actualiteit.

3.3.4.15 Reclamedoeleinden voor artistieke werken

De reproductie en de mededeling aan het publiek van artistieke werken voor reclamedoeleinden, voor openbare tentoonstellingen of openbare verkopen is toegestaan zonder toestemming. Beter gezegd: aankondigingen van een openbare tentoonstelling of openbare verkoop mogen worden geïllustreerd met reproducties van de betrokken artistieke werken. Echter de reproductie in catalogi is niet toegestaan.

3.3.4.16 Humor

Een karikatuur/parodie mag doch door rekening te houden met de eerlijke gebruiken. Dit betekent dat de voorstelling echt wel een humoristische bedoeling moet hebben, geen verwarringsgevaar schept t.o.v. het oorspronkelijk werk, het oorspronkelijk werk niet overbodig maakt en geen schade aan de reputatie van de auteur aanbrengt.

Het Europese hof definieerde het zijn van een parodie op de prejudiciële vraag als volgt: "dat de wezenlijke kenmerken van een parodie erin bestaan dat, enerzijds, een bestaand werk wordt nagebootst doch met duidelijke verschillen met het bestaande

werk en, anderzijds, aan humor wordt gedaan of de spot wordt gedreven. Als aan deze vereisten wordt voldaan gaat het al om een parodie in de zin van de EU Auteursrecht-richtlijn.”

De parodie hoeft geen betrekking te hebben op de auteur of het geparodieerde werk, zoals altijd aangenomen werd. Het kan ook gebruikt worden om iemand (of iets) anders te bespotten zonder dat aan bepaalde voorwaarden voldaan hoeft te worden. (Snijders, 2014)

3.4 Digitale rechten

3.4.1 Computerprogramma's

Computerprogramma's worden beschermd via het auteursrecht (omwille dat ze gezien worden als letterkundige werken) en de softwarewet. De softwarewet moet eerst toegepast worden, vindt men voor een bepaald probleem het antwoord niet in de softwarewet, dan moet men dit zoeken in de auteurswet.

3.4.1.1 Softwarewet

Volgens de softwarewet is er een vermoeden is van overdracht van de software ontwikkeld in het kader van een arbeidsovereenkomst. Bij onder een arbeidscontract ontwikkelde software is de werkgever de auteur van het programma en niet de werknemer. De zaakvoerder blijft echter zijn rechten behouden als hij software ontwikkelt. Bij op bestelling uitgevoerde computerprogramma's worden de rechten niet automatisch doorgegeven aan de opdrachtgever.

De softwarewet beschermt niet alleen programma's die de werking van een computer mogelijk maken, maar ook de toepassingsprogramma's (Word, Excel, ...) en computerspelletjes. Zodra de opvolging van keuzen een vaste vorm heeft gekregen (flowchart), is de bescherming verkregen.

Volgens de softwarewet zijn NIET beschermd: "ideeën en principes die aan de basis liggen van elk onderdeel van een computerprogramma, ook deze die ten grondslag liggen van zijn interfaces". Wel de concrete uitdrukkingsvorm van de interfaces is beschermd.

3.4.1.2 Auteursrecht

Doordat computerprogramma's letterkundige werken zijn, genieten ze van een bescherming van het auteursrecht. De broncode en objectcode worden hierdoor beschermd.

Aansluitend bestaat een computerprogramma uit meer dan enkel (onleesbare) codes. De Look and feel van een programma en de architectuur van het programma worden ook beschermd onder auteursrecht. Deze moeten wel uniek zijn en speciaal ontworpen zijn voor dit programma.

Let wel op de auteur is niet altijd de programmeur. In eerste instantie wordt de ontwerper van de architectuur en de structuur gezien als de auteur. De programmeur is dan eerder de uitvoerder van de gevraagde wijze van opbouw uit te werken. Bekijk ook de regels bij de softwarewet voor automatische overdracht van de rechten naar de werkgever.

De auteur heeft zowel vermogensrechten als morele rechten.

Vermogensrecht:

- Reproductierecht
Kopiëren mag niet, wel reproducie nodig voor het gebruik: laden, in beeld brengen, opslag van het programma. Het maken van een reservekopie mag om het verlies of beschadiging van het programma op te vangen.
- Vertaal en bewerkingsrecht
De vertaling of bewerking mag wel indien die nodig is om het programma te gebruiken voor het doel waarvoor het gekocht werd, dit is dus enkel voor beperkt gebruik. Exploitatie hiervan is niet toegestaan.
- Bestemmingsrecht
- Mededelingsrecht

Moreel recht:

- Recht op vaderschap
- Recht op integriteit

3.4.2 Op internet

Alles wat hiervoor uitgelegd werd geldt uiteraard ook voor werken die via internet verspreid worden.

3.4.2.1 Reproductierechten

Alleen de oorspronkelijke auteur heeft het recht het werk te reproduceren.

Een werk moet eerst gedigitaliseerd worden alvorens het op het net te kunnen plaatsen. Of het gaat om een gescande foto of tekst, rechtstreeks digitaal werk zoals een ingetypete tekst in Word of een logo in Illustrator, het maakt geen verschil uit als dit digitale bestand op een internetlocatie wordt geplaatst. In alle gevallen is er sprake van reproductie waarvoor dan de toestemming van de auteur is vereist.

Ook de omgekeerde wereld, een digitaal werk op het internet op een offline drager zetten, wordt beschouwd als een daad van reproductie waarvoor toestemming nodig is. Het kan hier zowel gaan om een papieren drager als om een digitaal medium. Indien dit louter voor privégebruik is, kan dit geen probleem zijn op het vlak van de auteursrechten.

3.4.2.2 Auteur van de website

Indien de site een gezamenlijk project is waarin de onderdelen niet te onderscheiden zijn dan heeft iedere auteur auteursrechten op de volledige site. Kan men echter de onderdelen duidelijk onderscheiden, dan heeft elke auteur de rechten op zijn deel.

Auteurs van een oorspronkelijk werk zijn co-auteurs van een compilatie of remake, wat uiterst belangrijk is bij het maken van multimediacontent.

3.4.2.3 Surfen, downloaden en streamen

De content-provider is degene die de inhoud van de site bepaalt.

De serviceprovider is degene die door de locatie te herbergen de technische mogelijkheden biedt om op het net aanwezig te zijn zoals een host server. De serviceprovider biedt de plaats om het uit te voeren.

De accessprovider is degene die de gebruikers de mogelijkheid biedt toegang te krijgen tot het net: Telenet en Belgacom. De accessprovider zorgt dat je toegang krijgt tot de inhoud.

Downloaden is via het internet een bestand binnenhalen om het daarna op te slaan op de harde schijf. Er is sprake van permanente bewaring. Dit is kopiëren en is in principe

strafbaar indien de werken auteursrechtelijk beschermd zijn. Afprinten en op je schijf opslaan voor privédoeleinden van legale bestanden vormen ook geen enkel probleem.

Streamen is de tijdelijke bewaring in het geheugen van de computer van de internetgebruiker. Strikt genomen is dit reproductie. Toch valt streamen buiten de auteurswet omdat men het kan beschouwen als een technologisch procedé dat wordt toegepast met als enig doel het beluisteren of bekijken mogelijk te maken en nog belangrijker is dat streamen geen zelfstandige economische betekenis heeft. Bijv. Spotify, Netflix, ... Toch wordt het auteursrecht toegepast bij de grote streamingdiensten. Ze stellen dit gelijk aan tijdelijk downloaden.

Surfen is het opzoeken van informatie zonder deze expliciet op te slagen. Men gaat ervan uit dat de auteur, wanneer hij zijn werk ter beschikking stelt op het internet, impliciet zijn toestemming heeft gegeven aan de gebruikers om zijn webpagina te bezoeken en zijn werk te beluisteren of te bekijken.

Indien je op je eigen website een werk wil plaatsen van een auteur wordt beschouwd als een mededeling aan het publiek. Voor deze mededeling is de expliciete toestemming van de auteur vereist. Dit geldt niet voor mededeling aan een beperkt publiek (intranet) op voorwaarde dat hiervoor een login nodig is.

Een ander probleem is het kopiëren van een werk van een site om het daarna in een eigen site te "plakken". Ook hier is er sprake van reproductie, het werk wordt gereproduceerd in het pc-geheugen van diegene die kopieert. Ook is er sprake van een mededeling aan het publiek, waarvoor geen toestemming is gevraagd. Hoewel het werk reeds voordien aan het publiek was medegedeeld, heb je opnieuw toestemming nodig.

3.4.2.4 Verwijzen via een link naar een andere site kan op 2 manieren

Bij surface links, waarbij men door de link aan te klikken op de homepage van de andere site komt, is geen probleem.

Bij deep links, waarbij de surfer naar een dieper gelegen webpagina wordt doorgestuurd, waardoor de webeigenaar inkomsten verliest die hij/zij via reclame op zijn homepage genereerde, kan problematisch worden.

Embedded auteursrechtelijk werk is toegestaan, omdat de auteur het werk openbaar maakt op het internet en hierdoor de toestemming verleent dit te bekijken en te delen.⁵

3.4.2.5 Gebruik van metatags

Metatags zijn woorden die verborgen zijn voor de internetgebruiker en voorkomen in de HTML-code. De bedoeling is hierin trefwoorden te plaatsen waarop de surfer kan

---

⁵ <http://tweakers.net/nieuws/99255/europees-hof-embedden-auteursrechtelijk-beschermde-materiaal-is-toegestaan.html>

zoeken. Wat echter niet kan, is merknamen opnemen van andere bedrijven om hierdoor meer kans te maken om goed te scoren in een zoekmachine.

3.4.2.6 Een verzameling hyperlinks beschermd in het auteursrecht

Dit is dan weer een ander verhaal en door het te bekijken als een databank valt dit sinds enkele jaren onder een wetgeving die de ontwerper van een databank beschermt. Je moet dus niet meer zelf de auteur zijn van de aangeboden informatie om toch door de auteurswet beschermd te worden. Wel moet je kunnen aantonen dat je door de keuze en de rangschikking van de hyperlinks een intellectuele schepping hebt verricht.

Je moet voldoen aan volgende voorwaarden:

- Het moet gaan om een verzameling van gegevens die systematisch geordend zijn. Je geniet dus geen bescherming voor zomaar enkele hyperlinks op je website die op een hoopje gegooid zijn, zonder enige logische ordening.
- Daarnaast moet je een serieuze investering gedaan hebben om de databank tot stand te brengen. Het moet niet om een financiële investering gaan, het kan even goed de tijd en energie zijn die je erin hebt gestoken. Alle weekends en avonden die iemand besteed heeft om zijn verzameling hyperlinks te verzamelen en op een mooie wijze voor te stellen, gelden dus zeker als een investering.

Dus, net zoals een televisieblad rechtsbescherming geniet voor de wijze waarop het de televisieprogramma's voor de volgende week aanbiedt, geniet ook een websitehouder bescherming voor de verzameling hyperlinks die hij bij elkaar zoekt en op een overzichtelijke wijze aanbiedt.

Het is wel de auteur zelf die zal moeten aantonen dat hij inderdaad een databank heeft ontwikkeld volgens de net beschreven voorwaarden. En dit is niet altijd eenvoudig. Databanken opgemaakt in het kader van een arbeidsovereenkomst verlenen steeds het vermogensrecht aan de werkgever.

3.4.2.7 Aansprakelijkheid web host

Tot slot bespreken we nog de aansprakelijkheid van een webdienst (web host) bij het schenden van de auteursrechten. Tot voor kort wou de wetgever de webdiensten verplichten alle informatie die op hun webservers voorkomt op hun wettelijkheid te controleren.

Nu is de trend de volgende: een webdienst kan inderdaad mee aansprakelijk worden gesteld voor een schending van het auteursrecht gepleegd door haar leden. Degene die meent dat zijn auteursrechten geschonden zijn moet een e-mail sturen naar de dienstenleverancier en vragen om de informatie te verwijderen. Het bericht moet aanduiden over welke informatie het precies gaat, waarom deze informatie illegaal is en waar deze op de website te vinden is. Vervolgens krijgt de internetdienstverlener drie dagen de tijd om de betreffende informatie te verwijderen of aan te tonen dat er niets fout is.

Dus de aansprakelijkheid van een webdienst vervalt indien zij niet op de hoogte was van de illegale informatie op haar server en indien zij onmiddellijk het illegale materiaal heeft verwijderd zodra zij geïnformeerd werd over het bestaan ervan.

Zoals we weten zijn ideeën auteursrechtelijk niet beschermd. Zo vallen methodes of stijlen niet onder de vermogensrechten. Zo wordt bijvoorbeeld het gebruik van een hyperlink (een methode) niet beschermd. Een ander voorbeeld is het gebruik van een klein frame aan de linkerkant en een groot hoofdframe (dit is een stijl van een websitebouw).

3.5 Overdracht auteursrecht

Deze wet is van belang voor de grafische sector. Denken we maar aan de relatie werkgever-werknemer (bijv. een ontwerper in loondienst) in grafisch bedrijf of een zelfstandig ontwerper in opdracht.

Er zal duidelijkheid moeten worden geschapen wat de toekomstige verhoudingen tussen deze partijen betreft. De vermogensrechten (o.m. het reproductierecht) zijn roerende rechten en kunnen dus geheel of gedeeltelijk overgedragen worden via vervreemding of via gewone of exclusieve licentie.

Ten aanzien van de auteur moeten alle contracten schriftelijk bewezen worden. De contractuele bepalingen betreffende het auteursrecht en de exploitatiewijzen moeten restrictief worden geïnterpreteerd m.a.w. de contracten worden steeds in het voordeel van de auteur geïnterpreteerd. Het is belangrijk om de afspraken correct te omschrijven. Bijv. Indien er sprake is van een exclusieve licentie, zal men bij gebruik van ‘een licentie’ in het contract, enkel recht hebben op een gewone licentie.

In tegenstelling tot de andere vormen van intellectuele eigendom kan de overdracht van auteursrecht via cao geregeld worden. De VRT heeft zo'n overeenkomst met haar medewerkers.

3.5.1 Algemeen

Elke overdracht moet schriftelijk vastgelegd worden en heel gedetailleerd:

- welk recht (reproductierecht, adaptatierecht, reproductie van een beeld in site, recht op merchandising van een bepaald stripfiguur);
- welk werk;
- op welke drager;
- in hoeveel exemplaren;
- waar verspreid (een land, meerdere landen, wereldwijd);
- duur (voor de hele beschermingsduur, beperkte duur) enz...
- in welke vorm. Zo kan een auteur het recht verlenen aan een uitgeverij zijn boek uit te geven in luxe uitvoering en aan een andere uitgeverij in pocketvorm; vergoeding (bijv. forfaitair/procent op verkoop);
- exploitatieplicht

Een clausule als: "hierbij wordt het recht om het werk aan het publiek mee te delen" wordt niet aanvaard. Maar wel "hierbij wordt het recht om het verhaal 10 maal op te voeren voor scholen in de provincie Oost-Vlaanderen afgestaan aan ..."

Er zijn twee mogelijkheden: de volledige overdracht of het tijdelijk verlenen van licenties. Deze laatste kan exclusief of niet-exclusief zijn.

Van zodra de verkrijger de rechten heeft verworven heeft hij exploitatieplicht overeenkomstig de eerlijke beroepspraktijken.

Wat betekent dit?

Een voorbeeld kan dit duidelijk maken. Indien een journalist een radioreportage maakt over een actueel onderwerp en de rechten op uitzending verleent aan een radiostation, zal dit laatste de reportage zo snel mogelijk moeten uitzenden. Bij TV gaat dit soms moeilijker gezien de zendschema's lang op voorhand vastliggen. In dit geval mag de tv-zender langer wachten.

Er kan uiteraard het een en het ander contractueel afgesproken worden. Er kan gecontracteerd worden over toekomstige werken. Dit zijn werken die nog niet bestaan en waarvan de auteur al dan niet een idee heeft hoe ze eruit zullen zien. Toch kan dit enkel indien het genre van de toekomstige werken wordt aangeduid: gedichten, reportages... De auteur kan slechts voor een beperkte tijd door deze rechten gebonden zijn.

Er kan echter niet gecontracteerd worden over toekomstige exploitatievormen van een bestaand werk. Dit zijn technieken of procedés die op het ogenblik van de contractsluiting nog niet bestonden. Enkele jaren geleden was er van dvd, Blu Ray's, MP3-spelers nog geen sprake en nu heeft bijna niemand meer dvd's.

3.5.2 Soorten overdracht

De overdracht kan zeer specifiek zijn m.a.w. enkel voor reproductierecht of enkel voor de verfilming ... Je hoeft dus niet de overdracht voor alle vermogensrechten uit te voeren.

3.5.2.1 Afstand of vervreemding van auteursrechten

Indien men in het contract spreekt over vervreemding van auteursrechten doet men volledige afstand van deze rechten. Maximaal kan de auteur afstand doen van alle vermogensrechten onbeperkt in tijd. Echter zal dit zelden gebeuren. De afstand van auteursrechten moet bewezen worden via een schriftelijk contract. Deze rechten worden niet verkregen bij aankoop van een werk.

3.5.2.2 Gewone of exclusieve licentie

De licentie of concessie is een gebruiksrecht dat de auteur afstaat. Hij geeft een derde het recht om tijdelijk en beperkt tot bepaalde domeinen zijn auteursrechtelijk beschermd werk te exploiteren.

Deze licentie kan niet-exclusief en exclusief zijn. Het enige verschil tussen beiden is dat bij een exclusieve licentie de auteur geen andere partij hetzelfde recht mag geven.

3.5.3 In het kader van een AO

Wanneer een auteur werken tot stand brengt ter uitvoering van een arbeidsovereenkomst kunnen de vermogensrechten in hun algehele vorm worden overgedragen aan de werkgever. Dit moet wel uitdrukkelijk worden voorzien (door een bepaling in de arbeidsovereenkomst) en voor zover de creatie van het werk binnen het toepassingsgebied van de overeenkomst valt.

In de arbeidsovereenkomst met nieuwe werknemers (voor zover deze personen iets creëren, niet elke werknemer is met creaties bezig) moet een speciale clausule worden opgenomen.

Op basis van de vage wet kan volgende typeclausule gebruikt worden:

"Betreffende werken tot stand gebracht in uitvoering van deze arbeidsovereenkomst, draagt de werknemer al zijn vermogensrechten in hun meest volledige wettelijke omvang over aan de werkgever. Dit geldt eveneens voor de vermogensrechten die betrekking hebben op toekomstige en onbekende exploitatiemethoden. In dit laatste geval bedraagt het aandeel voor de werknemer in de door die exploitatie gemaakte winst max. € ... of ... %. Aan de tot stand gekomen werken kunnen wijzigingen aangebracht worden, teneinde rekening te houden met technische of commerciële noodwendigheden."

Hier moet toch opgemerkt worden i.v.m. deze geschreven clausule:

- de clausule van overdracht mag zeer algemeen geformuleerd worden, maar moet duidelijk zijn. Immers, contractuele bedingen m.b.t. het auteursrecht en de exploitatiemethoden ervan worden restrictief geïnterpreteerd;
- de vermogensrechten die betrekking hebben op de exploitatiemethoden die onbekend zijn bij het sluiten van de overeenkomst zijn slechts overgedragen wanneer dit schriftelijk wordt bepaald en tegelijk is voorzien dat een deel van de winst toekomt aan de werknemer;
- de verworven rechten moeten niet geëxploiteerd worden;
- de werknemer heeft geen recht op vergoeding naast zijn loon;
- voor computerprogramma's en databanken is de schriftelijke overdracht niet nodig en behoort het auteursrecht automatisch aan de werkgever.

Let wel: de morele rechten kunnen niet in hun geheel worden overgedragen. Er moet per werk een nieuwe clausule door de werknemer worden ondertekend, wat niet haalbaar is.

Indien er geen clausule is, wordt de maker automatisch eigenaar.

3.5.4 In het kader van een bestelling

Wanneer de creatie gebeurt ter uitvoering van een bestelling, kunnen de vermogensrechten worden overgedragen aan degene die de bestelling heeft geplaatst (bv. een drukker die bij een zelfstandig ontwerper een ontwerp bestelt). Dit moet eveneens duidelijk afgesproken worden.

Er zijn echter 3 voorwaarden:

- de besteller moet een functie uitoefenen in de niet-culturele sector of in de reclamewereld; het werk moet bestemd zijn voor die activiteit;
- in de overdracht van de rechten moet uitdrukkelijk worden voorzien.
Voorbeeld van een dergelijke tekst:
"De leverancier draagt de vermogensrechten in hun meest volledige actuele en toekomstige wettelijke omvang, met inbegrip van alle nu bestaande, toekomstige en onbekende exploitatiewijzen, over aan de opdrachtgever. Aan de tot stand gekomen werken kunnen wijzigingen aangebracht worden, teneinde rekening te houden met technische of commerciële noodwendigheden."
- geen deel in de winst voorzien bij onbekende exploitatiewijzen.

3.5.5 Licenties software

Soort licentie	Voorbeeld	Gebruik	Verspreiden	Aanpassen
Commercieel	MS Office	👍	👎	👎
Freeware	Skype	👍	👍	👎
Open Source	Open Office	👍	👍	👍
Creative Commons		😐	👍	😐

3.5.6 Licenties van fonts

3.5.6.1 Wat is een font?

Een font is een lettertype maar ook de software die achter het lettertype schuilt.

3.5.6.2 Soorten licenties

Elk lettertype is auteursrechtelijk beschermd indien voldoende origineel. Een licentieovereenkomst in dit geval kan verleend worden op basis van het:

- aantal gebruikers

- aantal computers
- aantal printers

Een standaardlicentie is slechts geldig op één adres en bepaalt meestal dat je het lettertype mag gebruiken op 5 computers en 1 printer. Er zijn ook afwijkingen. Men kan de licentie verlenen aan 5 gebruikers i.p.v. 5 computers.

Bij het installeren van de software op een server hebben meerdere gebruikers de mogelijkheid simultaan gebruik te kunnen maken van de software. Hier moet een licentie per gebruiker aangevraagd worden. Daardoor kan de factuur hoog oplopen en moet men zich toch de vraag stellen of men niet beter de software op een paar Pc's zou installeren i.p.v. op de server. `

Naast de hierboven beschreven standaardlicenties voor 5 users behoren ook multi-users en unlimited licenties tot de mogelijkheden. In het eerste geval betaalt men niet echt een veelvoud bijv. voor 20 gebruikers is dit niet 4×5 maar eerder 2×5 en de laatste mogelijkheid spreekt voor zich.

Bij het gebruik van fonts is het belangrijk om de licentievoorwaarden goed door te nemen. Verschillende fonts zijn vrij voor gebruik voor privé doeleinden, maar commercieel dien je te betalen. Echter kan het ook zijn dat er voor commercieel gebruik een opsplitsing wordt gemaakt. Lees steeds de volledige licentievoorwaarden voordat je een font zou gebruiken voor commerciële doeleinden zoals op facturen of bij bedrukking van truien.

3.5.6.3 Updates

De oude versies van de software mag je blijven gebruiken, maar enkel op dezelfde machine waarop ook de update is geïnstalleerd, dus niet op een andere machine. Updates mogen uiteraard enkel geïnstalleerd worden als er een geldige licentie is van een oudere versie.

3.5.6.4 Inbedden in een pdf

Hier moet opgemerkt worden dat het grafisch bedrijf ook licenties van de fonts moet bezitten om een opdracht van de klant te kunnen uitvoeren ook als de klant heeft betaald voor de fonts. Zowel klant als drukker moeten beschikken over het gebruiksrecht van dezelfde fonts van dezelfde producent. Dit is het geval indien de drukker het aangeleverde document kan aanpassen zelfs al doet hij het niet.

Het grafisch bedrijf heeft geen licentie nodig als door de opdrachtgever documenten aangeboden worden waarin de fonts ingebed zijn. Fonts inbedden in Pdf's op internet, op cd's: hiervoor is echter wel een aparte licentie nodig, omdat dit een mededeling aan het publiek is.

3.5.7 Speciale licenties: Creative Commons

Zie website: www.creativecommons.nl

De basis:

Dit zijn de vier bouwstenen van de licenties:

Naamsvermelding. Je staat anderen toe om het werk waar *jij* auteursrecht op hebt te kopiëren, distribueren, vertonen, en op te voeren, en om afgeleid materiaal te maken dat op jouw werk gebaseerd is – maar uitsluitend als *jij* vermeld wordt als maker.

Niet-commercieel. Anderen mogen je werk kopiëren, vertonen, distribueren en opvoeren, alsmede materiaal wat op jouw werk gebaseerd is, mits niet voor commerciële doeleinden.

Geen Afgeleide Werken. Anderen mogen je werk kopiëren, distribueren, vertonen en opvoeren mits het werk in de originele staat blijft. Het is niet toegestaan dat anderen jouw werk gebruiken als basis voor nieuw materiaal.

GelijkDelen. Je staat anderen toe om van jouw werk afgeleid materiaal te maken onder de voorwaarde dat *zij* het onder dezelfde licentie vrijgeven als het originele werk.

De zes combinaties:

Naamsvermelding

Naamsvermelding-GelijkDelen

Naamsvermelding-NietCommercieel

Naamsvermelding-NietCommercieel-GelijkDelen

Naamsvermelding-GeenAfgeleideWerken

Naamsvermelding-NietCommercieel-GeenAfgeleideWerken

Het is belangrijk dat je bovenstaande combinaties kan interpreteren en kan toepassen indien ze bij werken staan.

3.6 Formaliteiten

De Belgische wet op de auteursrechten verleent de bescherming automatisch, dus zonder dat men aan bepaalde formaliteiten moet voldoen. In andere landen worden echter wel bepaalde formaliteiten verplicht gesteld om de specifieke bescherming van de wetgeving op de auteursrechten te bekomen.

Het copyrightteken © gevuld door het jaar van de eerste publicatie en de naam van de rechthebbende. Daarnaast dient het ook om het publiek af te schrikken, maar heeft geen enkele juridische betekenis en symboliseert enkel een geldend auteursrecht.

3.7 Sancties

3.7.1 Burgerlijke vordering

Indien de plagiaatpleger onopzettelijk of uit onwetendheid de auteursrechten geschaad heeft, zal dit enkel een burgerlijke vordering worden. Dit resulteert meestal

in het staken van de inbreuk plegende handeling en/of het betalen van een schadevergoeding aan de auteur. De inbreuk op auteursrecht werd niet te kwader trouw gepleegd.

3.7.2 Strafrechtelijke sanctie

Indien het plagiaat met kwaadwillig opzet of met bedrieglijk winstoogmerk is verricht, zal er een strafrechtelijke sanctie volgen. Deze misdrijven worden gestraft met een gevangenisstraf van 3 maanden tot 3 jaar en/of met een geldboete van 100 tot 100.000 euro. Bovendien is het misdrijf van namaak geen klachtmisdrijf meer, dus het parket kan op eigen initiatief optreden.

3.8 Naburige rechten

Naast de eigenlijke auteursrechten bestaan er ook de naburige rechten. Dat zijn de rechten die de uitvoerders van een werk, de producenten van fonogrammen en eerste vastlegging van films en de omroeporganisaties hebben bij het publiek gebruik van hun uitvoering (niet in privékring) en bij reproductie van hun werk. En dit tot 50 jaar na de prestatie of na de opname. Zo zullen van de gezongen nummers waarvan de zanger zelf muziek en tekst niet geschreven heeft geen inkomsten meer gaan naar de zanger of naar het orkest na 50 jaar.

In België is het vooral Uradex die als vennootschap de belangen van de uitvoerende kunstenaars behartigt.

3.8.1 Uitvoerders

Dit zijn: zangers, acteurs, voorlezers, dansers die een werk van letterkunde of beeldende kunst op- of uitvoeren. Hieronder vallen ook een orkestleider en een theaterregisseur ook al voeren zij het werk zelf niet uit. Figuranten vallen hier dan weer niet onder.

Zij hebben uiteraard ook vermogensrechten en morele rechten:

Vermogensrechten:

Hieronder valt in de eerste plaats het reproductierecht. De auteur beslist over de vastlegging van de uitvoering en de reproductie. Belangrijk is hier de verspreiding en de mededeling van het werk aan het publiek bijv. via kabel. We vinden hieronder ook het recht op verhuur.

Voor ensembles moet de directeur van de groep toestemming geven. Bij audiovisuele rechten dragen de uitvoerende kunstenaars automatisch hun vermogensrechten over aan de producent.

Morele rechten:

Zo heeft een uitvoerende kunstenaar het recht zijn naam op een cd-hoes of cd te plaatsen en heeft hij het recht op eerbiediging van zijn uitvoering. (zie auteursrechten)

3.8.2 Producenten van fonogrammen en van eerste vastleggingen van films

De eerste groep zijn de platenmaatschappijen als EMI, Sony, Universal en Warner Music. Onder de tweede groep vallen de producenten die sportuitzendingen of oorlogsbeelden tot stand brengt.

3.8.3 Omroeporganisaties

Een bekend voorbeeld zijn de enorme bedragen bij het uitzenden van het WK. Zij hebben recht op uitzending via de kabel/satelliet, op reproductie van hun uitzendingen, de mededeling van hun uitzendingen aan het publiek mits betaling.

Een voetbalmatch uitzenden op café kan omdat de bezoekers de uitbater niet moeten betalen. Er moeten echter wel naburige rechten betaald worden aan de omroeporganisaties wanneer de match op groot scherm op de markt wordt getoond tegen betaling.

3.9 Portretrecht

Een portret is een afbeelding van een mens via foto, tekening, etc. ... waardoor die persoon herkenbaar is. Dus het gelaat moet niet noodzakelijk afgebeeld worden, maar bijvoorbeeld een voor die persoon typische houding volstaat om als portret te worden beschouwd.

Voor de reproductie van een portret is echter nog een supplementaire vereiste gesteld. Nog de auteur, noch de eigenaar van het portret mogen dit reproduceren of exposeren zonder de toelating van degene die afgebeeld is of van zijn rechtverkrijgenden, en dit tot 20 jaar na het overlijden van de persoon in kwestie.

We maken wel een onderscheid voor journalistieke doeleinden en publicitaire doeleinden. Voor journalistieke doeleinden zijn er uitzonderingen. Zo mag men "absoluut publieke personen", zoals politieke figuren, artiesten, sporters wel afbeelden in de uitoefening van hun functie en voor informatiedoelen.

Ook "relatief publieke" personen mag men afbeelden, uitsluitend bij nieuwswaardige gebeurtenissen, bijv. bij een ongeval, brand.

In geval van criminale gebeurtenissen mag men het portret van personen bij vermoeden van onschuld niet publiceren. Dit mag pas in de periode van 6 maand nadat de schuld is vastgesteld. Nadien heeft de persoon recht op vergetelheid.

Gewone burgers worden het best in groep afgebeeld zodat ze niet herkenbaar zijn. Zoniet moet men toestemming vragen.

Voor publicitaire doeleinden (UITZONDERING: reclame voor een krant of tijdschrift) mag niemand afgebeeld worden zonder toestemming. Men heeft de wet verder uitgebouwd met recht op stem, zelfs stemimitatie is voor reclame verboden, alsook het recht op naam ("Zet 'm op Kim": iedereen weet dat het hier over Kim Clijsters gaat: mag niet). Eveneens een foto van 10 jaar geleden kan niet opnieuw gebruikt worden door een sponsor.

4 INDUSTRIËLE EIGENDOM

LEERDOELEN

- Wat is industriële eigendom?
- Verschillende vormen van industriële eigendom?
- Waarom bescherm ik mijn industriële eigendom?
- Hoe bescherm ik mijn industriële eigendom?
- Welke rechten heb ik na de aanvraag van bescherming?
- Welke plichten heb ik na de aanvraag van bescherming?
- Kan ik een domeinnaam beschermen?
- Kan ik actie ondernemen bij inbreuk?

Bekijk de website van het European Patent Office (<http://www.epo.org/>).

4.1 Octrooirecht

4.1.1 Bepaling

Het uitvindingoctrooi is een uitsluitend en tijdelijk recht van exploitatie verleend voor iedere uitvinding die nieuw is, die op uitvinderwerkzaamheid berust en die vatbaar is voor toepassing op het gebied van de industrie.

De uitvinding moet een technische vinding zijn die zowel betrekking kan hebben op een inrichting of een product als een werkwijze voor de uitvoering of de realisatie van technische zaken. Ook een nieuwe toepassing van een bestaande creatie is patenteerbaar. Bijv. caroteen eerst gekend als geneesmiddel en nadien als middel om te bruinen.

De term octrooi slaat op het wettelijk recht dat wordt verleend aan de uitvinder, terwijl de term "licentie" de handeling dekt waarbij de octrooihouder aan een derde toestaat een octrooi te exploiteren.

4.1.2 Voorwaarden

Er zijn bepaalde voorwaarden waaraan voldaan moet zijn om een octrooi aan te vragen. Ten eerste moet het octrooi betrekking hebben op een technische uitvinding. Indien dit is vastgesteld kunnen we verder gaan met de voorwaarden voor de uitvinding/creatie zelf.

De uitvinding/creatie moet:

- **nieuw** zijn d.w.z. op geen enkele manier bekendgemaakt geweest zijn aan het publiek, maar een combinatie van gekende elementen die leidt tot een resultaat dat verschilt van dat van de eenvoudige samenvoeging van de voordelen van de afzonderlijke elementen is octrooieerbaar;
- op een **uitvinderwerkzaamheid** berusten d.w.z. dat het voldoende inventief moet zijn; de creatie kan dus het resultaat zijn van jarenlange inspanningen of intuïtie;
- toepasbaar zijn op het gebied van de **industrie**. De uitvinding moet ergens een economische waarde genereren op het vlak van handel, landbouw of industrie. Louter abstracte creaties van de menselijke geest zoals wiskundige formules en wetenschappelijke theorieën zijn niet octrooieerbaar. Ook medische behandelingen vallen hier niet onder, maar medische toestellen wel. De uitvinding moet een zekere materiële vorm hebben;
- gecommercialiseerd worden;
- **openbaar** gemaakt worden;
- een **nuttig** effect hebben voor de maatschappij. Indien men de voeding van dieren meer smaak wil geven en dit niet resulteert in betere vleesproductie dan zal deze methode niet patenteerbaar zijn;
- **geoorloofd** zijn: zij mag niet in strijd zijn met de openbare orde of goede zeden (bijv. werkwijze voor klonen).

Software wordt hier beschouwd als een aaneenschakeling van wiskundige formules en dus niet octrooieerbaar. Er is echter een uitzondering betreffende software. Software kan in Europa geoctrooieerd worden als hij hardware in werking doet treden (zowel van een computer of van een andere machine). Hierdoor wordt de software ook gezien als hardware. In USA is alle software patenteerbaar.

4.1.3 Aanvraag

4.1.3.1 Nationaal

Eerst zal de indiener van de aanvraag een niet-officieel onderzoek instellen in het octrooienregister en de literatuur om na te gaan of de uitvinding nieuw is. Dit kan online <http://be.espacenet.com>.

Dan stelt hij de octrooiaanvraag op. De belangrijkste formaliteit waaraan dient te worden voldaan, is een beschrijving die aan een deskundige moet toelaten de uitvinding zonder meer toe te passen. Ze omvat o.a. de nodige tekeningen, een uiteenzetting van de uitvinding aan de hand van één of meer voorbeelden. Dan dient hij de aanvraag in tweevoud in bij de Dienst Industriële Eigendom van de FOD Economie. Vaak zorgt dit voor de barrière bij de aanvrager, want hij moet het procedé toelichten.

Het formaliteitenonderzoek is het onderzoek van de aanvraag en de bijgevoegde stukken door de overheid.

De aanvrager moet uit het onderzoek afleiden of het de moeite loont om een patent aan te vragen. Dus het bureau spreekt zich enkel uit over de formele geldigheid van de aanvraag, niet over de materiële geldigheidsvereiste.

Nadien volgt het officieel onderzoek naar de stand van de techniek. Tijdens dat onderzoek wordt in de internationale octrooiliteratuur en eventueel ook in andere bronnen nagegaan of de uitvindinggedachte reeds voordien bekend was. Het resultaat daarvan wordt meegeleid in een rapport.

Het octrooi wordt uiteindelijk toegekend bij Ministerieel Besluit en bekendgemaakt in de Verzameling der Uitvinderoctrooien. Publicatie vindt na ongeveer 18 maanden plaats.

Er bestaan 2 mogelijkheden: enerzijds de aanvraag voor een octrooi van zes jaar en anderzijds de aanvraag voor een octrooi van twintig jaar steeds te rekenen vanaf de datum van indiening. Bij de bescherming van 6 jaar werd de opzoekingstaks voor een nieuwheidsonderzoek (300 EUR) niet betaald.

Enkel voor een octrooi van 20 jaar is een nieuwheidsonderzoek verplicht, dat ertoe strekt de uitvinding en de uitvinderwerkzaamheid te beoordelen. Dit onderzoek is na ongeveer 9 maanden verricht.

4.1.3.2 Europees

Een gemeenschapsoctrooi waarmee een uitvinding met behulp van één enkele octrooiaanvraag in de gehele EU kan worden beschermd, is een feit.

De Europese octrooiaanvraag is een aanvraag die toelaat voor één of meerdere landen, uit een groep van 30 landen (EU + Liechtenstein, Zwitserland en Monaco, zonder Zweden), één enkele indieningsprocedure te volgen, waarbij na verlening van het octrooi dat laatste uiteenvalt in nationale octrooien.

Ook hier is een internationaal nieuwheidsonderzoek verplicht. Duur van het octrooi: 20 jaar. De aanvraag gebeurt bij het Europees Octrooi Bureau in Den Haag en kan slechts na een nationaal depot.

4.1.3.3 Internationaal

Deze octrooiaanvraag laat toe voor een 130-tal landen een indieningprocedure te volgen. Men dient slechts binnen de 30 maanden na indiening een keuze te maken van de landen waarin men bescherming wil.

De aanvraag wordt gedeponeerd bij de Wereldorganisatie voor Intellectuele Eigendom in Genève. Ook hier is een nieuwheidsonderzoek verplicht.

4.1.4 Uitvinding in dienstverband

Het gebeurt dat de uitvinding gedaan wordt door een werknemer. In dat geval mogen werkgever en werknemer vrij bepalen wie het octrooi zal bekomen. Er bestaat een contractuele vrijheid. Meestal echter zal in de aanwervingscontracten bedongen staan dat alle uitvindingen van de werknemer aan de werkgever toekomen zonder enige vergoeding.

Bij afwezigheid van elke contractuele regeling, neemt men doorgaans aan dat (informeel):

- de dienstuitvinding, nl. de uitvinding gedaan tijdens de bedrijvigheid van de werknemer aan de werkgever toekomt;
- de vrije uitvinding, nl. de uitvinding verwezenlijkt buiten een specifieke opdracht met eigen middelen aan de werknemer toekomt;
- de afhankelijke uitvinding, nl. de uitvinding op eigen initiatief met de middelen van de werkgever, in mede-eigendom aan de werkgever en de werknemer behoort.
-

4.1.5 Rechten van de houder

Deze zijn:

- het uitsluitend recht van exploitatie van de uitvinding;
- het recht om inbreuken op het octrooirecht bij de rechtbank van eerste aanleg te doen vervolgen;
- het recht om het octrooi over te dragen. Dit betekent dat de uitvinder volledig afstand doet van zijn recht en daaruit verder geen voordelen meer kan halen;

- het recht om licenties te verlenen. Dit betekent dat de octrooihouder mits vergoeding het octrooi laat exploiteren, maar hij blijft er de uiteindelijke houder van. In dit geval krijgt hij hieruit regelmatig inkomsten. De licentieverlening kan beperkt worden in de tijd.

4.1.6 Plichten van de houder (nationaal)

De octrooihouder zal ten eerste kosten moeten dragen voor de aanvraag:

- indieningstaks € 50;
- onderzoekstaks € 300 (nieuwendonderzoek).

Aansluitend betaalt hij een jaartaks vanaf het derde jaar (tussen de € 35 en € 545), zoniet zal het octrooi eindigen.

Ten slotte is hij verplicht om het octrooi te exploiteren. Hij moet de uitvinding op de markt brengen en produceren. Deze verplichting kan beperkt worden uitgevoerd m.a.w. de octrooihouder kan er slechts 2 produceren om hieraan te voldoen.

4.2 Tekeningen- en modellenrecht

4.2.1 Bepaling

Tekeningen en modellen worden bedoeld als het nieuwe uiterlijk van een voortbrengsel. Het zijn dus alle versierselen en vormen die dienen om aan een voorwerp een aantrekkelijke of originele vorm te verlenen met inbegrip van onderdelen die zijn bestemd om te worden samengevoegd tot een geheel, zoals verpakkingen, grafische symbolen ...

Tekeningen zijn tweedimensionale vormen, zoals dessins als patronen op weefsels, stoffen of papier, bouwplannen, inrichting van een restaurant, decoratieve tekeningen, schilderijen, webpagina's, logo's ...

Modellen vallen onder de driedimensionale vormen, zoals huishoudelijke apparaten, meubels, kleding, een juweel, brilmontuur, kruiwagen e.d. Hiervan is echter uitgesloten datgene wat noodzakelijk is voor het technisch effect (eventueel beschermd door de octrooiwet).

Tekeningen en modellen ook door de auteurswet beschermd, kunnen beschermd worden voor een termijn van 5 jaar vanaf de datum van het Benelux-depot. Hierop kunnen vier verlengingen van vijf jaar aangevraagd worden, wat het totaal brengt op 25 jaar.

4.2.2 Voorwaarden

Een tekening of een model moet voldoen aan bepaalde kenmerken om beschermd te worden. De tekening of het model moet

- **nieuw** zijn, d.w.z. geen feitelijke bekendheid genieten in het betrokken milie en dus zeker niet openbaar gemaakt worden voor registratie;
- een **eigen karakter** hebben. Indien het 'nieuwe' model slechts verschilt in details zal dit niet kunnen beschermd worden. Bijv. stijlradiatoren (i.p.v. ronde buizen platte buizen), geruite stof;
- moet **zichtbaar** zijn: uiterlijke verschijningsvorm;
- **niet in strijd** zijn met de openbare orde.

4.2.3 Aanvraag

4.2.3.1 Benelux

Net zoals bij merken volstaat het niet alleen dat de geregistreerde modellen nagegaan worden, maar ook de reeds publiek gemaakte en niet-geregistreerde modellen. Voor de Benelux is het modellenregister niet online beschikbaar maar kan het BBIE dit onderzoek wel tegen betaling uitvoeren. Daarnaast moet uiteraard ook de vakliteratuur of het internet onderzocht worden voor de niet-geregistreerde modellen, omdat de tekening of het model volledig nieuw moet zijn.

Het Benelux-depot van tekeningen en modellen geschiedt hetzij bij de Dienst voor Industriële Eigendom (DIE) van het FOD Economie, hetzij bij het Benelux-Bureau voor Intellectuele Eigendom (BBIE) in Den Haag die de stukken zullen onderzoeken naar de vorm. Dit is het formaliteitenonderzoek en heeft betrekking op het voldoen aan de nieuwheid van het ontwerp.

De aanvraag tot depot vereist het invullen van speciale documenten. Hierop moet o.a. een juiste afbeelding van het model in een standaardruimte kunnen weergegeven worden. Dit gebeurt best door foto's van het model, eventueel voor-, zij- en keerzijde. Dan wordt het model gepubliceerd en geregistreerd. In dit geval mag het model aangeduid worden met 'D'.

4.2.3.2 Uniemark (EUIPO = European Union Intellectual Property Office)

De aanvraag gebeurt bij het European Union Intellectual Property Office, dat gevestigd is in het Spaanse Alicante. Door een eenmalige aanvraag geniet de onderneming over een bescherming op Europese schaal. Ook hier geldt dat er nog moet nagegaan worden of het model al niet publiek is gemaakt zonder geregistreerd te zijn en de beschermingsduur is eveneens 5 X 5 jaar. (Locarno classificatie)

4.2.3.3 Internationaal

Voor internationale bescherming richt men zijn aanvraag naar het Internationaal Bureau voor de Intellectuele Eigendom te Genève. Hierdoor wordt het model in 25 landen beschermd. Het internationale modellenregister kan online geraadpleegd worden. <http://wwwOMPI.int/ipdl/en/search/hague/search-struct.jsp>.

4.2.4 Ontwerp in dienstverband

Het kan gebeuren dat een tekening of model ontworpen wordt door een werknemer of door iemand die op bestelling heeft gewerkt. Weer rijst de vraag wie de ontwerper is en de aanvraag mag indienen.

Zoals bij het octrooi, geldt hier ook de contractuele vrijheid.

Bij gebreke daarvan worden volgende regels gehanteerd:

- een tekening of model ontworpen door een werknemer in de uitoefening van zijn functie, dan wordt de werkgever als ontwerper beschouwd.
- een tekening of model ontwerpen als opdracht met het oog op een industriële exploitatie ervan, dan wordt hij die het ontwerp bestelt als ontwerper beschouwd (opdrachtgever).
- een tekening of model bestemd voor particuliere doeleinden, dan komt het recht tot depot aan de ontwerper toe.

4.2.5 Rechten van de houder

De houder van een tekening of model heeft:

- Het uitsluitend beschikkingsrecht;
- Het recht van overdracht en licentie. De overdracht en de licentie worden ingeschreven bij het Benelux Bureau voor Intellectuele Eigendom,
- Het recht om inbreuken te doen vervolgen voor de rechtkant

4.2.6 Plichten van de houder (voor RCD)

De houder moet volgende kosten dekken:

- inschrijvingstaks voor 1 model: € 230;
- bijkomende taks per model: € 115;
- kostprijs publicatie: € 120.

4.3 Merkenrecht

4.3.1 Bepaling

Een waren- of dienstmerk is een kenteken (woord en/of beeldmerk) tot aanduiding van de koopwaren of diensten van een onderneming. De naam van een bedrijf als dusdanig kan niet beschermd worden, tenzij haar diensten (bijv. Neckermann) of haar producten (bijv. GB) ook deze naam dragen. De geldigheidsduur van een merk is 10 jaar, telkens hernieuwbaar. De wet maakt een onderscheid tussen:

Individuele merken: Onder individuele merken verstaat men benamingen, tekeningen, afdrukken, stempels, foto's, titels van kranten en van boeken, slogans, letters, cijfers, vormen van waren en van verpakking, kleuren en alle andere tekens of zelfs een melodie, die dienen om waren en diensten van een onderneming te onderscheiden.

Voorbeelden: Volvo, Oxo, Ford, C&A, V.W.

Voorbeelden van cijfers: Q8, 4711

Voorbeelden vormen van waren: pralines, kazen, kever van Volkswagen

Voorbeelden kleuren: gele Kodak-logo

Geuren kunnen in de Benelux niet gedeponerd worden, maar ik de Europese Unie wel.

Collectieve merken: alle tekens die dienen om een of meer gemeenschappelijke kenmerken te onderscheiden van waren of diensten, afkomstig van verschillende ondernemingen, die het merk onder toezicht van de houder aanbrengen.

Voorbeeld: Quality Control, het groene punt, Woolmark, Trappist.

4.3.2 Voorwaarden

Een aanvraag moet voldoen aan volgende voorwaarden:

- Een merk moet in principe originaliteit bezitten en mag normaal gesproken niet associeerbaar zijn met een nog geldig merk van derden, al dan niet gedeponerd voor gelijkaardige waren en/of diensten. De gelijkenissen worden beoordeeld door de rechter. Het kunnen fonetische, visuele of intellectuele gelijkenissen zijn. Het te registreren merkdeel moet dus niet nieuw zijn, maar kan een vaste associatie zijn bij een product zoals een melodie die geassocieerd wordt met een product.
- Is het merk eerder gebruikt dan moet de beschermingsduur reeds 3 jaar vervallen zijn.
- Het merk mag niet misleidend zijn, bijv. Belgica voor producten die niet uit België komen.
- Het merk mag geen verwarring stichten met een algemeen bekend merk, gedeponerd of niet.
- De onderneming die het depot aanvraagt moet goederen of diensten aanbieden die gebruikt worden in het economisch verkeer. Hogescholen bieden ook diensten aan zoals opleidingen en het hoeft dus niet enkel te gaan om dienstverlening met winst.
- Het merk moet een onderscheidend vermogen hebben: ALARM bijv. Voor alarminstallaties heeft geen onderscheidend vermogen. Banale uitdrukkingen of namen en tekens kunnen na inburgering na verloop van tijd toch onderscheidend worden. (bijv. KINDERchocolade, de melodie van Douwe Egberts)
- Niet strijdig met de openbare orde of de goede zeden bijv. geen wapenschilden van landen of vlaggen van landen.

4.3.3 Aanvraag

4.3.3.1 Benelux

Het deponeren van een Benelux merk gebeurt door een aanvraag bij het Benelux Bureau voor Intellectuele Eigendom in Den Haag. Bij het deponeren wordt uitgegaan van de zogeheten classificatie van waren en diensten, wat inhoudt dat het depot

aangevraagd wordt voor één of meer klassen, waarbij de Benelux-bescherming van het merk tot die klasse(n) beperkt blijft. Bijvoorbeeld een merk gedeponeerd voor de klasse 16 (papier, karton, papier- en kartonwaren, drukwerken, kranten en tijdschriften, boeken, boekbinderswaren, foto's, schrijfwaren, kleefstoffen voor kantoorgebruik, ...) geschiedt bescherming tegen namaak in deze klasse, maar niet voor bijv. klasse 15 (muziekinstrumenten).

In deze internationale classificatie van goederen en diensten onderscheidt men 34 klassen voor goederen en 11 voor diensten, in totaal dus 45 klassen (zie bijlage Classificatie van Nice).

Voor het indienen van de aanvraag moet men nagaan of het merk reeds bestaat. Dit onderzoek bestaat uit geregistreerde en niet-geregistreerde merken. De geregistreerde merken zijn online gratis consulteerbaar in het merkenregister (register.boip.int) en de niet-geregistreerde merken moeten opgezocht worden in vakliteratuur of internet of door de aanvrager zelf via een deskundige. Je kan het onderzoek ook laten uitvoeren door het Benelux-Bureau voor Intellectuele Eigendom in Den Haag tegen betaling.

Is het formaliteitenonderzoek positief dan wordt de merkaanvraag gepubliceerd en mag het merk aangeduid worden met ®. Ook hier geldt dezelfde opmerking als voor octrooien. Het nieuwheidsonderzoek stelt het toekennen van het merkenrecht niet in vraag. Als aan alle formaliteiten zijn voldaan en er is geen oppositie binnen de 2 maand na publicatie komt de aanvrager zijn recht.

® of trademark

De vermelding 'trademark' op een product is een gewoonte die uit Amerika is overgewaaid. Het heeft geen enkele juridische waarde. Het betekent dat het merk of het logo als handelsmerk werd gedeponeerd en wordt ook door Belgische bedrijven aangeduid.

Het depot geldt voor tien jaar en is onbeperkt verlengbaar. Wil men bescherming genieten voor meerdere soorten goederen en diensten, dan betaalt men naast het basisbedrag per bijkomende klasse een supplement.

4.3.3.2 Europees Gemeenschapsmerk (CTM = Community Trade Mark)

Eigenaars van merken kunnen ook een EUROPEES GEMEENSCHAPSMERK aanvragen.

Daardoor kan de aanvrager door één depot de erkenning en bescherming van zijn intellectuele eigendom doorheen de EU genieten. De beschermingsduur is tien jaar en kan nadien verlengd worden.

De eigenaars van een merk moeten hun aanvraag indienen bij het Bureau voor Harmonisatie binnen de interne markt, die gevestigd is in het Spaanse Alicante. De lijst van reeds geregistreerde merken is te consulteren op <https://oami.europa.eu/ohimportal/nl/>.

4.3.3.3 Internationaal

Wil men een internationale bescherming, dan geldt net hetzelfde als bij octrooien en T&M: eerst is een Benelux-depot vereist, nadien doet men een depot in Genève.

Het Verdrag van Madrid is een overeenkomst van een groep landen die de mogelijkheid biedt om aan personen of bedrijven een aanvraag te doen die dan geldt voor alle landen die het verdrag hebben ondertekend.

Het tarief hangt af van het aantal landen waarvoor men bescherming vraagt. Het totaal aantal deelnemende landen is 77 (o.a. niet GB, Ierland, Zweden, Denemarken en Finland en Griekenland).

4.3.4 Rechten van de houder

De houder van een merkenrecht heeft volgende rechten:

- uitsluitend recht op het gebruik van het recht;
- het recht om het merk over te dragen of in licentie te geven. Beide moeten bekendgemaakt worden;
- het recht om op te treden tegen merkinbreuken.

4.3.5 Plichten van de houder (CTM)

Als houder van de rechten heb je natuurlijk ook plichten:

- aanvraag indienen: € 900 + supplement voor iedere klasse boven de derde € 150;
- registratie: € 850 + supplement voor iedere klasse boven de derde € 150;
- jaarlijkse taks;
- commercialiseren binnen de 5 jaar en dit gebruik niet onderbreken voor een periode van 5 jaar of langer.

4.3.6 Opmerkingen

Er zijn nog enkele zaken waar de aandacht moet opgelegd worden.

- Een depot is niet steeds noodzakelijk.
- Een merk kan automatisch beschermd worden door de nog steeds geldende Belgische reglementeringen inzake de beteugeling van oneerlijke concurrentie of de burgerlijke aansprakelijkheid⁶.
- De naam van een zaak is beschermd door het eerste gebruik ervan. Hij mag door een derde niet worden gebruikt wanneer de eerste gebruiker zou menen in dit verband schade op te lopen. Het zijn de rechtbanken en de hoven die zullen uitmaken indien er schade werd aangebracht en die het bedrag van de schadevergoeding zullen bepalen. De bescherming van een handelsnaam kan door een nationale rechter slechts verleend worden als er verwarringgevaar bestaat. De namen van de handelszaken kan men opzoeken in de KBO. www.kbo.be
- Ideeën zijn niet beschermd. Men kan wel een idee op papier zetten en via i-depot laten dagtekenen om te bewijzen dat jij de eerste was met dit idee.

---

⁶ Lego en Ice-watch

- Men kan een merk van een concurrent gebruiken in zijn site of adwords of keywords maar men mag er geen voordeel uit halen: bijv. voor vergelijkende reclame kan dit.

4.4 Domeinnamen

4.4.1 Bepaling

Iedereen heeft een riksregisternummer, maar het zou raar zijn moesten we elkaar beginnen aanspreken met 820110-330.451 i.p.v. Jan Rommens. We krijgen allemaal een naam van onze ouders die eerder gebruikt wordt als mensen naar ons verwijzen.

Op het internet gebeurt hetzelfde. Elke computer heeft zijn eigen IP⁷ adres (unieke code) waardoor deze geïdentificeerd wordt, maar mensen kunnen deze IP-adressen niet onthouden. We vragen daarom een domeinnaam. Deze domeinnaam moet ook uniek zijn in tegenstelling tot onze eigen naam. Kort samengevat is een domeinnaam een verstaanbaar adres van een internetpagina.

Voorbeeld

Onze hogeschool Arteveldehogeschool heeft een website <http://www.arteveldehs.be/> en wij zijn bereikbaar via de mailbox nicky.malfliet@arteveldehs.be.

De verschillende bestanddelen van een internetadres

http://www.arteveldehs.be/	URL ⁸ adres van een internetserver
arteveldehs.be	Domeinnaam
arteveldehs	Alfanumerieke benaming
.be	Extensie

4.4.2 Voorwaarden

De domeinnaam moet uniek zijn en mag niet misleidend zijn.

Cybersquatting, bewust (en dus te kwader trouw) in een domeinnaam een handelsnaam of een merk opnemen om nadien aan de merkenhouder te verkopen mag niet. Dit moet echter bewezen zijn: stel dan mijn naam Maes is en ik start een site www.maes.be en ik was de eerste met deze naam dan kan de brouwerij Maes mij niet beschuldigen van kwader trouw.

Elk bedrijf dat bevoegd is om een domeinnaam te registreren kan nog extra voorwaarden opleggen. In bijlage vind je de voorwaarden van bijvoorbeeld One.com.

---

⁷ Internet Protocol bijv. 138.48.9.7

⁸ Uniform Resource Locator

4.4.3 Aanvraag

Deze kunnen enkel geregistreerd worden bij erkende (hosting)bedrijven zoals one.com, Combell ...

We maken een onderscheid tussen:

- Generalistische namen zoals .com, .net, .org worden geregistreerd bij ICANN⁹.
- Landsnamen zoals .nl, .de, .be worden geregistreerd door ICANN erkende organisaties. Voor België is dit DNS¹⁰.
- De extensie .eu wordt beheerd door EURid.

De aanvraag voor de registratie van een domeinnaam moet wel voor elke extensie apart worden aangevraagd. Zo heeft de hogeschool dit ook aangevraagd voor www.arteveldehs.org, maar niet voor www.arteveldehs.fr.

4.4.4 Rechten van de houder

De domeinnaameigenaar mag informatie plaatsen op zijn domeinnaam. Deze mag ook gebruikt worden in alle communicatie voor commerciële doeleinden, ...

4.4.5 Plichten van de houder

Jaarlijks zal de houder van de domeinnaam kosten betalen om deze naam te behouden op de gekozen extensie. Deze kosten zijn afhankelijk van het gekozen bedrijf voor de hosting. Meestal liggen deze kosten rond de 15 euro per jaar voor de registratie van .be. Voor sommige extensie zal de aanvrager ook een eenmalig activatie prijs betalen.

Prijslijst

TLD	Periode (jaar)	Registratie	Verhuizen	Verlengen
.be	1	€7.99	€7.99	€13.99
.nl	1	€13.99	€7.99	€13.99
.fr	1	€13.99	€12.00	€13.99
.vlaanderen	1	€33.99	€33.99	€33.99
.brussels	1	€33.99	€33.99	€33.99
.eu	1	€20.00	€18.00	€20.00
.com	1	€17.99	€17.99	€17.99
.net	1	€17.99	€17.99	€17.99

⁹ Internet Corporation for Assigned Names and Numbers

¹⁰ Domain Name system

5 CASES

5.1 Welk intellectueel eigendomsrecht is van toepassing? OPLOSSING

GESCHRIFTEN EN ANDERE LITERAIRE CREATIES

VISUELE EN AUDIOVISUELE SECTOR

- Elke vorm van visuele en audiovisuele sector
- Logo's of tekeningen

MUZIEKSECTOR

- Muziekwerken
- De uitvoeringen van musici of zangers

LIVEOPTREDENS

- Choreografieën, toneelstukken, circus- of goochelacts, musicals
- De uitvoeringen door dansers, acteurs, circusartiesten of uitvoerende kunstenaars

MODELLEN EN DESIGN

- Mode, toegepaste kunst, designobjecten
- De vorm van producten (industriële of artisanale)

INFORMATIEPRODUCTEN

- Krantenartikelen, televisiereportages, radio- of tv-uitzendingen, websites, geografische kaarten
- Informatieve databanken

WETENSCHAP EN ONDERWIJS

- Wetenschappelijke publicaties, essays, statistische tabellen, syllabi, pedagogisch materiaal, PowerPointpresentaties, online cursussen

INFORMATICAPRODUCTEN

- Computerprogramma's, websites, Flash animaties
- Databanken kunnen worden beschermd
- Computerchips

TECHNIEK

- Computerprogramma's
- Technische uitvindingen

CHEMIE EN FARMACIE

- Medicijnen, chemische moleculen, fabricageprocessen van medicijnen, de combinatie van medicijnen

COMMERCIELLE TEKENS

- De naam van producten of diensten
- Het logo van een onderneming
- De vorm van een product of de verpakking
- De kleur waarmee een product of dienst geïdentificeerd wordt
- De muzikale compositie (jingle) waarmee een product/dienst wordt geïdentificeerd
- Reclameslogans en ander promotiemateriaal
- Producten die uit een bepaalde streek komen en aan criteria voldoen
- Kwaliteitslabels
- De naam van een onderneming of vennootschap

5.2 Nog vragen

- 1) Welke zijn de mogelijkheden om een logo te beschermen?

2) Hoe kan een verpakking beschermd worden?
door een patent te kopen

3) Is het auteursrecht van toepassing in volgende gevallen en motiveer:
  - de schrijfstijl van Pieter Aspe; Nee, schrijfstijl kan je niet beschermen
  - de cover van een boek van Pieter Aspe; Boeken hebben auteursrecht
  - de inhoud van een boek van Pieter Aspe; Ja, is beschermd door Pieter Aspe
  - het idee van een boek van Pieter Aspe.nee, zolang dit niet verwerkt is, heb je geen rechten
  - het gebruik van een foto voor reclamefolder Ja, indien jij foto hebt genomen
  - reproduceren van een schilderij in een folder van een tentoonstelling van de schilder ja,

- 4) Is de auteurswet en/of de octrooiwet toepasselijk op:
  - software in het algemeen; auteurswet
  - op computerspelletjes. auteurswet

- 5) Welke rechten moet een kledingzaak met aanpalend atelier waarin 7 stiksters werken betalen op de muziek die zij afspeelt? Wees volledig.

muziekrecht, ze moeten jaarlijks kosten doen aan

- 6) Mag men volgende handelingen stellen zonder de auteur om toestemming te vragen? Verklaar je antwoord.
  - het gebruik van een foto voor reclamedoeleinden; ja, ze moeten toestemming vragen
  - het reproduceren van een schilderij in de folder waarin een tentoonstelling van de schilder van het kunstwerk aangekondigd wordt;
  - een versje overnemen van een actuele dichter op een bidprintje;
  - een originele video vertonen op school voor de studenten ter illustratie van de lessen;
  - muziek afspeLEN op school voor een happening waarbij alle sympathisanten uitgenodigd worden ten voordele van een goed doel.
  - originele video vertonen op school voor financiering van de studentenraad
  - originele video vertonen in je woonkamer terwijl je vrienden uitnodigt
  - kopiëren van een artikel uit een tijdschrift binnen een bedrijf
  - kopiëren van de uurregelingen van de NMBS
  - gebruik van een afbeelding van een colaflesje
  - tekenstijl van een tekenaar

- 7) Ga na onder welke voorwaarden volgende acties kunnen?
- Een medewerker van een school plaatst foto's met sfeerbeelden van een uitstap op de site van school.
  - Een medewerker plaatst een geposeerde schoolfoto op facebook.
  - Een fotograaf van een krant maakt de foto van een kind bij de laatste K3 show en publiceert deze.
  - Een fotograaf plaatst foto's verkregen van de ouders van verongelukte kinderen in 2015 in de krant.
- 8) Stel je brengt een gezelschapsspel op de markt, bestaande uit volgende elementen uitgeschreven:
- bord;
  - naam;
  - pionnen;
  - spelregels.
- Bespreek op welke manier je deze 4 elementen kan laten beschermen.
- 9) Case
- We maken een leuke website met een illegaal gekopieerde versie van Dreamweaver. Het is een eenvoudige website met twee frames. Een smal aan de linkerkant en een hoofdframe over de rest van het scherm. In het linkerframe komen enkele links die je bij het aanklikken leiden naar de originele site. Een link naar een gedicht van Herman De Coninck, een link naar een legale MP3 site en een link naar een pornosite. In het hoofdframe of hoofdpagina komen er vier natuurfoto's door onszelf genomen, een tekening van Keith Haring die we van zijn website hebben geplukt, een foto van een vriend door onszelf genomen echter zonder toestemming op het net geplaatst. Verder hebben we nog twee gedichten op onze site: een gedicht van Shakespeare en een tekstje van Freddy Mercury. Verder verfraaien we onze website met een zelfontworpen logo.
- De site zelf heeft als opmaak een Bauhausstijl (ronde, driehoek, vierkant).

Wat mag en wat mag niet uit bovenstaande case?

10) Case

Ik heb een vraag i.v.m. copyright over een ontwerpopdracht die binnenkort voorgesteld wordt in de pers.

Anderhalf jaar geleden ben ik een ontwerpopdracht gestart, nl. het ontwerpen van een wafeldoos voor NV WAFEL, toen ik nog in dienst was bij mijn vorige werkgever, het ontwerpbureau 'COMM'. Ik ben daar in oktober vorig jaar weggegaan, dit bedrijf ging een maand later failliet. De opdracht was 'afgewerkt' door een cd met highres pdf af te leveren aan de klant. De klant ging zelf een leverancier zoeken voor de bedrukking van die dozen. Op het ontwerp zelf stond in kleine letters op de onderkant 'www.comm.be' (geen copyright-symbooltje).

Een paar maanden later belt de klant mij (ondertussen was ik zelfstandig in bijberoep als ontwerper) met de vraag of ik het formaat van het ontwerp kon aanpassen. Dit heb ik dan ook gedaan, vertrekkende van de highres pdf die hij op cd van COMM gekregen had. Opdracht afgewerkt, gefactureerd als 'formaataanpassing blikken wafeldoos' Weliswaar heb ik er mijn naam nergens opgezet en die van COMM eraf gehaald omdat ze toch niet meer bestonden. Op de bovenkant van de doos staat 'Gentsche boterwafels WAFEL + copyright-symbooltje' Dat copyright-symbooltje moet eigenlijk eerder een ® (van registratie) zijn i.p.v. een ©, dus dit was onbewust een foutje, maar niemand die hierover valt. En misschien kan dit 'foutje' nog wel van pas komen...

Binnenkort is er een persvoorstelling en de CEO van NV WAFEL had mij graag voorgesteld als de ontwerper van zijn wafeldozen. Ik werk nu reeds 3 jaar voor hem: 2,5 jaar in functie van COMM en ½ jaar als zelfstandige in bijberoep.

Mijn vraag was:

- Als een ontwerpbureau failliet gaat, behoudt het dan zijn rechten over ontwerpen die destijds gemaakt zijn?
- Kan het kwaad dat ik in het 'ergste' geval als ontwerper in de krant kom?
- Kunnen ze mij iets maken?
- Kan mijn klant NV WAFEL aan om het even wie de cd met highres pdf geven om hierop verder te werken of nieuwe dingen te creëren?

Nog wat details om het moeilijker te maken:

- Comm is failliet, die mensen hebben gewoon (tegen de wet in) verder gewerkt met de bestaande ontwerpen, machines, dezelfde emailadressen worden nog gebruikt, de website bestaat blijkbaar ook nog (er is een politie-faillissementsonderzoek lopende tegen hen, dit onderzoek heb ikzelf op gang gebracht omdat ik nog een heleboel geld van hen tegoed heb)
- Er werd een aantal maanden later een overnemer gevonden die blijkbaar de zaak behouden heeft, zelfs onder een naam zoals 'COMM' maar waarschijnlijk 'the COMM' om er toch iets aan te veranderen — wat volgens mij ook niet zomaar mag.
- Mijn arbeidscontract toen was een gewoon algemeen contract voor bediende met volgende vermelding:
"uitvindingen of vervolmakingen, van welke aard ook, waartoe de bediende zou hebben bijgedragen, zijn van rechtswege eigendom van de werkgever."
- Bij de uitspraak van hun faillissementsdossier zullen ze alles kunnen inkijken en zullen ze zien dat ik klacht tegen hen heb ingediend. Dus de kans dat ik controle krijg of dat er op één of andere manier 'wraak' kan genomen worden, is reëel.
- Ik zal aanwezig zijn op de persvoorstelling, van NV WAFEL en de CEO gaat mij enkel voorstellen aan iemand van het stadsbestuur. Persfotografen hou ik beter op een afstand en ik zorg er ook beter voor dat mijn naam - firma en vooral mijn foto niet in de krant komt.

Wat denk jij hiervan? Kunnen ze mij iets maken?

- Er werd mij onlangs door de klant gevraagd een display te ontwerpen om zijn wafeldoos in te presenteren. Hiermee ben ik gestart toen ik al volop zelfstandig in bijberoep was. Een bewerkt beeld die op de doos gebruikt werd, wou de klant ook op zijn display.
- Dus dit heb ik nog gedeeltelijk kunnen recupereren van zijn cd. (Het is een zelfportret, gemaakt door de zus van de klant en bewerkt om het iets 'ouder' te laten lijken.)
- Kan het kwaad als ik de naam van mijn firma op de display vermeld?
- Wat betreft de wafeldoos: de klant is van plan er een patent op aan te vragen.
- **Trekt hij hiermee alle rechten naar zich toe?** Ik wil, dat ook hij, geen enkel risico loopt wat betreft de hele zaak 'COMM'.

11) Hoe zit het met gebruik van selfies voor commerciële doeleinden?

12) Kan een droom beschermd worden?

13) Hoe zit het met auteursrecht en lettertypes in Europa en in de VS?

14) Welke foto mag ik niet zomaar publiceren en vul het contract correct in. Je mag gegevens verzinnen.

F Fotostudio Heiloo

15) Plagiaat en/of inbreuk op auteursrecht?

16) Geldt er auteursrecht zonder een watermerk op grafische werken?

6 FORMALITEITEN VAN DE UITGEVERS

LEERDOELEN

6.1 ISBN = International Standard Book Number

6.1.1 Bepaling

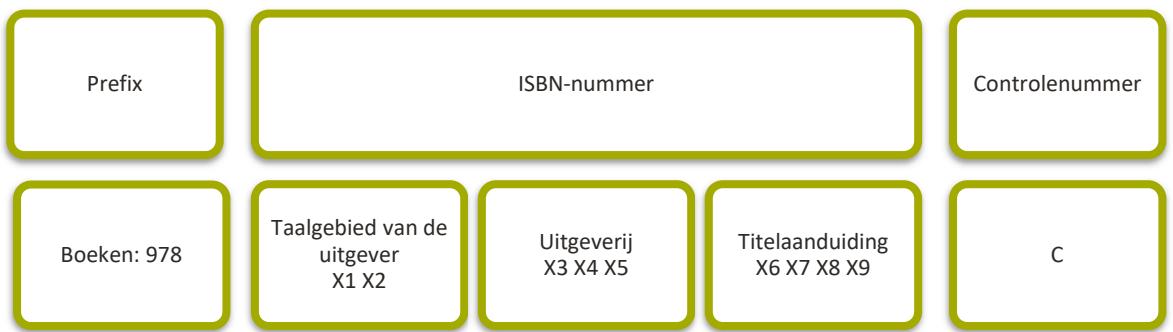
ISBN is een internationaal nummeringsysteem dat toelaat alle gedrukte boeken en aanverwante producten wereldwijd te identificeren en gegevens ervan op te slaan in computers van bibliotheken, grossiers, importeurs, distributeurs en boekhandels. Het doel is dat elke titel snel en eenvoudig terug te vinden is in de databanken. Het is bovendien een gestandaardiseerd nummer om boeken te bestellen.

Het ISBN-systeem kan ook door scholen, verenigingen en particulieren gebruikt worden om hun uitgaven vindbaar te maken.

6.1.2 Opbouw ISBN

Een ISBN is vanaf 1 januari 2007 opgebouwd uit 13 cijfers om de omzetting tot de streepjescode mogelijk te maken. Men heeft het 9-cifering ISBN-nummer geïntegreerd in het 13-cijferig nummer en het controlenummer aangepast.

De 13 cijfers zijn onderverdeeld in 5 groepen. De ruimte tussen de groepen wordt gevuld door een spatie of koppelteken.

Iedere uitvoering van een boek krijgt een eigen ISBN. Als er dus een ingenaaid en een gebonden editie verschijnt, krijgt iedere editie een eigen ISBN. Ook co-edities, dat wil zeggen boeken die door meer dan een uitgever in de handel worden gebracht, krijgen per uitgever een afzonderlijk ISBN. Herdrukken krijgen eveneens een nieuw ISBN. Wanneer een boek echter onveranderd wordt bijgedrukt, wordt het oude ISBN gebruikt, tenzij bijvoorbeeld de bindwijze veranderd is. Boeken die in meer delen verschijnen krijgen per deel een ISBN. Daarnaast krijgt het geheel een apart ISBN.

6.1.3 Andere vormen

Voor gedrukte muziek op papier of andere medium wordt volgende opbouw gebruikt.

Tijdschriften en dagbladen hebben een eigen ISSN (Internationaal Standaard Serie Nummer), toegekend door het Nationaal Centrum ISSN België, onderdeel van de Koninklijke Bibliotheek. Zij ontvangen de gegevens van het Centre International de l'ISDS (International Serials Data System) te Parijs. Ook hier zijn alle media mogelijk, van papier tot internet (geen commerciële sites uiteraard).

6.1.4 Toekenning ISBN

Alle media van papier tot internet

- boeken en brochures
- cd-rom's
- braille-publicaties
- gecombineerde uitgaven (bijv. een boek voorzien cd-rom)
- landkaarten en plattegronden bestemd voor de vakhandel
- educatieve films en transparanten voor projectiedoelen.

Er wordt geen ISBN toegekend aan:

- agenda's
- kalenders
- advertentiemateriaal
- drukwerken zonder titelpagina
- posters
- enz.

6.1.5 De plaats van het ISBN in het boek

Een ISBN dient, indien het mogelijk is, op de volgende plaatsen te worden gebruikt:

- op de keerzijde van de titelpagina (wordt ook wel copyright-pagina genoemd), indien dit niet mogelijk is, onderaan de titelpagina of op een opvallende plaats in het boek;
- aan de onderkant van de rug van een boek;
- op de achterzijde van de omslag en/of de achterzijde van welke omslag ook;
- verder verdient het aanbeveling dat het nummer gezet is uit een negenpuntcijfer of groter.

6.1.6 EAN-code

Uitgevers van boeken en tijdschriften kunnen echter gebruik maken van de klassieke EAN-code, zoals gebruikt voor andere producten.

6.2 Het wettelijk depot

6.2.1 Doel

Deze wet houdt de verplichting in dat wie in België boeken en tijdschriften uitgeeft, daarvan een/twee exempla(a)r(en) moet deponeren bij de Koninklijke Bibliotheek te Brussel. Sinds 1966 wordt op die manier het gehele boeken- en tijdschriftenpatrimonium van het land geïnventariseerd en toegankelijk gemaakt.

6.2.2 Wat

De verplichting tot depot geldt zowel voor niet-periodieke publicaties (boeken, brochures) als voor periodieke publicaties met een verschijningsperiodiciteit van minder dan eenmaal per week. De benaming publicatie moet in de ruime zin worden opgevat: zij omvat niet alleen de gedrukte publicaties, doch alle voortbrengselen van de grafische kunst in het algemeen, met inbegrip van de fotografische werken.

Voor al deze publicaties is het depot verplicht van zodra deze aan het publiek worden aangeboden, zelfs als het om een beperkt publiek gaat (bijv. de leden

van een vereniging), of de publicatie kosteloos is, of tegen betaling te verkrijgen maakt niets uit.

De exemplaren moeten afgeleverd worden of per post bezorgd aan volgend adres:

*Koninklijke Bibliotheek
Dienst van het Wettelijk Depot
Keizerslaan 4
1000 Brussel
02/519 56 80
Site: www.kbr.be
@: secr.depot@kbr.be*

Het depot is gratis voor publicaties van minder dan 305 EUR. Boven deze waarde betaalt de Koninklijke bibliotheek de prijs van het werk.

6.2.3 Wie moet deponeren?

Deze wettelijke verplichting geldt voor zowel professionele uitgevers als voor occasionele of niet-professionele uitgevers, dus ook voor Vzw's of feitelijke verenigingen, net zo goed als voor overheidsinstellingen en parastatalen (semi overheidspersoneel). Wat de publicaties betreft van de verenigingen geldt dat ze voldoende wetenschappelijk moeten zijn. Voor wat de Belgische uitgaven betreft geldt de verplichting in hoofde van de uitgever, tot wie gerekend worden de mede-uitgevers, de drukker-uitgever en de auteur die zelf zijn werken uitgeeft.

Als Belgische publicatie wordt beschouwd, elke uitgave waarvan de uitgever of mede-uitgever in België zijn hoofdkantoor heeft en iedere publicatie van een vreemde uitgever waarin de aanduiding voorkomt van een Belgische plaats van uitgave of waarin de vermelding van een Belgische firma laat vermoeden dat deze laatste enige verantwoordelijkheid neemt in de uitgave van de publicatie voor België. Buitenlandse werken die in België gepubliceerd worden, worden echter aangekocht door de Koninklijke bibliotheek en slechts op voorwaarde dat ze voldoende wetenschappelijk zijn (dus geen romans). De in het buitenland verschenen werken van Belgische auteurs die in België gedomicilieerd zijn, moeten door dezen worden gedeponeerd.

6.2.4 Hoe deponeren

6.2.4.1 Niet-periodieke publicaties (boeken en brochures)

De verplichting tot depot geldt voor alle publicaties van tenminste 5 bladzijden (omslagbladzijden niet meegerekend) en moet gebeuren binnen de 15 dagen volgend op de eerste verspreiding van het werk. Tenzij anders beslist door de Hoofdconservator van de Koninklijke bibliotheek, is het depot niet van toepassing op de publicaties die volledig of hoofdzakelijk voor reclamedoeleinden bestemd zijn of die slechts een kortstondig belang hebben

zoals catalogi, prospectussen van handelsondernemingen, telefoonlijsten, dienstregelingen, prijslijsten, agenda's en kalenders.

Er moeten twee exemplaren gedeponeerd worden. Ook in geval van herdruk van een boek of brochure die verschilt van een vorige editie, moet een exemplaar gedeponeerd worden. Vooraf moet de uitgever een aanvraag richten aan de Dienst Wettelijk Depot om ingeschreven te worden in het register der uitgevers. De dienst kent hem een nummer toe.

De uitgever moet in een genummerd jaarregister de werken vermelden die moeten gedeponeerd worden. Al de exemplaren van het boek of de brochure moeten de vermelding 'D' dragen, gevolgd door de opgave van het jaar in de loop waarvan het depot is gebeurd, het inschrijvingsnummer van de uitgever in het register van de Koninklijke bibliotheek en het volgnummer van het werk in het register van de uitgever (bijv. voor de 30ste publicatie in 1995 door de uitgever met het nummer 845: D/1995/0845/30).

De vermeldingen moeten voorkomen op de rugzijde van de titelbladzijde of op één der voorgaande bladzijden, ofwel op het einde van het werk of op een van de daaropvolgende bladzijden.

6.2.4.2 Periodieke publicaties

De modaliteiten inzake de depotverplichting van tijdschriften (met een wekelijkse tot jaarlijkse periodiciteit) zijn soepeler en verschillen enigszins van deze voor boeken. Uitgevers die enkel tijdschriften publiceren dienen geen inschrijving te vragen in het register van de Koninklijke bibliotheek, de tijdschriften moeten de aanduiding van het wettelijk depot niet dragen en de uitgever is niet gehouden tot het bijhouden van een uitgeversregister.

Het eerste nummer van een tijdschrift moet gedeponeerd worden binnen de 15 dagen volgend op de eerste verschijning samen met de daartoe bestemde formulieren. Van elk nummer wordt nadien telkens een exemplaar opgestuurd, zonder verdere formaliteiten.

Van kranten moet steeds het eerste nummer opgestuurd worden

Jaarboeken en jaarverslagen worden als tijdschriften beschouwd.

6.2.4.3 Cd's en computerschijven

Ook deze gegevensdragers moeten verplicht gedeponeerd worden op twee exemplaren op voorwaarde dat ze niet te boek staan.

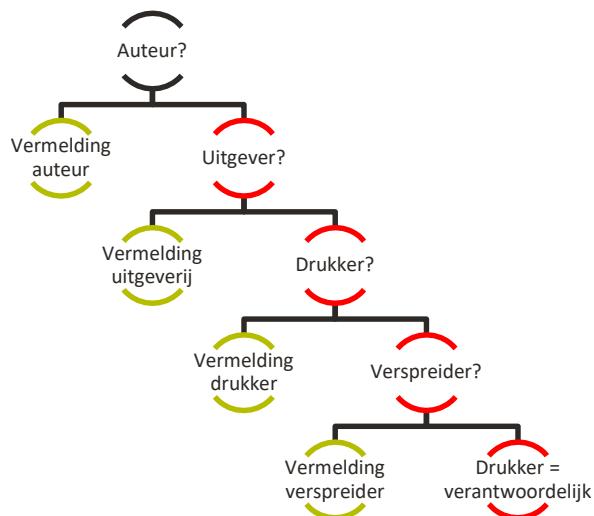
6.2.4.4 E-books

Hiervan kan de uitgeprinte versie gedeponeerd worden of in bijlage per e-mail verzonden worden naar de Koninklijke bibliotheek. Dit is echter niet verplicht.

Niet-periodieke	Periodieke
Boeken en brochures	Tijdschriften
Nummer aanvragen bij KB Jaarregister bijhouden 'D/' vermelden 2 ex. deponeren, ook herdruk	- - - 1 ex. deponeren
Cd's en computerschijven	Jaarboeken/verslagen
2 ex.	
E-books	E-zines
Niet verplicht	Niet verplicht
	Kranten
	Enkel eerste nummer

6.3 Vermelding van de verantwoordelijke uitgever

"Hij die wetens mee helpt tot het uitgeven of verspreiden van enigerlei drukwerk, zonder dat daar de ware naam en woonplaats van de schrijver of de drukker vermeld zijn, wordt gestraft..."

Er is een trapsgewijze verantwoordelijkheid. Het is in de eerste plaats de drukker die moet waken over de naleving van deze bepaling. Hij dient desnoods zijn eigen naam en woonplaats op het drukwerk te vermelden. Het wordt beschouwd als een professionele verplichting van de drukker erop toe te zien dat er geen drukwerken van zijn persen komen, zonder de vermelding van een

verantwoordelijke persoon. De drukker is niet verantwoordelijk voor de inhoud, maar hij moet erop toezien dat de echte verantwoordelijke op het drukwerk voorkomt.

De verplichte vermelding van de naam en de woonplaats (geen volledig adres) van de auteur (enkel van een natuurlijk persoon) heeft tot doel dat in geval van strafbare of onrechtmatige publicatie de verantwoordelijke uitgever kan opgespoord en eventueel vervolgd worden. Voor een rechtspersoon moet dus bijv. de directeur als VU vermeld worden, samen met zijn privé domicilie.

De verantwoordelijke kan dus vervolgd worden voor bijv.

- inbreuken op auteursrecht;
- smaad aan personen;
- racisme;
- tegen de openbare orde;
- misleiding in de reclame.

Voor welke publicaties?

De wet heeft het over "enigerlei drukwerk". Bijgevolg komen strooibiljetten, affiches, folders, kranten, tijdschriften, overlijdensberichten, facturen ...allemaal in aanmerking. In de praktijk is dit voor veel drukwerken geen probleem aangezien men uit de inhoud van het drukwerk kan opmaken wie de uitgever is. Trouwens de praktijk wijst uit dat er enkel straffen worden uitgesproken bij onrechtmatige of strafbare publicaties, bijvoorbeeld bij publicaties die strijdig zijn met de openbare orde en de goede zeden.

6.4 Het recht van antwoord

Wet 23 Juni 1961 betreffende het recht op antwoord (B.S., 8 juli 1961)

6.4.1 In de gedrukte media

De wet bepaalt dat elke natuurlijke of rechtspersoon die in een periodiek geschrift bij name is genoemd of impliciet is aangewezen, het recht heeft kosteloze inlassing van een antwoord te vorderen. Het artikel hoeft geen krenkend of foutief karakter te hebben. Het recht geldt enkel voor periodieken: dagbladen, tijdschriften, weekbladen, jaarboeken.

Hij beschikt hiervoor over een termijn van drie maand die begint te lopen vanaf het verschijnen van de gewraakte tekst. Het antwoord zelf mag niet meer bedragen dan duizend letters of het dubbel van de ruimte ingenomen door de tekst die het recht tot antwoord rechtvaardigt. Dit kan slechts een passage zijn van een tekst uit het gewraakte artikel. Sommige antwoorden kunnen geweigerd worden, nl. als het antwoord niet onmiddellijk in verband staat met de omstreden tekst, als het beledigend is, als het in strijd is met de openbare orde en de goede zeden, als het zonder noodzakelijk derden in de zaak betrekt of als het geschreven is in een andere taal dan die van het periodiek geschrift.

Het antwoord moet in zijn geheel zijn opgenomen, zonder tussenvoeging, op dezelfde plaats en in hetzelfde lettertype als de tekst waarop het betrekking heeft. Het moet worden opgenomen in het eerstvolgende nummer dat verschijnt

na het indienen van het antwoord. Een repliek van de redactie is toegelaten. De uitgever mag dit recht van antwoord niet opnemen in de rubriek lezersbrieven.

De verplichting berust bij de uitgever die de kosten kan verhalen op de auteur van het omstreden artikel. Maar het is wel zo dat, aangezien het recht op antwoord gratis is, de uitgever de publicatie ervan niet kan weigeren omwille van de kosten die hieraan verbonden zijn. Is er geen aanduiding van een uitgever dan wordt de drukker verondersteld uitgever te zijn en kan het recht van antwoord naar hem worden gestuurd. De strafsancties bij eventuele weigering worden opgelegd aan de uitgever en niet aan de auteur.

6.4.2 In de audiovisuele media

Voor radio en tv kan iemand recht van antwoord eisen indien:

- het medium verkeerd bericht heeft over de persoon in kwestie;
- informatie wordt verspreid die de eer of de reputatie van de persoon aantast, zelfs al was het bericht niet foutief.

Wie zo'n rechting wil, moet binnen de maand na de uitzending een schriftelijk verzoek sturen. Ook e-mails worden aanvaard. Het antwoord moet voorgelezen worden in de eerstvolgende uitzending die zoveel mogelijk overeenstemt met het programma waarop het antwoord betrekking heeft. Er mag geen repliek gegeven worden.

Ook hier zijn de voorwaarden:

- onmiddelijk in verband staan met de omstreden uitzending;
- niet beledigend;
- niet in strijd met openbare orde en goede zeden;
- geen derden erbij betrekken indien niet nodig;
- dezelfde taal;
- max. 4500 typografische tekens of max. drie minuten leestijd.

Nieuw is het recht op mededeling. Op basis daarvan kan iemand die op radio of televisie genoemd wordt als verdachte, eisen dat de omroep een mededeling uitzendt als er een definitieve uitspraak is, bijvoorbeeld als hij of zij buiten vervolging wordt gesteld of als de zaak wordt geseponeerd.

Voor internet bestaat dit recht van antwoord (nog) niet.

Gedrukte periodieke media	Audiovisuele media
Natuurlijk of rechtspersoon met naam genoemd of impliciet aangewezen	
Niet krenkend of foutief	Smaad of foutief
3 maand na verschijning	1 maand na uitzending

< 1000 letters of dubbel	< 4500 tekens of max. 3 min. leestijd
Schriftelijk	Schriftelijk of elektronisch
Dezelfde plaats en lettertype	Voorgelezen in gelijkaardige setting
Repliek mogelijk	Geen repliek
Uitgever	

7 VERPAKKING

LEERDOELEN

7.1 Gebruik van voorwerpen en stoffen

Europese richtlijn nr. 1935/2004 en Verordening (EU) nr. 1169/2011

De wetgever legt beperkingen op betreffende voorwerpen en stoffen bestemd om rechtstreeks en onrechtstreeks in aanraking te komen met voedingsmiddelen.

Voorwerpen: materialen, recipiënten, verpakkingen allerlei gereedschap, die manifest bedoeld zijn om gebruikt te worden voor de fabricage, de voorbereiding, de bewaring, de verkoop, het transport of de behandeling van voedingswaren.

Stoffen: bestanddelen van oneetbare voorwerpen en bedekkingsstoffen bestemd om in rechtstreeks of onrechtstreeks contact te komen met voedingswaren.

Er bestaat een lijst van stoffen en voorwerpen die aan bijzondere maatregelen kunnen worden onderworpen o.a. lijm, inkt, glas, papier en karton, hout, kunststoffen enz.

Iedere fabrikant, invoerder, verwerker en verdeler van dgl. voorwerpen en stoffen is verplicht de geschiktheid ervan te vermelden door:

- hetzij een symbool;
- hetzij een vermelding 'voor levensmiddelen', 'voor eet- en drinkwaren';
- hetzij een specifieke vermelding betreffende het voorziene gebruik van het voorwerp bijv. een koffiezetterapparaat.

Deze vermeldingen moeten voorkomen op de voorwerpen, de verpakking of het etiket en dit indien bestemd voor rechtstreekse verkoop aan het publiek.

Als sommige voorwerpen manifest bestemd zijn voor voeding, dan mogen de vermeldingen wegvalen. Bijv. een waterglas, vork, mes ...

Sinds 2004 laat een Europese richtlijn (nr. 1935/2004) toe dat in de verpakking conserveringsmiddelen, geur- of smaakstoffen mogen verwerkt worden die nadien vrijgegeven worden aan de voeding of drank. Deze actieve bestanddelen mogen uiteraard geen schade toebrengen aan de gezondheid van de gebruiker. Zo kan toevoeging van vitamine C aangebracht aan de binnenkant van een flesje bier langere houdbaarheid verzekeren. Enzymen uit kippeneiwit kan verwerkt worden in verpakkingsfolie, wat de weg kan vrijmaken voor een actieve antibacteriële werking van de folie. Dit zijn de zogeheten actieve verpakkingen.

De actieve materialen mogen niet tot verandering van de samenstelling van de levensmiddelen leiden, bederf manipuleren, kleurveranderingen veroorzaken die de consument misleiden.

In deze richtlijn wordt de nadruk gelegd op de traceerbaarheid van de materialen en voorwerpen die met levensmiddelen in contact komen: exploitanten van bedrijven dienen in staat te zijn de bedrijven te traceren waaraan de materialen en voorwerpen zijn aangekocht en aan dewelke deze materialen en voorwerpen zijn geleverd. Dit kan door etikettering of relevante documentatie of informatie (ingang 2006). Het volstaat 1 stap opwaarts en 1 stap neerwaarts te kunnen traceren.

Daarnaast voorziet de richtlijn ook het verantwoord gebruik van (naast actieve materialen) ook het gebruik van intelligente materialen in de verpakkingen. Zij kunnen de toestand van de verpakte levensmiddelen aangeven. De intelligente materialen mogen uiteraard geen info geven die de gebruiker kan misleiden.

7.2 Etikettering

7.2.1 Begrip

Met etikettering wordt bedoeld alle vermeldingen, aanwijzingen, warenmerken, afbeeldingen en tekens, die betrekking hebben op een voedingsmiddel en voorkomen op enig verpakkingsmiddel, document, schriftstuk, etiket, band of label, dat bij dit voedingsmiddel is gevoegd of daarop betrekking heeft. Ze zijn goed zichtbaar, duidelijk leesbaar en onuitwisbaar.

7.2.2 Verplichte basisvermeldingen

7.2.2.1 Algemeen

Het etiket moet duidelijk, leesbaar en onuitwisbaar zijn. De minimale lettergrootte (x-hoogte) van 1,2 mm moet gerespecteerd worden. Echter is er uitzondering indien de oppervlakte van het etiket kleiner is dan 80 cm² dan mag de lettergrootte verkleinen naar 0,9 mm. Bij een oppervlakte kleiner dan 10 cm² is enkel de verkoopnaam, allergenen opsomming, netto hoeveelheid en de houdbaarheidsdatum verplicht. De ingrediëntenlijst moet wel opvraagbaar zijn.

7.2.2.2 Verkoopbenaming met aanduiding van fysieke toestand of ondergane behandeling

De verkoopbenaming is bijv. bloem. Een merk mag niet in de plaats treden van een verkoopbenaming. Er mag geen verwarring ontstaan bij het gebruik van de benaming met andere woorden de benaming wafel is onvoldoende bij een Leo. De fysieke toestand of behandeling bijv. gevriesdroogd, gerookt, UHT, poeder. Indien er meer dan 5% water in vlees zit moet dit vermeld worden in de benaming.

7.2.2.3 Lijst van de ingrediënten

In deze lijst worden ze in dalende volgorde van gewicht opgesomd. Hoewel de ingrediënten in principe met hun specifieke benaming worden opgegeven, mogen sommige met de naam van de categorie worden vermeld. Bij nog andere moet de naam van de categorie worden aangevuld met hun specifieke naam (of) het E-nummer (bijv.: conservermiddel, natriumsulfiet E211). Ingrediënten die minder dan 2% van het eindproduct uitmaken, moeten niet vermeld worden.

Water moet als ingrediënt vermeld worden indien het uitmaakt van het totale eindproduct. Bij de ingrediënten horen ook de naam van de actieve materialen en intelligente materialen. Indien er gebruik wordt gemaakt van oliën moet er gespecificeerd worden welke soort olie zoals palmolie.

Een ingrediëntenlijst zou er bijvoorbeeld als volgt kunnen uitzien voor limonade: water, sinaasappelsap, suikers, voedingszuur: E330, kleurstof: E160.

Toch zijn er een reeks voedingsmiddelen waarbij de ingrediënten niet moeten vermeld worden zoals verse groenten, koolzuurhoudend water, azijn, kaas, boter, voedingsmiddelen die uit één ingrediënt bestaan en dranken met een alcoholgehalte van meer dan 1,2 %.

7.2.2.4 Kwantitatieve vermelding van de vermelde bestanddelen in de benaming

Indien in de benaming staat 'pizza met ham' moet in de ingrediëntenlijst een percentage vermeld zijn zodat de consument weet hoeveel van het eindproduct bestaat uit die ingrediënt.

7.2.2.5 Allergenen

Allergenen zijn bestanddelen waarop mensen een allergische reactie kunnen hebben. Deze moeten vermeld zijn in de ingrediëntenlijst en in het vet of in hoofdletters vermeld zijn. Hierdoor vallen ze op en is de consument direct geïnformeerd. Het mag herhaald worden in bevat: ..., maar dit mag niet de enige opsomming zijn.

Volgende ingrediënten zijn allergenen: gluten, schaaldieren, eieren, vis, aardnoten, soja, melk, noten, selderij, mosterd, sesamzaad, weekdieren, lupine en sulfieten.

7.2.2.6 De hoeveelheid van voorverpakte producten

Een product is voorverpakt indien het in afwezigheid van de koper is verpakt op een zodanige wijze dat de hoeveelheid van het product niet kan gewijzigd worden zonder opening in de verpakking aan te brengen.

Voor de aanduiding van de netto hoeveelheden dient men gebruik te maken van volume- eenheden (l, cl of ml) voor vloeibare voedingsmiddelen, van massa-eenheden (kg, g) voor de anderen. In sommige gevallen, kan met voorafgaande toelating, een aanduiding van bijv. 'bij verpakking' of 'bij invoer' worden vermeld bij aanduiding van de hoeveelheid. Dit mag bij stoffen die kunnen uitdrogen of vloeistoffen opslorpen.

De eenheidsmaten van andere systemen, bv. 'inch' of 'oz' mogen slechts worden gebruikt als ze vergezeld zijn van hun omzetting in wettelijke eenheidsmaten, bijv. voor een potje confituur: nettogewicht: 1 % oz., 50 g. Vaste voedingsmiddelen die worden aangeboden in een opgietvloeistof moeten vermelden: 'netto uitgelekt gewicht'

Men maakt een onderscheid tussen de nominale hoeveelheid en de werkelijke inhoud van de voorverpakking. De nominale hoeveelheid is de inhoud die op de verpakking vermeld staat. De werkelijke hoeveelheid is de hoeveelheid die de verpakking werkelijk bevat.

Voorwaarden:

- Geen enkele voorverpakking mag een afwijking in minus vertonen vermeld in onderstaande tabel welke groter is dan tweemaal de maximaal toegelaten afwijking.

	Max. toelaatbare afwijking in minus	
Min. Nominale inhoud in gr of ml	In % van de hoeveelheid	In gr of ml
Van 5 tot 50	9	
Van 50 tot 100		4,5

Van 100 tot 200	4,5	
Van 200 tot 300		9
Van 300 tot 500	3	
Van 500 tot 1000		15
Van 1000 tot 10000	1,5	

- Het vulbedrijf en/of importeur is ertoe gehouden de werkelijke inhoud van de voorverpakkingen te meten of te controleren. De meting geschieft m.b.v. een voor het gebruiksoel geschikt wettig meetmiddel.

De controle kan gebeuren door regelmatig steekproeven te nemen van willekeurige grootte. Men let er wel op dat volgende voorwaarden voldaan zijn om in orde te zijn met de wet.

Er zijn 3 voorwaarden. Stel een fabrikant brengt pakken suiker van 1 kilo op de markt.

- 1) Het gemiddelde van de steekproef (= het totale gewicht van de steekproef/ het totaal aantal eenheden) is minstens 1 kilo. Is dit niet geval dan wordt de hele partij afgekeurd.
- 2) Als de afwijking van een van de elementen van de steekproef meer dan 30 gr. bedraagt, dan wordt heel de partij afgekeurd (= het dubbele van de afwijking van tabel 1)
- 3) Er mag niet meer dan 2,5% van de verpakkingen een afwijking vertonen tussen de 15 gr. en de 30 gr.

Officiële controles gebeuren door ambtenaren. Ze controleren d.m.v. een steekproef of de voorverpakkingen in overeenstemming zijn met wat hierboven vermeld staat. Het € teken mag slechts worden aangebracht als de voorverpakkingen voldoen aan de voorwaarden hierboven gesteld.

Het is een waarborg, onder de verantwoordelijkheid van het vulbedrijf of van de importeur, dat de voorverpakking aan de bovenvermelde voorschriften voldoet. Het verzekert de consument dat de fabrikant regelmatig eigen controles uitvoert op het gewicht en de inhoud van de verpakkingen door steekproeven te nemen. Hij controleert op die manier het geschatte gewicht waarmee zijn verpakkingen gevuld worden.

Waarom schatting? Omdat men moet rekening houden met de onvolmaaktheden van de vulmachines. Dit is aanvaardbaar wanneer men regelmatig controles uitvoert. Bij een verpakking die het € teken niet vermeldt moet het werkelijk gewicht zeker gelijk zijn aan het nominaal gewicht. Vandaar staat € voor 'estimate' (ongeveer).

Dit teken wordt met een hoogte van min 3 mm aangebracht in hetzelfde gezichtsveld als de aanduiding van de nominale hoeveelheid, en in de vorm zoals voorgeschreven. Wanneer een voorverpakking bestaat uit twee of meer afzonderlijk voorverpakkingen die dezelfde hoeveelheid van hetzelfde product bevatten, wordt de netto hoeveelheid vermeld door het aangeven van de netto hoeveelheid van elke afzonderlijke verpakking en het totale aantal daarvan. Deze vermeldingen zijn evenwel niet verplicht wanneer het totale aantal afzonderlijke verpakkingen duidelijk kan worden gezien en van buitenaf gemakkelijk kan worden geteld en wanneer ten minste een aanduiding van de in elke afzonderlijke verpakking aanwezige netto hoeveelheid van buitenaf duidelijk kan worden gezien.

Wanneer een voorverpakking bestaat uit twee of meer afzonderlijk voorverpakkingen die niet als verkoopeenheden worden beschouwd, wordt de netto hoeveelheid vermeld door het aangeven van de totale netto hoeveelheid en het totale aantal afzonderlijke verpakkingen.

De vermelding van de netto hoeveelheid is niet verplicht voor levensmiddelen met een netto hoeveelheid van minder dan 5 gram of 5 milliliter, deze bepaling is echter niet van toepassing op specerijen en kruiden.

7.2.2.7 De houdbaarheid

Voor voedingsmiddelen die zeer bederfelijk zijn en derhalve na korte tijd een onmiddellijk gevaar voor de menselijke gezondheid kunnen opleveren, wordt de uiterste consumptiedatum aangeduid. Deze datum wordt voorafgegaan door de vermelding 'te gebruiken tot' + dag + maand + ev. jaar.

Voor langere houdbaarheid moet men de datum van minimale houdbaarheid aanduiden. Deze datum wordt voorafgegaan door de vermelding 'ten minste houdbaar tot'. Deze laatste formules worden aangevuld met de dag en de maand als de houdbaarheid minder dan 3 maand bedraagt. Met een houdbaarheid tussen de 3 en de 18 maand geeft men einde de maand en het jaar, en boven de 18 maand volstaat alleen einde jaar.

De houdbaarheid moet op elke deelverpakking vermeld worden, maar niet op verse groenten en fruit

7.2.2.8 Partijnummer (voor voeding en cosmetica)

Onder partij wordt hier verstaan een verzameling verkoopeenheden van een voedingsmiddel die onder vrijwel identieke omstandigheden zijn geproduceerd vervaardigd of verpakt.

De partij wordt bepaald en aangeduid door de producent of fabrikant of de verpakker van het betrokken voedingsmiddel, of door de eerste verkoper die in de EU gevestigd is. De aanduiding wordt voorafgegaan door 'L'.

De 'L' mag wegvalen in het geval waarin het partijnummer zich duidelijk onderscheidt van de andere aanduidingen op de verpakking. De aanduiding is niet nodig bij voedingsmiddelen waarbij de houdbaarheidsdatum op een correcte manier is vermeld. Ook verpakkingen waarvan de oppervlakte van de grootste zijde minder bedraagt dan 10 cm² zijn vrijgesteld.

7.2.2.9 Plaats van oorsprong of herkomst

Slechts indien het weglaten ervan de verbruiker zou kunnen misleiden in verband met de werkelijke oorsprong of herkomst van het voedingsmiddel is het verplicht dit te vermelden.

7.2.2.10 Taalgebruik

Alle verplichte vermeldingen, d.w.z. deze hierboven opgesomd, moeten ten minste gesteld zijn in de taal of talen van het taalgebied waar de voedingsmiddelen te koop worden gesteld. De EU-richtlijn is genuanceerder en spreekt van een 'door de koper gemakkelijk te begrijpen taal'.

7.2.2.11 Identificering vuller (of fabrikant)

Men is verplicht een merkteken of opschrift aan te brengen aan de hand waarvan de vulbedrijven, de bedrijven die de vulling hebben laten uitvoeren of de importeurs kunnen worden geïdentificeerd door een daartoe bevoegd ambtenaar van het ministerie van Economische Zaken.

Gebeurt door aanduiding van naam + adres van de firma (vulbedrijf of distributeur) ofwel door een codenummer bestaande uit 5 cijfers met behulp waarvan de bevoegde diensten de verantwoordelijke kunnen opsporen.

7.2.2.12 De bijzondere bewaarvoorschriften en gebruiksvoorwaarden

Bijzondere bewaarvoorschriften zoals de aanduiding van de koeltemperatuur zijn verplicht. Voor tafelolie moet men aangeven tegen welke temperatuur men de olie mag verhitten.

7.2.2.13 Een gebruiksaanwijzing

Een gebruiksaanwijzing is verplicht indien het voedingsmiddel zonder gebruiksaanwijzing niet behoorlijk kan gebruikt worden bijv. het bereiden van sauzen met instant poeder.

7.2.3 Logo's en labels op verpakkingen

Merktkens nodig voor recyclage, hergebruik en terugwinning (facultatief). Teneinde de inzameling, het hergebruik en de terugwinning, met inbegrip van recyclage te vergemakkelijken, wordt ten behoeve van de identificatie en classificatie door de betrokken industrie de aard van het gebruikte verpakkingsmateriaal(en) op de verpakking aangegeven. De merktkens zijn duidelijk en goed leesbaar. Zij zijn duurzaam en blijven herkenbaar, ook wanneer de verpakking geopend wordt.

	<p>Dit beeldmerk geeft aan dat het aluminium in de verpakking of het product recycleerbaar is. Het symbool zegt niets over de mate waarin er gebruik werd gemaakt van gerecycleerd aluminium. Soms staat er binnenin de pijlen geen Alu maar Al, de officiële afkorting van aluminium in chemische terminologie.</p>
	<p>Het Biogarantie-label garandeert dat het product biologisch geteeld is: zonder pesticiden, zonder chemische meststoffen, ...</p>
	<p>Op verpakkingen van kunststof (plastic) staat dit driehoekige symbool met een cijfer, 1 tot en met 7. Dat betekent niet dat verpakkingen met dit logo zijn gemaakt van gerecycleerde grondstoffen. Het logo is een code bedoeld voor recyclingbedrijven: het geeft aan dat het materiaal technisch gezien recycleerbaar is. Het cijfer verwijst naar het soort kunststof waaruit de verpakking is gemaakt. Nummer 1 staat bv. voor polyetheentereftalaat (pet), nummer 3 correspondeert met polyvinylchloride, beter bekend als pvc</p>
	<p>Geeft aan dat de producent voor de inzameling en verwerking van het verpakkingsmateriaal een vergoeding heeft betaald. Dit systeem wordt in België beheerd door Fost Plus, dat toeziet op de naleving van de verplichte terugname van verpakkingsafval voor (gedeeltelijk) hergebruik of recyclage. De productverantwoordelijke (producent, invoerder, distributeur) blijft verantwoordelijk voor de verpakking van zijn product, zelfs als dit afval is geworden. Hij moet het verpakkingsafval terugnemen om het te hergebruiken of te recycleren. Die terugnameplicht kan hij zelf op zich nemen (bv. statiegeldproducten) of aan Fost Plus overlaten. Het systeem is van toepassing voor alle verpakte waren die in de handel worden gebracht.</p>
	<p>Dit logo heeft twee betekenissen. Het wordt gebruikt om aan te duiden dat de verpakking of het product uit gerecycleerd materiaal bestaat of om aan te duiden dat de verpakking of het product recycleerbaar is. Soms wordt het percentage gerecycleerd materiaal dat werd gebruikt, aangeduid. Dat geldt meestal voor papier of karton</p>

	Het glasbaklogo staat op glazen verpakkingen. Het betekent dat de verpakking in de glasbak hoort
	Wanneer de consument één van deze logo's ziet, mag hij de lege verpakking (meestal een fles) terug naar de winkel brengen, zodat ze kan worden hergebruikt of gerecycleerd. Het geld dat de consument voor de lege fles heeft betaald toen hij ze (vol) kocht, krijgt hij terug.
	Het vuilnisbakje met de wijzende hand of figuurtje zien we op allerlei verpakkingen die er gevoelig voor zijn op straat terecht te komen, zoals drankenblikjes en kleine petflesjes. Het logo betekent dat de lege verpakking in de vuilnisbak hoort.
	De composteerbare materialen die het OK-compostlabel dragen, vallen in een professionele composteringsinstallatie binnen de 12 weken uiteen. De volledige biodegradatie duurt 6 maanden. Bij deze afbraak is soms een temperatuurpiek nodig. Deze producten kunnen dus niet in een gewone composthoop bij particulieren gecomposeerd worden. Het label is gebaseerd op de Europese norm EN 13432.
	Dit label duidt, in alle landen van de Europese unie, de producten aan die het milieu gedurende hun volledige levenscyclus minder schade berokkenen.
	Deze pijl duidt het percentage gerecycleerd materiaal aan dat aanwezig is in de verpakking.

7.2.4 Oefeningen

Beantwoord volgende vragen en verwijst naar de bepalingen hierover in de cursus.

- 1) Ik koop yoghurt. Hoe moet de houdbaarheidsdatum aangeduid worden:
  - Te gebruiken tot 8/11/2014
  - Tenminste houdbaar tot 8/11/2014

- 2) Ik koop een pakje koekjes waarop staat: tenminste houdbaar tot eind november 2014. Wat kan de oudste productie dag geweest zijn?

30/11/2014

- 3) Op een colablik staat onder de houdbaarheidsdatum volgende notatie:
7DK16:580W. Enig idee wat dat zou betekenen?
Partijnummer
- 4) Op een voorverpakte pizza staat "Echte Italiaanse pizza geproduceerd in België". Mag dit?
- 5) Wat betekent 1 kg €? **1kg estimated. (dus +1kg)**
- 6) Mag een pak suiker waarop 1 kg € vermeld staat:
- 1022 gr wegen**
  - 990 gr wegen
  - 968 gr wegen
- 7) Ik koop 6 flessen Spa die samen verpakt zitten in een krimpfolie. Op de multipack verpakking staat 6x1l €. Ik vraag mij af of ik een fles apart kan kopen.
- 8) Op het etiket van een voedingsmiddel dat over heel België wordt verkocht moeten alle vermeldingen opgesteld zijn in het Nederlands, Frans en Duits. Klopt dit?
- 9) Onder de streepjescode staat de omzetting ervan in cijfers. Waar vind ik de aanduiding van de verantwoordelijke vuller in onderstaand geval?
5400111073217
- 10) Juist of fout
- Op een botervlootje moet er steeds vermeld staan of het bak- of smeerboter betreft**
  - Er moet bij fruitsap steeds vermeld worden dat het drinkbaar is
  - Er moet bij een brikverpakking steeds vermeld worden hoe de verpakking openen
- 11) Zie hier twee mogelijke opsommingen uit een ingrediëntenlijst:
- sprankelend water, suiker, voedingszuren E330-331, aroma's, conserveremiddel E211
  - aroma's, suiker, sprankelend water, voedingszuren E330-331, conserveremiddel E211
    - Wat zal de juiste opsomming zijn voor Fanta?
    - E330-331 -211 is schadelijk^A voor de gezondheid
    - Volstaat de vermelding 'aroma's' of moet er duidelijk vermeld worden welke aroma's hier gebruikt werden?

7.3 Verpakningsdecreet

Deze samenwerking voor afvalbeheer die in werking treden op 1 januari 2009 kwam tot stand tussen de drie Gewesten in België in navolging van de EU-richtlijn (94/63/EG – gewijzigd door 2004/12/EG). Het is van toepassing op alle

soorten eenmalige verpakkingen en legt percentages op voor recyclage en nuttige toepassing van verpakkingen (recyclage en verbranding met energierecuperatie) die individueel moeten worden behaald per verpakkingsverantwoordelijke of globaal door een erkend organisme.

Volgens de EU-richtlijn (2004/12/EG):

- 80 % nuttige toepassing en
- 50 % recyclage

Tegen 2010 zijn deze percentages voor België:

- Voor de huishoudelijke verpakkingen: 90 % van de eenmalige verpakkingen valoriseren en min. 85 % recycleren.
- Voor de bedrijfsmatige verpakkingen: 85 % van de eenmalige verpakkingen valoriseren en min. 80 % recycleren.

Tekens moet per materiaal de volgende percentages gerecycleerd worden:

- glas, papier en karton, drankkartons 60 %
- metalen 50 %
- kunststoffen 30 %
- hout 15 %.

Het percentage wordt berekend door het gewicht van de gevaloriseerde of gerecycleerde verpakkingen te delen door het totale gewicht van de eenmalige verpakkingen die gedurende dat jaar op de markt gebracht werden door het bedrijf.

Voor kranten, tijdschriften en reclamebladen geldt een andere regeling. De uitgevers betalen een bijdrage aan het Interventiefonds Oud Papier. Hierdoor zullen gemeenten geen gemeentebelasting op huis-aan-huisbladen meer aanrekenen.

7.3.1 De verpakkingsverantwoordelijke

Het ISA definieert de verpakkingsverantwoordelijke als:

- De Belgische producent van de verpakte goederen (A)
- De distributeur die producten onder zijn eigen merknaam laat verpakken (A)
- De invoerder die verder verkoopt (B)
- De verbruiker van rechtstreeks ingevoerde goederen (C)
- Service verpakking (D)

Niet: voor geëxporteerdr drukwerk, wel voor eventueel geïmporteerdr drukwerk dat in het buitenland in onderneming werd uitgevoerd.

7.3.2 De verplichtingen van de verpakkingsverantwoordelijke.

Voorwaarde: meer dan 300 kg eenmalige verpakking op de Belgische markt brengen

Terugnameplicht: zie tabel

- Ofwel individueel: door een eigen systeem voor ophaling, sortering, recyclage nuttige toepassing. Zal slechts mogelijk zijn als men weinig klanten heeft en men hen dan ook kan motiveren om het verpakkingsafval gescheiden te houden.
- Ofwel door uit te besteden aan een erkende firma (Watco, Van Gansewinkel)
- Ofwel door een erkend organisme (zoals FOST Plus en Val-i-Pac)

Informatieplicht

Identiek als terugnameplicht

De verpakkingsverantwoordelijke (VV) moet aan het IVC, Interregionale Verpakkingscommissie, overmaken enerzijds hoeveel eenmalige en herbruikbare verpakkingen hij op de markt brengt en anderzijds op welke manier het bedrijf aan de terugnameplicht voldoet.

Deze jaarlijkse meldingsplicht moet voor 31 maart gebeuren.

Preventieplan voorleggen

Het plan moet om de 3 jaar voorgelegd worden aan een bevoegde commissie

Hier kan ieder individueel bedrijf een soort verslag neerleggen waaruit blijkt dat het bedrijf inspanningen heeft gedaan om het aantal of het gewicht van de verpakkingen te verminderen.

Ook een derde kan dit: Febelgra heeft hiervoor een collectief plan ontworpen. Tegenover het IVC moet Febelgra kunnen bewijzen dat alle leden gezamenlijk een inspanning doen om het aantal verpakkingen te verminderen.

7.3.3 Welke verpakkingen vallen onder het ISA voor de grafische sector

Slechts de eenmalige verpakkingen.

Voor de grafische sector zijn eenmalige verpakkingen: wegwerppallets, plastiek folie en kartonnen dozen.

Herbruikbare verpakkingen: Euro-pallets of bedrijfseigen pallets, rolcontainers van bv. De Post, draadkorven voor papiersnippers.

1) Verpakkingen van grond- en hulpstoffen: Papier, inkt, IPA, wasmiddelen ...

Is de drukker verpakkingsverantwoordelijke voor dergelijke verpakkingen indien hij:

- Ze aankoopt bij een Belgische producent: JA / NEE
- Ze aankoopt bij een Belgische invoerder: JA / NEE
- Ze rechtstreeks invoert: JA / NEE

2) Verpakkingen van eigen drukwerk

Is de drukker verpakkingsverantwoordelijke voor dergelijke verpakkingen indien hij:

- Ze op de Belgische markt brengt: JA / NEE
- Ze exporteert: JA / NEE

3) Verpakkingen die de afwerker na het afwerken aanbrengt

Ook hiervoor is de drukker verpakkingsverantwoordelijke.

Indien de afwerker echter drukwerk invoert van een buitenlands drukker met de bedoeling dit af te werken dan is hij VV voor de verpakking van het drukwerk dat op de Belgische markt blijft.

Uitzondering:

De Belgische klant en dus niet de drukker kan in bepaalde gevallen als VV beschouwd worden:

- Indien de drukker geen zeggingskracht heeft, bijv. de klant wil elk boek verpakt in een aparte kartonnen doos.
- Indien de verpakking eerder voor de klant van de afnemer bestemd is, dan voor klant van de drukker, bijv. plastiek hoesjes (met adres) rond reclamedrukwerk.

7.3.4 Wat doet VAL-I-PAC? (zie schema)

Val-i-Pac neemt de verantwoordelijkheid op zich om aan de verplichtingen van het ISA te voldoen, alleen voor industrieel verpakkingsafval: industriële verpakkingen, secundaire verpakkingen van consumentenproducten die door de consument niet gekocht worden (bijv. een kartonnen doos met 12 tonnen waspoeder) en tertiaire verpakkingen van huishoudelijke producten.

Taak

Globale administratie van verpakkingsafval en de bewijslast van recyclage-quota overnemen

Werkwijze

De VV meldt aan VAL-I-PAC de hoeveelheid eenmalige verpakkingen waarvoor hij VV is; VAL-I-PAC zal gegevens melden aan de IVC. VAL-I-PAC werkt samen met erkende ophalers van afval.

- De ontpakkers krijgen van VAL-I-PAC een recyclagepremie. Deze dient om de ontpakkers te vergoeden indien ze het afval selectief sorteren. Zo komt Val-I-Pac tussen in de huur van selectieve containers. De ophalers schrijven hiervoor een certificaat uit dat de ontpakker naar Val-I-Pac stuurt om zijn premie te kunnen ontvangen.
- VAL-I-PAC verzamelt de gegevens van recyclage en nuttige toepassing van verpakkingsafval en berekent quota;
- VAL-I-PAC deelt quota mee aan de IVC en vervult de informatieplicht van de VV

BRON: www.valipac.be

Wat zijn de kosten van systeem VAL-I-PAC?

- Prijs per ton voor alle verpakkingsmaterialen uitgezonderd kunststof
- Daarbovenop wordt een toeslag aangerekend voor bepaalde verpakkingsmaterialen zoals voor kunststof verpakkingen en niet recycleerbaar papier met een minimumbijdrage per jaar van € 124.

Van de aangeboden hoeveelheid industrieel verpakkingsafval wordt 86,3 % nuttig gebruikt, waaronder 80 % gerecycleerd.

Huishoudelijke verpakkingen die onder de verantwoordelijkheid van FOST PLUS vallen

Principe: alle primaire verpakkingen zijn huishoudelijk, secundaire en tertiaire verpakkingen zijn industrieel.

Doch:

Er bestaan secundaire huishoudelijke verpakkingen die bestemd zijn om door de consument mee te nemen, de zogenaamde multipacks. Deze worden als huishoudelijke verpakkingen aanzien.

Er bestaan primaire verpakkingen die bestemd zijn voor de Industrie, doch omdat ze in kleine hoeveelheden aangeboden worden, met huishoudelijk afval gelijkgesteld worden:

- verpakkingen van inkten < 5 liter,
- verpakkingen van solventen <10 liter,
- verpakkingen van lijmen < 2,5 liter.

Zo bestaat er een lijst van een reeks producten (voeding, dranken, detergenten...) die al naargelang het volume waarin ze aangeboden worden als huishoudelijk of als industrieel worden bestempeld. Daarnaast bestaan er primaire verpakkingen die bestemd zijn voor industrieel gebruik en die dan als industriële verpakkingen worden beschouwd, ook al worden ze geleverd aan een huishouden, zoals de verpakkingen van informaticamateriaal.

Primaire professionele verpakkingen: verpakkingen van producten bestemd voor gebruik buiten het huishouden (horeca, kantoren, grootverbruikers, winkels, vrije beroepen ...). Zo worden de individuele porties melk, per stuk verpakte koekjes... beschouwd als huishoudelijke verpakkingen.

De secundaire verpakkingen die normaal in de winkel blijven maar door de consument meegenomen worden naar huis (bijv. een kartonnen doos met 12 flessen wijn), blijven industriële verpakkingen. Toch komen ze in het circuit van de huishoudelijke verpakkingen terecht.

De serviceverpakkingen: verpakkingen die gevuld worden in het verkooppunt zelf, meestal op het ogenblik van de aankoop bijv. broodzakken, pizzadozen, verpakkingen van hamburgers, frietzakjes, plastiekzakken van kledingzaken ...

Gezien het groot aantal verantwoordelijken voor serviceverpakkingen, stelt het ISA dat de producent van serviceverpakkingen of de drukker die rechtstreeks levert of de invoerder verpakkingsverantwoordelijke is. Hij factureert de Fost Plus bijdrage door aan zijn klant.

De kartonnen verpakkingen die kledingzaken geleverd krijgen met daarin individueel verpakte hemden zijn industrieel. De verpakking van de hemden gaan mee met de consument en zijn dus huishoudelijk. Of de kartonnen dozen in het containerpark aanvaard worden, hangt af van de intercommunale.

Enkele specifieke categorieën verpakkingen:

- De herbruikbare verpakkingen: geen terugnameplicht, wel informatieplicht
- Producten bestemd voor de export zijn niet onderworpen aan ISA. De importeurs moeten voldoen aan de geldende wetgeving in het land van bestemming, waar zij kunnen toetreden tot de nationale organismen: ECO-emballages in Frankrijk, ARA in Oostenrijk, DSD in Duitsland, Luxemburg, Spanje en Portugal. Het groene punt wordt gebruikt door 22 landen.

7.3.5 Wie is FOST Plus?

Een efficiënte en duurzame oplossing uitwerken voor de problemen van het verpakkingsafval in het kader van de Europese richtlijn.

Werking:

Om de terugnameplicht van haar leden te vervullen, moet FOST Plus de percentages voor recyclage en nuttige toepassing halen die voor alle verpakkingen in het ISA zijn vastgelegd.

Om dit te bereiken, coördineert FOST Plus:

- Systemen voor selectieve ophaling en sortering. Dit gebeurt in samenwerking met de intercommunales. Zij zorgen voor de praktische realisatie van projecten. Deze projecten zijn gebaseerd op de huis-aan-huisophaling en de vrijwillige aanvoer door consumenten via de containerparken en de glasbollen.
- Activiteiten voor het sorteren en effectief recycleren van de opgehaalde verpakkingen. FOST Plus sluit contracten af met onafhankelijke materiaalafzet organisaties die zich toeleggen op drie taken: ze garanderen de overname van alle verpakkingsafval en ze garanderen dat de opgehaalde verpakkingsmaterialen effectief gerecycleerd zullen worden.

FOST Plus ontvangt van haar leden de hoeveelheden van de op de markt gebrachte verpakkingen. De intercommunales geven door wat er opgehaald en gerecycleerd is. Hieruit berekent FOST Plus de recyclagepercentages. (Voor 2003: 86,4 % van de huishoudelijke verpakkingen). Nuttige toepassing: 89,4 %. Deze activiteiten worden gefinancierd met de bijdragen van de leden van FOST Plus.

Hoe wordt de bijdrage berekend?

Drie elementen spelen een rol bij de berekening van de bijdrage aan FOST Plus:

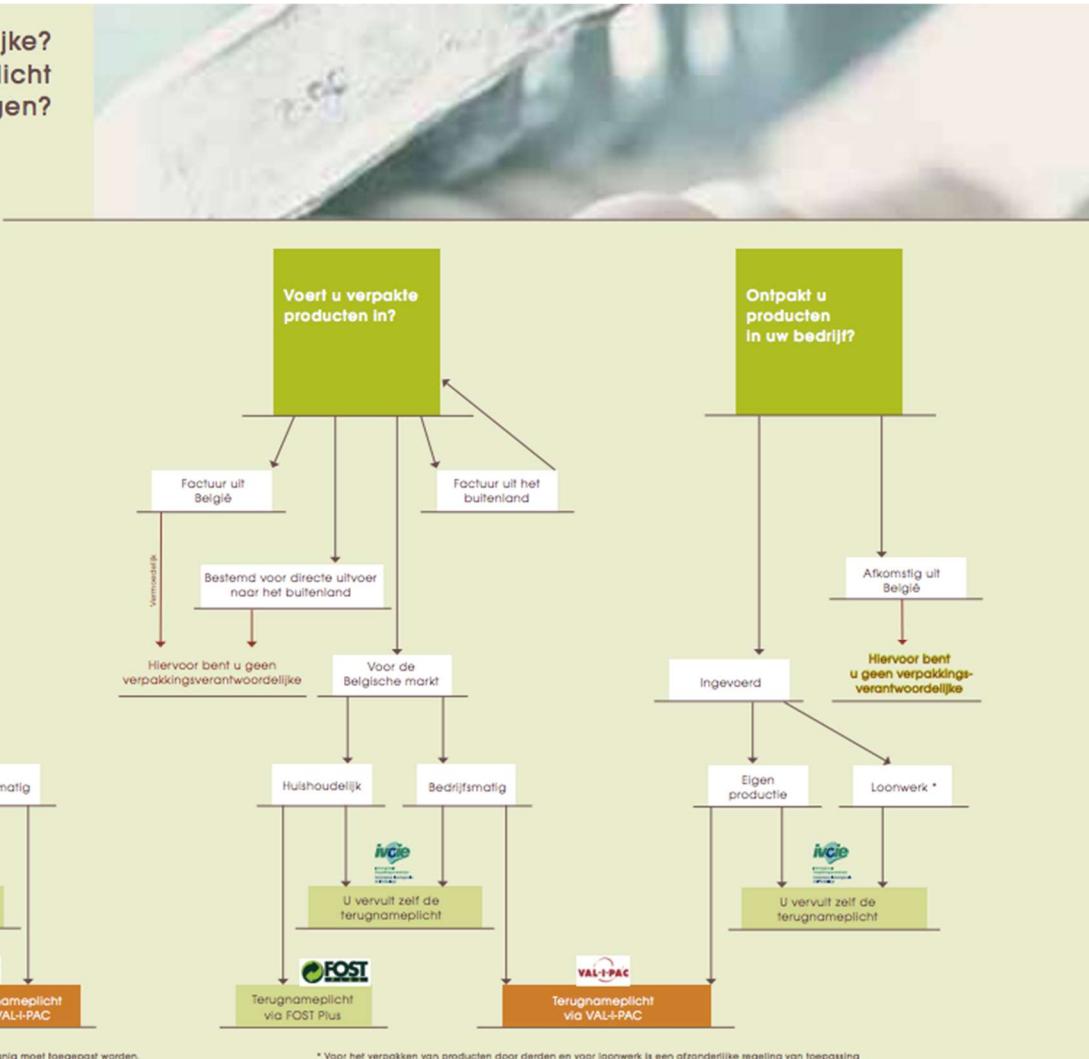
- De samenstelling van de verpakking
Het gaat hier om de materialen (glas, staal enz.). Voor elk materiaal is er een specifiek tarief.

- Het gewicht van de verpakkingen
Op basis van het gewicht en het materiaal wordt dan een bijdrage per verpakking berekend. Op die manier worden de leden aangezet tot rationeler verbruik van materialen
- Het aantal op de markt gebrachte verpakkingseenheden
De jaarlijkse bijdrage wordt gebaseerd op het aantal eenheden dat tijdens het voorgaande kalenderjaar op de markt werd gebracht.

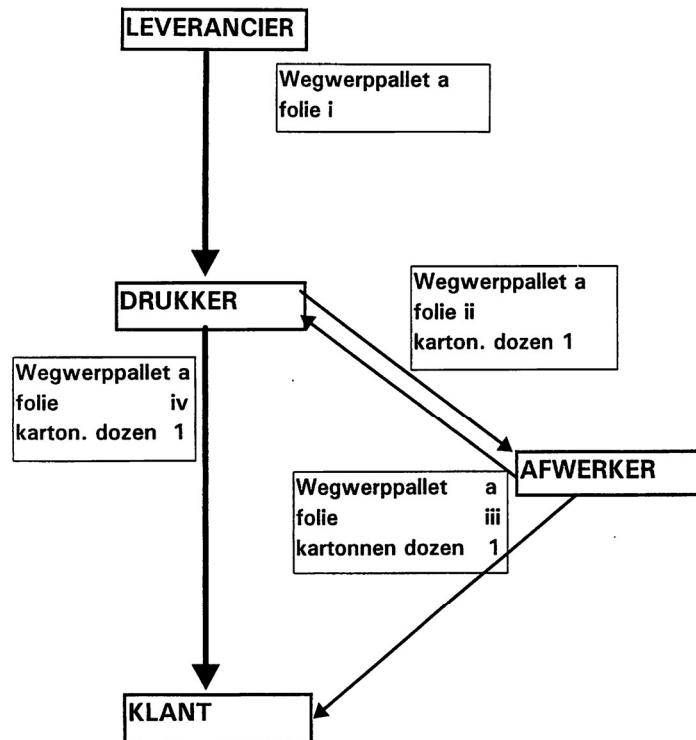
Naast de jaarlijkse bijdrage moet het bedrijf een eenmalige toetredingsbijdrage betalen, die gelijk is aan een vierde van de eerste jaarbijdrage. Bijna alle verpakkingsafval afkomstig van drukkerijen zal beschouwd worden als industrieel verpakkingsafval (tenzij doosjes van familiedrukwerk en eventueel enveloppen), wat betekent dat FOST Plus voor de grafische sector van weinig belang is.

Bent u verpakkingsverantwoordelijke?

Bent u verpakkingsverantwoordelijke?
Hoe vervult u de terugnameplicht
voor uw verpakkingen?

7.3.6 Toepassing verpakkingsverantwoordelijke

	GROOTHANDEL LEVERANCIER	DRUKKER	AFWERKER	KLANT
WIE GEBRUIKT?				
pallet				
folie				
kartonnen dozen				

AFVAL
pallet =
folie =
kartonnen dozen =

VV	LEVERANCIER	DRUKKER	AFWERKER	KLANT
palet				
folie				
kartonnen dozen				

OPM 1: ook klant kan VV zijn

OPM 2: Wat als die pallet een EUROPALLET is??

8 KOOPOVEREENKOMST

LEERDOELEN

8.1 Begrip

Volgens het Burgerlijk Wetboek (BW) is de koop een overeenkomst waarbij de ene partij (verkoper) zich verbindt de eigendom van een zaak over te dragen aan een andere partij (koper), die aanvaardt de prijs ervoor te betalen.

Het koopcontract is een consensueel contract d.w.z. koper en verkoper kunnen bepalen wat ze willen en beiden moeten akkoord zijn met het opgestelde contract.

Volgens het BW gebeurt de overdracht van eigendom en dus ook van de risico's niet altijd op hetzelfde tijdstip als de levering (overdracht van de verkochte zaak in de macht en het bezit van de koper): de koop is tussen de partijen voltrokken en de koper verkrijgt van rechtswege de eigendom t.a.v. de verkoper, zodra er overeenkomst is omtrent de zaak en de prijs, hoewel de zaak nog niet geleverd en de prijs nog niet betaald is.

Hier maakt men dan wel een onderscheid tussen:

Verkoop van niet-geïndividualiseerde goederen: de koop is nog niet voltrokken, in die zin dat het risico van de verkochte zaken voor de verkoper blijft totdat zij gewogen, geteld of gemeten zijn.

Voor afwegen zijn de goederen nog niet geïndividualiseerd. Men kent wel de eenheidsprijs, maar de koper wenst geen eigenaar te worden van een goed dat hij niet aangeduid heeft.

Bijv. 10 ton houtpulp uit een grote partij

Gevolgen bij faillissement of niet levering:

- voor de koper: stel hij heeft reeds een voorschot betaald en hij is geen eigenaar, dan treedt de koper als schuldeiser op in een faillissement.
- voor de verkoper: er is geen prijs meer verschuldigd en de voorschotten moeten terugbetaald worden.

Verkoop van geïndividualiseerde goederen. Hier gebeurt de overdracht van de eigendom bij de overeenkomst. Bij deze producten is de eenheidsprijs gekend, het artikel is geïdentificeerd, maar moet eventueel nog gewogen of gemeten worden om de koopsom vast te stellen.

Bijv. een hele partij papier

Gevolgen bij faillissement of niet levering:

- voor de koper: hij kan de goederen reeds verkopen of verpanden of eventueel het goed opeisen bij faillissement van de verkoper. Bij ramp moet hij de goederen betalen en hij ontvangt niets: de zaak is verloren.
- voor de verkoper: bij ramp wordt hij kwijtgescholden.

Deze wettelijke bepalingen worden veelal zonder afwijkingen toegepast in de binnenlandse handel en voor beschikbare goederen.

8.2 Voorwaarden

Een koop-verkoopovereenkomst kan in beginsel door iedereen worden aangegaan. De uitzonderingen op deze regel zijn beperkt.

Zo zullen minderjarigen, gelet op hun handelsonbekwaamheid, een aantal koopovereenkomsten niet zelf en zelfstandig kunnen sluiten. Ook tussen echtgenoten bestaat, behoudens in enkele uitzonderlijke gevallen, een verbod een dergelijke overeenkomst te sluiten.

Opdat een zaak het voorwerp van een koop-verkoopovereenkomst zou kunnen uitmaken, is vereist dat deze in de handel is, en de vervreemding ervan mag niet door een wettekst verboden zijn.

Voorbeeld:

De verkoop van een staatsdomein is niet toegelaten; hetzelfde geldt trouwens bijvoorbeeld ook voor de verkoop van drugs.

Een toekomstige zaak kan in beginsel het voorwerp uitmaken van een koopovereenkomst. In dergelijke hypothese wordt het contract evenwel pas werkelijkheid op het moment dat de verkochte zaak begint te bestaan.

Voorbeeld:

Drukwerk op maat

Op deze regel bestaat wel een uitzondering; een nalatenschap van een nog levend persoon (= toekomstig goed) kan immers niet het voorwerp uitmaken van een overeenkomst.

Wat betreft het voorwerp van de koopovereenkomst, kan er ten slotte op gewezen worden dat iemand in beginsel eigenaar dient te zijn van het goed dat deze wenst te verkopen; de verkoop van andermans zaak zal dan ook nietig zijn.

8.3 Vorm van de verkoopovereenkomst

De verkoop komt in beginsel tot stand door louter wilsovereenstemming van de partijen, en is in beginsel aan geen specifieke formaliteiten onderworpen.

Het feit dat in vele gevallen een geschrift wordt opgemaakt heeft te maken met de bewijsproblematiek (zie verder). Voor rechtshandelingen met een waarde van meer dan € 375,00 is immers in beginsel een geschrift vereist.

Ook voor de verkoop van een onroerend goed moeten geen specifieke formaliteiten worden vervuld opdat deze geldig zou zijn tussen de partijen. De formaliteit van de authentieke akte en de registratie daarvan inzake onroerende goederen werd enkel opgelegd voor de tegenwerpelijkheid aan derden.

Voorbeeld:

Bij een cafébezoek ontmoet Marc een oude schoolkameraad, Frank genaamd. Deze laatste wenst zijn huis te verkopen, een aanbod waarop Marc ingaat. Er wordt op een bierkaartje een overeenkomst opgesteld. Deze overeenkomst is perfect geldig. De koop heeft plaatsgehad. De later op te maken notariële akte heeft enkel belang voor de tegenstelbaarheid aan derden.

De kosten voor het opmaken van de notariële akte zijn voor rekening van de koper, tenzij de partijen een andersluidende overeenkomst sluiten. Ook hier gaat het dus om een regel van aanvullend recht.

8.4 De verplichtingen van de partijen

Door het sluiten van een verkoopovereenkomst ontstaan erin hoofde van beide contractpartijen een aantal rechten en verplichtingen. Zo moet de verkoper de zaak leveren en deze vrijwaren voor uitwinning en verborgen gebreken.

De koper daarentegen heeft de plicht de prijs en de kosten van de koop te betalen en de zaak in ontvangst te nemen.

8.4.1 De verplichtingen van de verkoper

8.4.1.1 Levering van de verkochte zaak

De eerste verplichting van de verkoper bestaat erin dat deze de zaak moet leveren. Dit houdt in dat hij deze zaak dient over te dragen in de macht en het

bezit van de koper. Zoals reeds gezegd is de levering niet hetzelfde als de eigendomsoverdracht. Zo kan een persoon reeds eigenaar zijn van een zaak, hoewel deze nog niet geleverd is.

De wijze waarop dit gebeurt, kan verschillend zijn. Zo zal voor onroerende goederen aan deze verplichting worden voldaan door afgifte van de sleutels (als het gaat om een gebouw), of door afgifte van de titels van eigendom (vb. grond).

Bij roerende goederen daarentegen wordt de zaak zelf overgedragen.

De levering van een geïndividualiseerd goed gebeurt in beginsel op de plaats waar de zaak zich bevond op het moment van het sluiten van het contract, tenzij de partijen een andersluidende overeenkomst sloten.

Voorbeeld:

De partijen zouden kunnen bedingen dat de zaak wordt geleverd in de woonplaats van de koper.

Bij een niet-geïndividualiseerd goed is het goed haalbaar, tenzij anders bedongen.

De zaak welke moet worden geleverd is vanzelfsprekend deze welke werd beschreven in de verkoopovereenkomst.

Bij de levering van de zaak kan de koper deze al dan niet aanvaarden. Deze aanvaarding houdt in dat hij bekent dat de geleverde zaak overeenstemt met de verkochte zaak en vrij is van zichtbare gebreken.

Voorbeeld:

Indien een kast wordt geleverd waarop zeer grote krassen voorkomen, gaat het om een zichtbaar gebrek. Indien de koper in deze hypothese het goed aanvaardt, kan hij het zichtbare gebrek niet meer inroepen.

De aanvaarding kan zowel uitdrukkelijk als stilzwijgend gebeuren. Dit laatste zal namelijk het geval zijn als de koper geen opmerkingen maakt, al stelt hij vast dat de geleverde zaak niet overeenstemt met de verkochte.

Zoals reeds bleek uit het voorbeeld kan eens de zaak aanvaard, de verkoper niet meer worden aangesproken voor zichtbare gebreken.

8.4.1.2 Vrijwaring

De tweede verplichting voor de verkoper bestaat erin dat deze de koper moet vrijwaren zowel voor uitwinning als voor verborgen gebreken.

De **vrijwaring voor uitwinning** heeft een dubbel karakter; de verkoper moet de koper immers zowel vrijwaren voor eigen daad, als voor andermans daad. De plicht tot vrijwaring voor uitwinning is gebaseerd op het idee dat het aan de

koper verschafte bezit vreedzaam moet blijven. Er zal sprake zijn van uitwinning indien de koper in zijn bezit wordt gestoord, als er met andere woorden een stoornis wordt gebracht in het normale genot van de verkochte zaak.

Voorbeeld:

- Iemand verkoopt een handelszaak, en poogt door enkele huizen verder opnieuw een soortgelijke zaak te openen, het cliënteel van de verkochte zaak terug te krijgen (uitwinning door eigen daad).
- Een huis wordt verkocht als zijnde niet bezwaard met een hypotheek. Nadien blijkt er toch een hypotheek op te zijn gevestigd (uitwinning door de daad van een derde).

Daarnaast moet de verkoper de koper ook vrijwaren voor mogelijke verborgen gebreken, dit in tegenstelling tot de zichtbare gebreken waarvoor de koper na de aanvaarding van het goed door de koper niet meer moet instaan.

Voorbeeld:

Iemand koopt een nieuwe wagen. Na enige weken rijden begint de motor te pruttelen, en dit ten gevolge van een constructiefout. In dergelijke hypothese zal er sprake zijn van een verborgen gebrek.

Indien de koper de verkoper wenst aan te spreken voor verborgen gebreken, dient dit te gebeuren binnen een korte termijn. De bepaling van deze termijn wordt overgelaten aan de rechter die zal oordelen rekening houdend met de aard van de zaak en de aard van het gebrek. Binnen deze termijn zal de verkoper door de koper moeten worden gedagvaard.

Als de rechter oordeelt dat er inderdaad een verborgen gebrek aanwezig is, heeft de koper de keuze de zaak terug te geven tegen terugbetaling van de prijs, hetzij de zaak te houden met terugbetaling van een gedeelte van de prijs ongeacht of de verkoper al dan niet op de hoogte was van het gebrek. Bovendien moet de verkoper die de gebreken kende de schade vergoeden.

Voorbeeld:

Indien een koper meent dat er sprake is van een verborgen gebrek, brengt deze best de verkoper onmiddellijk op de hoogte door het zenden van een aangetekend schrijven met ontvangstbewijs. De koper kan dan de herstelling van het goed vorderen, hetzij een al dan niet gedeeltelijke terugbetaling met eventueel behoud van het goed.

De partijen kunnen in de overeenkomst eventueel een andersluidende regeling treffen omtrent deze vrijwaring voor verborgen gebreken. Zo zouden zij bijvoorbeeld de vrijwaringsplicht kunnen uitbreiden tot zichtbare gebreken.

Er kan worden opgemerkt dat de Wet op de Handelspraktijken van 14 juli 1991 aan handelaars verbiedt bij de verkoop aan consumenten de wettelijke waarborg voor verborgen gebreken op te heffen ofte verminderen.

8.4.2 De verplichtingen van de koper

Zoals reeds eerder werd gesteld heeft de koper enerzijds de verplichting de prijs en de kosten van de koop te betalen, anderzijds de zaak in ontvangst te nemen.

8.4.2.1 De prijs betalen

De voornaamste verplichting van de koper bestaat erin dat deze de prijs moet betalen.

De partijen zijn in beginsel vrij de plaats en het tijdstip van de betaling overeen te komen. Indien hieromtrent in de overeenkomst niets wordt bepaald, dient de betaling plaats te vinden op de plaats en het tijdstip van de levering (ook hier gaat het weer om een voorbeeld van aanvullend recht).

8.4.2.2 De zaak in ontvangst nemen

Daarnaast moet de koper ook de gekochte zaak in ontvangst nemen. Als de koper weigert, moet hij onmiddellijk zijn weigering bekendmaken.

8.5 Casus

- 1) In een antiekzaak vindt Rudy de tafel van zijn dromen. Hij koopt de tafel en betaalt de volledige prijs. Overeengekomen wordt dat Lucien, de eigenaar van de antiekzaak, de tafel twee weken later zal leveren. Dit gebeurt evenwel niet, volgens Lucien omdat de tafel bij een brand vernield zou zijn. Rudy gelooft hier geen snars van en wenst verdere stappen te ondernemen.
- 2) Bertrand en Ludo zijn samen op een nieuwjaarsreceptie. Na enige glazen te hebben genuttigd vraagt Bertrand aan de ongehuwde Ludo of deze zijn woning niet verkoopt. Ludo gaat akkoord voor de prijs van 150.000 Euro. De overeenkomst wordt opgemaakt op de achterkant van een treinticket. Enige tijd later heeft Ludo spijt van zijn beslissing. Volgens hem zou er trouwens nog geen koopovereenkomst gesloten zijn.
- 3) Rainier is de trotse eigenaar van een ganse postzegelcollectie. Ook zijn echtgenote Jacqueline is een verwoed verzamelaar. Op aandringen van Jacqueline gaat Rainier akkoord enkele van zijn meest waardevolle stukken aan haar te verkopen. Leo, hun zoon die in het kader van zijn studies een cursus burgerlijk recht volgde, beweert dat deze verkoop niet mogelijk is.
- 4) Raf en Micheline kopen bij de firma 'Maison ideale' een salontafel in marmer. Volgens de verkoper is deze marmeren tafel volledig behandeld tegen mogelijke vochtindringing. Na enige weken morst Leslie, de vierjarige dochter van het gezin, fruitsap op het betreffende tafeltje. Groot is de verbazing van Raf en Micheline wanneer blijkt dat hierdoor grote, niet-verwijderbare vlekken ontstaan. Wat raadt U hen aan te doen?

8.6 De verkoopvoorwaarden

De koopovereenkomst is een consensueel contract. Koper en verkoper kunnen zelf de verkoopsvoorwaarden van het contract bepalen.

8.6.1 Nut van het vastleggen van de verkoopvoorwaarden.

Dit zijn modaliteiten die bedongen worden bij het afsluiten van de koopovereenkomst. Hoe meer men hieromtrent in het contract bepaalt, hoe minder men nadien voor verrassingen komt te staan en hoe kleiner de kans op geschillen wordt.

Verkoopsvoorwaarden zijn als dusdanig niet aan specifieke wettelijke reglementeringen gebonden: contracterende partijen hebben, zoals in alle overeenkomsten, een tamelijk grote vrijheid.

Elke handelaar heeft er belang bij verkoopsvoorwaarden te hanteren. Ze regelen immers op gestandaardiseerde wijze een aantal zaken die in de eigenlijke overeenkomst of contract meestal niet explicet aan bod komen, zoals betalingstermijnen, wat bij overmacht, wat met prijsaanpassingen voor langlopende contracten, wat bij niet-betaling van de factuur op de vervaldag.

Opdat de verkoopsvoorwaarden tegenstelbaar zouden zijn is het noodzakelijk dat de medecontractant ze (1) kent en (2) aanvaardt.

Aangaande kennisgeving van verkoopsvoorwaarden, dient er opgelet te worden dat de andere partij ze ten laatste in zijn bezit heeft op het ogenblik van het sluiten van de overeenkomst.

Dit wil dus zeggen dat de verkoopsvoorwaarden best afgedrukt staan op de achterzijde van de offertes, bestelbonnen, prijslijsten, catalogi. Tevens verwijst u best ook op de voorzijde van deze documenten naar de verkoopsvoorwaarden die achteraan gedrukt zijn. Er mag ook verwezen worden naar de verkoopsvoorwaarden op de website bij klanten die vertrouwd zijn met het internet.

Aanvaarding door een handelaar wordt reeds verondersteld indien de handelaar niet reageert. Vandaar het belang van het afdrukken van verkoopsvoorwaarden op de achterzijde van de factuur. Indien deze niet tijdig ge protesteerd worden, zal de stilzwijgende aanvaarding door de rechtspraak verondersteld worden. Het is daarom nuttig de verkoopsvoorwaarden steeds vooraf via de orderbevestiging/offerte mee te delen en aan de voorzijde ernaar te verwijzen. Bijzondere aandacht moet gegeven worden bij verkoop aan particulieren. Zij worden niet geacht de gebruiken van handel en handelsrecht te kennen.

Verkoopsvoorwaarden zijn slechts tegenstelbaar t.a.v. particulieren indien onomstotelijk bewezen is dat de persoon ze vooraf (voor de ontvangst van de

factuur) heeft kunnen inzien en aanvaarden. Algemene voorwaarden die voor het eerst opduiken op een factuur zullen een consument niet binden, ook al is de factuur door de consument aanvaard. Zonder uitdrukkelijke schriftelijke instemming van de particuliere klant, zal een eis ingesteld op basis van een clausule uit de verkoopsvoorwaarden, zeer moeilijk haalbaar zijn. Hier is het dus aangewezen een aantal clausules explicet te hernemen op de voorzijde van de offerte of orderbevestiging. Pas wanneer de consument de voorwaarden tekent zullen ze van toepassing zijn.

Bij elektronische communicatie dient een apart exemplaar van de algemene voorwaarden gevoegd te worden. Een loutere verwijzing naar niet bijgevoegde algemene voorwaarden die bijvoorbeeld op de site van de leverancier consulteerbaar zijn, is op zich onvoldoende.

Bij buitenlandse professionele klanten is het belangrijk dat men beschikt over een door de klant ondertekend akkoord over de bevoegdheid van de Belgische rechtbanken in een taal die de klant beheert. Bijvoorbeeld in de offerte een clausule opnemen: 'De opdrachtgever neemt kennis van de algemene voorwaarden van de leverancier op de keerzijde van deze offerte, en aanvaardt ze. Hij stemt ermee in dat in deze alleen het Belgisch recht van toepassing in en enkel Belgische rechtbanken bevoegd.' Bij het ontbreken van deze clausule zal in de meeste gevallen de rechtbank van de gedaagde partij bevoegd zijn en zit men met een dure juridische procedure in het buitenland.

In het kader van de problematiek van het al of niet aanvaarden van verkoopsvoorwaarden, dient men erop te wijzen dat met bestellingen en orderbevestigingen die gebeuren per fax, de nodige voorzichtigheid geboden is. Concreet gezien betekent dit dat het ondertekenen door de klant van per fax verstuurde documenten en deze dan per fax terugsturen niet de bewijskracht heeft van een geschrift, enkel een begin van bewijs. Berichten versturen per fax kunnen wel dezelfde waarde hebben als een aangetekende brief, maar dan wel op voorwaarde dat de verzender kan bewijzen dat het faxbericht wel degelijk is toegekomen op het faxtoestel van de bestemming. Dat kan men doen via een faxtoestel dat zijn verzendingsrapport afdrukt op een kopie van het eerste of het laatst verstuurde blad.

Ten slotte nog twee losse bedenkingen: vaak komt het voor dat algemene voorwaarden nauwelijks leesbaar zijn. Wanneer algemene voorwaarden gesteld zijn in millimeterschrift in een zeer vage kleur zodat ze nauwelijks zichtbaar zijn, zullen zij geen deel uitmaken van de overeenkomst van de partijen.

Wat als de factuurvoorwaarden opgemaakt zijn in een taal die de klant niet spreekt? Indien de klant die taal niet verstaat kan hij de onverstaanbare taal niet aanvaard hebben en zullen de algemene voorwaarden niet kunnen ingeroepen worden tegen die klant.

8.6.2 Courante verkoopsvoorwaarden

- de aard en de kwaliteit van de goederen
- de conditie
- de hoeveelheid
- de prijs
- de verpakking
- de levering
- de betalingsmodaliteiten

8.6.2.1 Aard en kwaliteit van de goederen

Deze moeten nauwkeurig worden bepaald. Men onderscheidt:

- verkoop op naam: bijv. Heidelberg X...
- verkoop op monster: bijv. papier
  - verkoop op uitvalmonster
  - verkoop op typemonster = standaardmonster
- verkoop op proef: bijv. een fotokopiemachine, een wagen
- verkoop op beschrijving: drukwerk, een auto (technische specificaties enz.)
- verkoop op analyse: inkt
- verkoop op certificaat: een inspectiecertificaat wordt uitgeschreven bij inladen en over de geleverde kwaliteit is later geen betwisting mogelijk.

8.6.2.2 De conditie

Goederen van prima kwaliteit kunnen in slechte staat verkeren en waardeloos zijn. Dit kan gebeuren gedurende het transport of het overladen van de goederen. Daarom is in het aankoopcontract, naast een kwaliteitsclausule, ook een conditieclausule ingelast.

De courante zijn:

- As is (tale quale): de koper zal de goederen bij aankomst moeten aanvaarden in de staat waarin ze zich bevinden. De koper zal zo'n clausule slechts aanvaarden als hij de verkoper vertrouwt en zeker is van de verpakking, van de degelijkheid van het vervoermiddel. VB. bij de verkoop van tweedehands drukpersen
- Sound delivered: de verkoper staat borg voor de staat van de goederen tot aan de uitlevering aan de koper. Deze heeft het recht de goederen te weigeren.
- Rye terms: de koper moet de goederen betalen zodra ze geleverd zijn. Als er schade is moet de koper aanvaarden, maar hij heeft recht op schadevergoeding.

8.6.2.3 De hoeveelheid

In elk aankoopcontract moet de te leveren hoeveelheid nauwkeurig worden bepaald.

Bepaling van de hoeveelheid bij het gewicht:

- Brutogewicht = koopwaar + het gewicht van de verpakking.

- Nettogewicht = gewicht van de goederen zonder verpakking.
- Tarra = het gewicht van de verpakking.
  - werkelijke tarra: elke verpakking wordt gewogen.
  - extra tarra: stalen riemen rond juteverpakking.
  - gemiddelde tarra: enkele verpakkingen worden gewogen en daaruit berekent men het gemiddelde.
  - uso-tarra: volgens het gebruik overeengekomen, een soort percentage op het brutogewicht.

8.6.2.4 De prijs

De prijsbepaling gebeurt via een vrije prijszetting: zodra koper en verkoper een prijs overeenkomen ook al is de prijs hoger dan die van de concurrentie.

De prijsnotering:

- per eenheid van maat (kg., meter, ton)
- per stuk (per pot inkt)
- per eenheid van verpakking.

De prijs hangt af van de incoterms, internationale afgesproken leveringsvoorwaarden, zoals bijv. De prijs van de goederen geleverd 'af fabiek' of 'geleverd aan huis'.

De prijs die de verkoper opgeeft houdt dus niet alleen de waarde in van de te leveren goederen, maar ook de kosten om ze tot het vernoemde punt te brengen. Om zoveel mogelijk misverstanden te vermijden, worden in de handel geijkte termen gebruikt achter de prijsopgave.

8.6.2.5 De verpakking

Goederen kunnen op de meest uiteenlopende manier worden verpakt: in kisten, vaten, zakken, balen, kratten, kartons, dozen, flessen enz. Voor papier per riem (125/250/500 vel) of per pallet.

In de verkoop is de verpakking een belangrijk element.

Professioneel verpakken is een vereiste om goederen snel, over grote afstanden en met zeer verschillende vervoermiddelen te verplaatsen.

De pakbon is de lijst van de verzonden colli's met eventueel hun inhoud, hun merkteken, hun gewicht.

8.6.2.6 De levering

De levering is het goed afleveren op het overeengekomen punt.

Hier vinden volgende handelingen plaats:

- de overdracht van de eigendom van de goederen met risico's
- de overdracht van het bezit: d.i. de werkelijke uitlevering

- de receptie: weghaling of inontvangstneming door de koper
- de agreatie: principieel moet de agreatie gebeuren op het ogenblik van de receptie; in de praktijk gebeurt dat dikwijls op een later tijdstip.

Deze vier fazen kunnen in eenzelfde punt plaatsvinden.

Het tijdstip van levering hangt af van wat is overeengekomen. Is er niets bepaald dan spelen de handelsgebruiken d.w.z. onmiddellijk bij de wederzijdse toestemming.

De levering gebeurt op de plaats waar het verkochte goed zich ten tijde van het sluiten van de overeenkomst bevond. Dit is gewoonlijk bij de verkoper.

8.6.2.7 De eigendomsoverdracht

Volgens de wet gaat de eigendom van een goed over vanaf het ogenblik dat er akkoord is over prijs en goed, zelfs al is het goed nog niet geleverd.

Hiervan kan afgeweken worden in de verkoopvoorwaarden. Volgens de Febelgra - verkoopvoorwaarden is er slechts eigendomsoverdracht wanneer de volledige som betaald is.

Er zijn zelfs discussies over wat de koper als eigendom mag beschouwen.

Voorbeeld

Ontwerp op diskette, film, plaat ...:

- Indien de materialen afzonderlijk op de factuur vermeld worden naast het eindproduct dan kan men veronderstellen dat ze eigendom zijn van de klant, aangezien ze aangerekend worden en hij ervoor betaalt.
- Indien de tussenmaterialen niet expliciet op de factuur vermeld staan dan kan men zich op het standpunt stellen dat het om tussenstappen in het productieproces gaat die alleen dienden om het eindproduct tot stand te brengen en die dus eigendom van de leverancier blijven.

8.6.2.8 De betaling

In het verkoopcontract wordt nauwkeurig bepaald wanneer en hoe de levering zal worden betaald. De betalingsmodaliteiten zijn veelal het voorwerp van grondige onderhandelingen omdat ze van doorslaggevend belang kunnen zijn voor de afsluiting van de transactie. In een "kopersmarkt" kan een betalingsuitstel dat door de verkoper wordt verleend, voor hem een belangrijk verkoopargument zijn. In een "verkopersmarkt" zal de koper contant moeten betalen.

De factuur is het document dat als basis dient voor de vordering van de verkoper.

De betalingsmodaliteiten m.a.w. wanneer zal worden betaald?

Voor beide partijen speelt het tijdstip van betaling een grote rol, omdat de prijs erdoor kan worden beïnvloed.

- vooruitbetaling: de koper betaalt bij de bestelling.
- contante betaling: men onderscheidt:
- contante betaling bij levering: de betaling valt samen met de levering.
- contant volgens specificaties op de factuur: ev. met financiële korting bijv. bij betaling binnen 8-10 dagen.
- betaling op een vooropgestelde vervaldag: de verkoper geeft uitstel van betaling

Tussen handelaars

Als echter noch in de bestelbon, noch in een eventueel contract of in de factuur iets voorzien is betreffende de betalingsdatum, mogelijke schadevergoeding of nalatigheidsintresten, dan gelden de wettelijke voorschriften.

Men dient dan te betalen binnen de 30 dagen, te rekenen vanaf de ontvangst van de factuur. Indien men te laat betaalt, dan worden automatisch verwijlntresten aangerekend zonder voorafgaande ingebrekkestelling. Deze zijn gelijk aan de basisrente van de Europese Centrale Bank verhoogd met 8 % en afgerond tot het hogere halve procentpunt. (2016: totaal 8,5 %). In principe kan men automatisch een (billijke) schadevergoeding voor de invorderingskosten eisen, zoals de advocaatkosten.

Tussen handelaar en particulieren

Is er op geen enkel document een clausule hieromtrent geformuleerd dan is een aanmaning wel vereist en wordt de wettelijke intrestvoet toegepast + 2 % (2016: totaal 2,75 %). De intresten beginnen te lopen vanaf de eerste ingebrekkestelling. Zorg ervoor dat uw ingebrekkestelling aangetekend verstuurd wordt! Zo voorkomt u latere bewijsproblemen. Er kan ook niet automatisch een schadeloosstelling voor de invorderingskosten gevraagd worden.

Het staat de partijen vrij om contractueel af te wijken van de wettelijke bepalingen. Toch kan de rechter afwijkende clausules aanpassen indien hij oordeelt dat ze "kennelijk onbillijk" zijn.

Als echter de leverancier reeds meerdere malen leverde en er op de vorige documenten wel algemene voorwaarden vermeld werden, liggen de zaken anders. Als de zaak voor de rechtbank komt, wordt er dan vanuit gegaan dat deze vroegere voorwaarden ook nu gelden.

8.6.2.9 Voorbeelden van verkoopvoorwaarden

Modelverkoopvoorwaarden eigen aan het drukkerijbedrijf opgesteld door Febelgra (<https://www.zwartopwit.be/verkoopsvoorwaarden.nl.pdf>) – toepassing Febelgra

8.6.3 Toepassingen

8.6.3.1 Toepassing Febelgra

Situatie: Een bedrijf uit Brugge plaatst een eenvoudige bestelling bij een Gentse drukker.

Bestelling: 2000 reclamefolders.

Op de offerte van de drukker staan de verkoopvoorwaarden van Febelgra.

Los volgende opdrachten op door deze verkoopsvoorwaarden te raadplegen.
Duid per opdracht het artikel van de verkoopvoorwaarden aan waarin je het antwoord gevonden hebt.

- 1) Wie is opdrachtgever en wie is leverancier?
- 2) Verklaar: de offerte is vrijblijvend.
- 3) Het afgewerkte drukwerk is kwalitatief een tegenvaller, omdat het door de klant digitaal aangeleverde materiaal niet voldeed. Wie is in dit geval verantwoordelijk voor het uiteindelijk resultaat?
- 4) De drukker levert te laat. Kan hiervoor een schadevergoeding geëist worden?
- 5) De drukker ontdekt een spellingfout in de aangeleverde tekst. Moet hij deze fout verbeteren?
- 6) De klant ontdekt een zetfout en duidt deze nog tijdig aan op de proefdruk. Moet de drukker deze verbeteren?
- 7) De klant ontvangt de proefdruk en verbetert enkele zetfouten die hij telefonisch doorgeeft. De drukker heeft ze verkeerd uitgevoerd. Wat nu?
- 8) De klant ondertekent de "goed voor druk". Nadien blijkt dat er toch nog een fout staat. Gevolg?
- 9) De klant vroeg 2 000 folders, maar er worden er hem 2 200 geleverd. Mag de klant de 200 exemplaren weigeren?
- 10) Moet de klant het drukwerk halen of is het leveren aan huis in de prijs begrepen.

- 11) De klant had aan 2 drukkers prijs gevraagd voor het uitwerken van de prepress, press en afwerking van de 2000 folders.

Offerte van Drukker 1	Offerte van Drukker 2
Prepress 300,00 EUR	Prepress 400,00 EUR
Press 625,00 EUR	Press 550,00 EUR
Afwerking 75,00 EUR	Afwerking 75,00 EUR

- 12) Het spreekt voor zich dat een prijsbewuste klant zal kiezen voor drukker 1 om de prepress uit te voeren en voor drukker 2 om de press te verwezenlijken. Wat bepalen de Febelgra voorwaarden hierover?
- 13) Het drukwerk wordt geleverd in kartonnen dozen. 10 dagen na de levering constateert de klant dat een derde van het drukwerk niet voldoet. Wie draagt de kosten van het waardeloos drukwerk.

- 14) De factuur wordt op 1.09.2015 verstuurd, te betalen einde maand. Factuurbedrag 1 125,00 EUR. Op 15.11.2015 is de factuur nog steeds onbetaald en schrijft de drukker een aangetekende aanmaningsbrief. Wat zal er nu moeten betaald worden?

Stel dat de factuur op 29.11.2015 nog steeds niet betaald is. Wat zijn de gevolgen?

- 15) De klant komt het drukwerk afhalen zonder te betalen. Factuur volgt. Door een ongeval geraakt de partij volledig beschadigd en dus ook onbruikbaar.

- Wie is eigenaar op het moment van de schade?
- Wie draagt de kosten van de schade?
- Moet de factuur nog betaald worden?

- 16) 21 oktober: De klant en de drukker komen overeen de folders te leveren binnen 3 weken.

25 oktober: De klant levert alle materiaal
28 oktober: goed voor druk wordt ondertekend.
Wanneer beginnen de 3 weken te lopen?

- 17) Een reclamebureau laat een drukwerk verzorgen bij onze drukker met de vraag de factuur onmiddellijk naar de klant te versturen. Wie is verantwoordelijk bij niet betaling?

- 18) De drukker krijgt een opdracht een schilderij van 1996 via zeefdruk op affiche voor te stellen. Er worden 5.000 mooie affiches gedrukt. De schilder gaat niet akkoord. Wie is verantwoordelijk?

- 19) De twee partijen geraken het oneens over de uitvoering van de overeenkomst. Welke rechtbank zal de zaak behandelen?

8.6.3.2 Toepassing Feweb

Situatie: het bureau schrijft een offerte uit aan een klant met op de keerzijde verkoopvoorwaarden van Feweb.

- 1) Wanneer worden de verkoopvoorwaarden geacht ter kennis te zijn genomen?
- 2) Wanneer worden de verkoopvoorwaarden geacht te zijn aanvaard?
- 3) Mag de klant zijn eigen voorwaarden stellen?
- 4) Sofitex verandert een paar verkoopvoorwaarden. De klant gaat niet akkoord en beëindigt de overeenkomst. Kan dit en onder welke voorwaarden?
- 5) Op 9/9 vraagt de klant een offerte aan bureau Sofitex en aan een tweede bureau

Offerte Sofitex

lay-out, structuur website	1 400,00 EUR
opmaak statische pagina's	1 000,00 EUR
administratie module	2 000,00 EUR
totaal	4 400,00 EUR
hosting	350,00 EUR per jaar

Offerte concurrent

lay-out, structuur website	1 000,00 EUR
opmaak statische pagina's	1 500,00 EUR
administratie module	2 000,00 EUR
totaal	4 500,00 EUR

- 6) Het spreekt voor zich dat de klant de eerste module door de concurrent zal laten uitvoeren en de tweede module door Sofitex. Wat bepalen de Feweb voorwaarden daarover?
- 7) De klant aanvaardt via de telefoon de offerte van Sofitex op 12/10. Is de koop nu gesloten?
- 8) Sofitex wordt de uiteindelijke leverancier en verzorgt ook de hosting op eigen servers. De klant geeft de toegangscode door aan zijn bediende om indien nodig aanpassingen te doen aan de site. Kan dit?
- 9) De prijs wordt vastgesteld op 4 400,00 EUR excl. 21 % BTW. De klant vraagt nog bijkomend een chatmodule toe te voegen en de navigatie op de

homepage te wijzigen. Dit betekent een meerprijs van 500,00 EUR. Mag Sofitex de prijs zo maar aanpassen?

- 10) Sofitex kan de site niet tijdig afleveren omdat het filmmateriaal niet tijdig is klaargeraakt. Kan de klant schadevergoeding eisen?
- 11) De firma die de film moet leveren gaat failliet en Sofitex annuleert de overeenkomst met de klant, omdat hierdoor de volledige planning voor Sofitex in de war zou lopen. Kan dit?
- 12) Tot overmaat van ramp wordt tijdens de daaropvolgende nacht al het kostbaar materiaal van de firma Sofitex gestolen. Wat gebeurt er met de overeenkomst met de klant?
- 13) De klant maakt gebruik van zijn e-mailmogelijkheden en stuurt verschillende e-mails met reclameboodschappen naar zijn eigen klanten. Is zo iets aanvaardbaar? Nuanceer.
- 14) De klant plaatst een eigen gemaakte filmpje op de site waarin hij zijn productieproces illustreert aan zijn eigen klanten.
- 15) De klant eist schadevergoeding van Sofitex omdat de server onbeschikbaar was gedurende een hele voormiddag
- 16) De klant eist het definitieve eigendomsrecht op van de source-code, grafische elementen, scripts, databases ... alles waarvoor hij uiteindelijk betaald heeft.
- 17) De factuur werd aangepast na het toevoegen van de chatmodule: 4 900,00 EUR excl. 21% BTW, factuurdatum 23/11. Klant ontvangt de factuur op 25/11. Hij betwist telefonisch het supplement van 500,00 EUR op 30/11.
- 18) Op 15/12 claimt de klant de definitieve toegang tot de site en het online plaatsen van het werk
- 19) Op 30/12 is de factuur nog steeds niet betaald. Hoeveel is het verschuldigd bedrag ondertussen geworden?
- 20) Op 2/1 haalt Sofitex de site van het net omdat de klant nog steeds niet heeft betaald.
- 21) Op 6/1 wordt alles bijgelegd en de factuur wordt betaald met verwijlinteressen en schadevergoeding. Sofitex vermeldt op haar eigen site de URL van de site van de klant als onderdeel van haar portfolio.
- 22) Sofitex stuurt regelmatig commerciële berichten naar de klant

- 23) Sofitex speelt de gegevens van de klant door aan een advocaat die gespecialiseerd is in begeleiden van bedrijven in betalingsmoeilijkheden
- 24) Sofitex speelt de gegevens van het bedrijf door aan een bedrijf van bureaumateriaal voor het verzenden van een folder.
- 25) De klant merkt dat er verkeerde prijzen op de site vermeld staan en stelt Sofitex verantwoordelijk voor de nadelige gevolgen hiervan.
- 26) Een derde beschuldigt Sofitex ervan beelden te hebben gebruikt die door de derde zijn ontworpen.
- 27) De klant biedt een job aan een van de webdesigners van Sofitex aan op 5/2

8.7 Enkele speciale formules van koopovereenkomst

8.7.1 Gedwongen verkoop

Onder gedwongen verkoop verstaat men een geschenk in de brievenbus krijgen en daarna de rekening gepresenteerd worden.

Het is verboden iemand die er niet om vraagt een goed toe te sturen en hem te verzoeken de prijs te betalen of de zending terug te sturen. Je kan het gerust houden. Er wordt een uitzondering gemaakt voor instellingen die dgl. verkopen organiseren voor menslievende doeleinden en dit slechts indien erkend door de Federale Overheidsdienst Economie. Dit is o.a. het geval voor het Rode Kruis, vzw ter kankerbestrijding: zij mogen wel de goederen verzenden, toch ben je niet verplicht ze te betalen.

8.7.2 Overeenkomsten op afstand

Een overeenkomst op afstand is elke overeenkomst tussen een verkoper en een consument inzake producten of diensten die wordt afgesloten in het kader van een door de verkoper georganiseerd systeem voor verkoop of dienstverlening op afstand waarbij, voor deze overeenkomst, uitsluitend gebruik gemaakt wordt van een of meer technieken voor communicatie op afstand tot en met de sluiting van de overeenkomst zelf.

Deze techniek kan zijn: post, fax, elektronische handel, telefoon, postorderverkopen ... De verkoper moet op duidelijk een ondubbelzinnige wijze aan de consument meedelen: de identiteit van de verkoper, de prijs, de hoeveelheid, de identificatie van het product, de juiste geldigheidsduur van het aanbod, de betalingswijzen, de leveringstermijn, de bedenktermijn en de wijze van terugname van het product, met inbegrip van de ev. daaraan verbonden kosten.

De consument moet op schriftelijke of duurzame wijze een bevestiging van voornoemde elementen ontvangen. Bevestiging per e-mail is voldoende.

De koper heeft een bedenktijd van minstens 14 kalenderdagen te rekenen vanaf de dag die volgt op die van de levering of het afsluiten van een overeenkomst bij een dienst. Dit recht moet vastliggen in een verzekingsclausule.

Hierop zijn enkele uitzonderingen (zie kopen op internet). In dit geval moet de volgende clausule in het contract voorkomen De consument beschikt niet over het recht om van de aankoop af te zien.

Komt noch de ene noch de andere clausule voor in het contract dan bedraagt de verzekingstermijn drie maand.

Tenzij de partijen anders zijn overeengekomen moet de verkoper de bestelling uitvoeren uiterlijk binnen de 30 dagen te rekenen vanaf de dag volgend op die waarop de consument zijn bestelling aan de leverancier heeft toegezonden.

Van de consument mag geen voorschot noch betaling worden geëist voor het verstrijken van deze bedenktijd behalve bij webverkoop.

In geval van gebruik van een instrument voor elektronische overdracht van gelden bij verkopen op afstand (betaalkaarten, debet- en kredietkaarten, proton) is de consument niet aansprakelijk voor de gevolgen van verlies, diefstal of bedrieglijk gebruik van de gegevens indien er geen fysieke voorlegging of elektronische identificatie werd gebruikt.

8.7.3 Verkopen buiten de onderneming van de verkoper

8.7.3.1 Huis aan huis verkoop (leurbandel en home-party's)

Er is een schriftelijkcontract of bestelbon verplicht en de leurderskaart moet getoond worden. Zo is de koper steeds gebonden door het tekenen van het document.

De bestelling kan wel binnen de 14 kalenderdagen worden opgezegd vanaf de ondertekening van het contract of bestelbon.

8.7.3.2 Salons, beurzen en tentoonstellingen

Het is toegelaten op voorwaarde dat de betaling van het volledige bedrag niet ter plaatse is gebeurd en dat de prijs hoger is dan 200,00 EUR

8.7.3.3 Verkopen tijdens een door de verkoper georganiseerde excursie (verkoop op een andere plaats dan de onderneming)

Bij dergelijke verkopen moet op straffe van nietigheid, voor of ten laatste bij de levering, een geschreven contract/bestelbon worden opgemaakt in min. 2

exemplaren. Dit contract moet bepaalde gegevens vermelden: naam en adres verkoper, aanduiding product enz.

Tevens moet het contract een verzakingsclausule bevatten dat het recht van de consument vermeldt om van zijn koop af te zien. Deze clausule moet voorkomen op de voorzijde van de bestelbon.

Algemeen bepaalt de wet op de dat bij verkopen buiten de onderneming van de verkoper, de consument het recht heeft om binnen de 14 kalenderdagen na ondertekening van het contract en zonder kosten van zijn aankoop af te zien vanaf de ondertekening van de bestelbon. (hierop bestaan geen uitzonderingen)

"Binnen de 14 kalenderdagen te rekenen van de dag die volgt op die van de ondertekening van dit contract, heeft de consument het recht om zonder kosten van zijn aankoop af te zien, op voorwaarde dat hij de verkoper hiervan op de hoogte brengt bij een ter post aangetekende brief. Elk beding waarbij de consument aan dit recht zou verzaken is nietig."

Er mag trouwens geen enkele levering gebeuren voor het verstrijken van de bedenkijd. Met uitzondering van beursverkopen mag bij dergelijke verkopen tijdens de bedenkijd geen voorschot betaald worden.

9 WET OP MARKTPRAKTIJKEN

LEERDOELEN

BRON:

http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&table_name=wet&cn=2013122123

Wet 21 DECEMBER 2013 houdende invoeging van boek VI "Marktpraaktijken en consumentenbescherming" in het Wetboek van economisch recht en houdende invoeging van de definities eigen aan boek VI, en van de rechtshandhavingsbepalingen eigen aan boek VI, in de boeken I en XV van het Wetboek van economisch recht.

Naast de verplichtingen opgelegd door het burgerlijk wetboek, moet de handelaar ook rekening houden met de beperkingen opgesomd in de wet betreffende de marktpraaktijken.

De bedoeling van deze wet is enerzijds de handelaars t.o.v. mekaar te beschermen en anderzijds de consument te beschermen in zijn relatie met de handelaar.

9.1 Op wie is de wet van toepassing

De wet is van toepassing op elke verkoper. Onder dit begrip vallen ook overheidsinstellingen, gemengde bedrijven en iedereen die met of zonder winstoogmerk (dus ook vzw's) een commerciële, financiële of industriële activiteit uitoefent en die producten of diensten te koop aanbiedt of verkoopt. De wet is niet van toepassing op de vrije beroepen.

9.2 Welke regels gelden inzake prijsaanduiding

Elke verkoper die aan de verbruiker producten of diensten te koop aanbiedt moet de prijs of het tarief schriftelijk en ondubbelzinnig aanduiden: op het product / de verpakking of in de onmiddellijke nabijheid. Zodat er geen onzekerheid kan ontstaan over het product waarop de prijs betrekking heeft. Dit moet zeker in een voor de gemiddelde consument begrijpelijke taal, gelet op het taalgebied waar het goed of de dienst op de markt aan de consument wordt aangeboden.

9.2.1 Prijsaanduiding van producten

Zijn de producten uitgestald in een etalage, winkelrek dan moet de prijsaanduiding leesbaar en goed zichtbaar zijn. In de prijs moeten btw, alle andere taksen en de kosten van alle door de consumenten verplicht te betalen diensten inbegrepen zijn. De prijzen moeten minstens in EURO worden aangeduid.

Indien voorverpakte producten bij het gewicht worden verkocht, moet de verpakking naast de verkoopprijs ook de prijs per meeteenheid per (kilogram, liter, meter) vermelden. Bij losverpakte goederen moet enkel de prijs per meeteenheid aangeduid worden.

Voor identieke producten die in dezelfde inrichting te koop worden aangeboden mogen geen verschillende prijzen worden aangeduid, zoniet is de door de consument te betalen prijs de laagst aangegeven prijs indien deze realistisch genoeg is.

Opgave:

Bij het inkijken in een reclamefolder merkt u dat een cd-speler wordt afgebeeld die wordt verkocht tegen een zeer lage prijs.

Of in een kledingzaak stelt u vast dat een bepaald kledingstuk wel bijzonder laag geprijsd is.

Op het moment dat u met het toestel of het kledingstuk aan de kassa komt, deelt men u echter mee dat de prijs in de folder en/of op het etiket op een vergissing berust. Hebt u dan het recht de cd-speler of het kledingstuk toch aan te kopen tegen de aangekondigde prijs?

9.2.2 Prijsaanduiding van diensten

Om correcte informatie te garanderen voor diensten, moet elke verkoper die aan de consument diensten aanbiedt, de prijs hiervan moet schriftelijk, leesbaar, goed zichtbaar en ondubbelzinnig aangeduid worden.

Dat moet minstens gebeuren op de plaats waar de dienst wordt aangeboden. De wet op de Marktpraktijken onderscheidt twee soorten diensten:

- **Homogene diensten**
Dit zijn diensten die steeds identiek verleend worden ongeacht het ogenblik, de plaats, de dienstverstrekker of de persoon voor wie ze bestemd zijn: bijv. tarieven bij de kapper.
De prijs moet aangeduid worden op een goed zichtbare manier en op een van buiten de inrichting goed zichtbare plaats.
- **Niet-homogene diensten**
Deze diensten vertonen specifieke kenmerken zodat men geen standaardtarieven kan meedelen: bijv. diensten van een drukkerij.

Telkens de dienstverlening, van hoofdzakelijk niet-intellectuele aard, specifieke bijzonderheden omvat, kan de consument een bestek vragen aan de verkoper. Dit bestek is een raming van de kosten van een werk dat door de verkoper wordt uitgevoerd. Als de verkoper bereid is de dienst te verlenen is hij verplicht een schriftelijk bestek op te maken.

Dit bestek moet opnemen:

- identificatie van de verkoper
- beschrijving en aard van de dienst en eventuele levering
- forfaitair brekende prijs of prijs bepaalbaar door verwijzing naar criteria die een direct verband houden met de aard van de dienst
- datum en geldigheidsduur van het bestek
- schatting en duur van de uitvoering

Een bestek is bindend vanaf ondertekening door de consument. Na ondertekening door de consument kan de verkoper zijn aanbod niet meer intrekken.

9.3 Aan welke voorwaarden moet handelsreclame voldoen?

De regels inzake handelsreclame (zowel t.o.v. klant als t.o.v. andere handelaar) zijn sterk verstrengd.

Volgende vormen zijn verboden:

- Reclame die verwarring gegeven dat het over een ander product gaat.
- Reclame die verwijst naar vergelijkende tests van consumentenverenigingen,
- Reclame voor producten die geen geneesmiddel zijn en toch ten onrechte beweert dat ze de gezondheid zouden verbeteren,
- Reclame voor producten waarvan geen toereikende voorraad beschikbaar is. Om misbruiken met lokartikelen tegen te gaan geldt de verplichting om voor elk product van meer dan 25,00 EUR; waarvan de voorraad is uitgeput; aan de consument een bon af te geven, die recht geeft op de aankoop van dat product onder de voorwaarden vermeld in de aankondiging voor zover men tenminste de aankoop wilde doen als consument.

Wil men integendeel de aankoop doen voor beroepsdoeleinden (bijvoorbeeld iemand wil elektroapparatuur voor in zijn zaak kopen), dan heeft men geen recht op zo'n bon.

Zelfs als men de aankoop als consument wil doen, moeten een aantal voorwaarden vervuld zijn opdat men op een tegoedbon aanspraak zou kunnen maken:

Vooreerst moet de prijsvermindering worden aangekondigd buiten de inrichting van de verkoper. Het moet m.a.w. gaan om een aankondiging gedaan buiten de winkel, bijvoorbeeld in een reclamecampagne op radio of televisie, in een advertentie in een reclameblaadje, een krant en dergelijke meer. Het volstaat dus bijvoorbeeld niet dat de actie in de winkel werd omgeroepen.

Bovendien is vereist dat de actie beperkt is in de tijd. De prijsvermindering moet dus voor een beperkte duur gelden (bijvoorbeeld voor een periode van een maand). Is de actie onbeperkt in duur, dan kan men alweer geen aanspraak maken op een bon als de voorraad is uitverkocht.

Verder moet het product dat men wil aankopen minimum 25,00 EUR per stuk of per prestatie kosten. Voor goedkopere zaken kan men geen aanspraak maken op een bon.

Zijn al deze voorwaarden vervuld, dan kan de winkelier alleen weigeren zo'n bon af te leveren als het voor hem onmogelijk is tegen dezelfde voorwaarden een nieuwe voorraad aan te leggen. Weigert hij ten onrechte een bon te verstrekken, dan kan men klacht indienen bij de Algemene Economische Inspectie.

Bij het voorgaande moeten nog enkele kanttekeningen worden aangebracht. Er zijn bepaalde omstandigheden waarin men als consument niet om een dergelijke bon kan vragen. Dit is bijvoorbeeld het geval tijdens de koopjesperiode en bij een uitverkoop. Daarnaast kan de winkelier zichzelf indekken tegen de verplichting een tegoedbon te moeten uitschrijven. Dat gebeurt in de praktijk vrij vaak door te vermelden het aanbod geldt "zolang de voorraad strekt". Maar als de winkelier tegelijkertijd de aanbieding beperkt in de tijd, zal de clausule hem niet veel helpen, en moet hij toch een bon uitschrijven.

Maar ook als de winkelier zich beveilt met zo'n clausule, dient hij ervoor te zorgen een voldoende grote voorraad aan te leggen, in functie van het aantal kopers dat hij verwacht. Hoe grootschaliger de actie die de winkelier voert, hoe groter ook de voorraad hoort te zijn.

- **Reclame mag niet misleiden**

Een verkoper, die door de inspectie erop gewezen wordt dat de in zijn reclameboodschap vermelde meetbare en controleerbare feitelijke gegevens, misleidend kunnen zijn, dient de juistheid van deze gegevens te bewijzen. Bijvoorbeeld reclame voor een toestel die verwijst naar een onbestaande wettelijke goedkeuring is misleidend en dus verboden.

Meer bepaald gaat het over de volgende gegevens: de identiteit, de hoeveelheid, de samenstelling, de prijs, de oorsprong, de fabricage- of vervaldatum, de verkoops-, verhurings- of garantievoorwaarden, de gebruiksmogelijkheden, de beschikbaarheid en het bestaan van de producten en diensten.

- Beweringen, inlichtingen of afbeeldingen te verspreiden die zouden kunnen leiden tot misvattingen omtrent een product of een dienst
- Belangrijke informatie weg te laten,
- Kwaad te spreken van een andere verkoper of zijn producten en diensten,
- Bij de consument ten onrechte de zekerheid wekken dat hij een product of een dienst heeft gewonnen.

- **Reclame moet herkenbaar zijn**

Een reclameboodschap die tussen redactieartikels staat moet duidelijk

te onderscheiden zijn. De producten of diensten dienen bijgevolg overeen te stemmen met wat de reclame erover beweert.

- Vergelijkende reclame mag onder bepaalde voorwaarden
Mits hij zich houdt aan bepaalde voorwaarden, mag een verkoper vergelijkende reclame maken, met andere woorden een concurrent of producten en diensten aangeboden door een concurrent bij hun naam noemen. Daartoe moet vergelijkende reclame zich aan het volgende houden:
  - niet misleidend zijn,
  - een objectieve vergelijking maken,
  - geen verwarring zaaien,
  - het imago van de concurrent niet afbreken,
  - niet onrechtmatig voordeel halen uit de reputatie van een merk of een
  - commerciële naam,
  - een product of dienst niet voorstellen als een imitatie of een reproductie van een product of dienst van een beschermd merk of beschermd handelsnaam.

9.4 Wanneer mag men tegen een verminderde prijs verkopen?

Elke handelaar mag op elk ogenblik van het jaar zijn prijzen verlagen op voorwaarde dat hij niet met verlies verkoopt. Toch kunnen ondernemingen goederen die op korte termijn uit de mode raken met verlies verkopen (het gaat hier vooral over ICT-materiaal). Hij mag deze prijsverlaging ook aankondigen, behalve in de sperperiode. Indien deze prijsvermindering echter wordt aangekondigd onder de benaming "solden, opruiming, einde reeks, uitverkoop, liquidatie" of gelijkaardige benaming gelden bijzondere voorschriften en is verkoop met verlies toegelaten.

9.5 Welke regels moet men naleven bij het aankondigen van een prijsvermindering

Een eerste voorwaarde is dat de prijsvermindering minstens een volle ononderbroken dag moet duren. Een prijsvermindering mag max. een maand aangekondigd blijven behalve bij uitverkopen.

Een tweede voorwaarde stelt dat bij elke aankondiging van een prijsvermindering steeds de datum vanaf wanneer de prijsvermindering van toepassing is moet vermeld worden en dat deze datum aangeduid moet blijven gedurende de hele periode.

9.6 Hoe moet men een prijsvermindering aanduiden?

Alle vormen van aanduiding zijn goed, zolang er geen verwarring is.

9.7 Wanneer vallen de opruimingsperiodes?

De solden periode in de winter valt steeds vanaf de eerste zaterdag van januari en in de zomer vanaf de eerste zaterdag van juli, en dit gedurende één maand.

9.8 Onder welke voorwaarden mag men overgaan tot een solden verkoop?

De essentie van een solden verkoop is en blijft de opruiming van het assortiment van een kleinhandelaar door versnelde afzet en tegen een verminderde prijs, ongeacht in welke sector. De aankondiging ervan moet gebeuren onder de benaming "solden", "opruiming", of .... De verkoop moet gebeuren in de lokalen waar de producten voorheen verkocht werden:

- De producten die onder de geldende benaming verkocht worden, moeten in het bezit zijn van de handelaar bij het begin van de solden verkoop.
- De opruimingsproducten mogen met verlies verkocht worden.
- De opruimingsprijzen moeten werkelijk lager zijn dan die de handelaar in de voorafgaande sperperiode heeft toegepast.

9.9 Welke specifieke regels gelden er voor de sperperiode?

Tijdens deze periode (eerste periode: van 6 december tot 2 januari - tweede periode van 6 juni tot 30 juni) is het verboden prijsverminderingen aan te kondigen, te suggereren (zoals bijv. ronde prijzen) of door te voeren. Tijdens deze periode is het evenmin toegelaten waardebonnen te verspreiden die recht geven op een prijsvermindering tijdens de solden periode.

Bij aankondingen buiten de verkoopplaatsen laat men wel toe dat de solden mogen aangekondigd worden in de laatste (normale) editie voor de solden. Het toepassingsgebied van de sperperiodes wordt beperkt tot kleding, schoenen en lederwaren, tenzij de Koning het toepassingsgebied zou uitbreiden. Tijdens braderijen en onder de wettelijke voorwaarden gehouden uitverkopen kon hierop een uitzondering van toepassing zijn.

9.10 Welke regels gelden inzake een gezamenlijk aanbod = koppelverkopen

Koppelverkoop is een pijnpunt voor België. België is op de vingers getikt omdat de wet in strijd is met een Europese richtlijn. Hierdoor is koppelverkoop momenteel toegestaan. Handelaars zullen gebruik maken van koppelverkoop, maar de producten meestal ook afzonderlijk te koop stellen, zoals in de Belgische wetgeving omschreven.

9.11 Wat bij overtredingen van de wet?

Er is een waarschuwingsperiode voorzien. De inspectiediensten kunnen een overtreden aanmanen op te houden met een niet met de wet strijdige praktijk.

Een handelaar die schade ondervindt of dreigt schade te ondervinden van een onwettige verkooppraktijk kan drie procedures instellen:

- een klacht neerleggen
- schadevergoeding vorderen
- de stopzetting van de verkoop eisen

10 E-COMMERCE

LEERDOELEN

10.1 Reclame

Een internetsite is verplicht om de in België voorgeschreven regels inzake reclame na te leven. Het gaat hier meer bepaald om het verbod op misleidende reclame en de toelating - onder bepaalde voorwaarden weliswaar - van vergelijkende reclame (zie vorig hoofdstuk).

Het gebruik van elektronische post voor reclame is verboden zonder de voorafgaande, vrije, specifieke en geïnformeerde toestemming van de geadresseerde van de boodschappen. Het is trouwens verboden bij het versturen van reclame per e-mail het e-mailadres of de identiteit van een derde te gebruiken.

10.2 Informatie

10.2.1 Op de website

De volgende informatie moet aanwezig zijn op een site, of de klant nu iets bestelt of niet:

Bedrijfsgerelateerde gegevens:

- Je identiteit en je geografisch adres: nadere gegevens die een snel contact en een rechtstreekse en effectieve communicatie met jou mogelijk maken, met inbegrip van je elektronisch postadres
- Contactadressen in geval van problemen
- Het ondernemingsnummer

- Wanneer een activiteit aan een vergunning is onderworpen de gegevens van de toezichthoudende autoriteit
- De gedragscodes die je hebt onderschreven, alsook de info over de manier waarop die codes langs elektronische weg kunnen worden geraadpleegd

Productgegevens:

- De belangrijkste kenmerken van het product of de dienst: m.a.w. die inlichtingen die de uiteindelijke keuze van de klant bepalen,
- Duidelijke prijsaanduiding
- Alle kosten (deze die niet op voorhand bepaald zijn moeten niet betaald worden)
- De geldigheidsduur van het aanbod of de prijs

Verkoopvoorwaarden:

- De wijze van betaling, levering of uitvoering van de overeenkomst
- Het al dan niet bestaan van een verzakingsrecht, m.a.w. of de klant wel of niet de mogelijkheid heeft om af te zien van de aankoop na zijn bestelling te hebben doorgegeven
- Voorwaarden voor opzegging van de overeenkomst indien deze van onbepaalde duur is of een looptijd van meer dan één jaar heeft
- De wijze van terugneming en teruggave van het product
- De kosten voor het gebruik van de techniek voor communicatie op afstand, wanneer die op een andere grondslag dan het basistarief worden berekend (m.a.w. indien het bezoek aan de site duurder is dan het tarief van de basisaansluiting)
- In geval van duurzame of periodieke dienstverlening of productlevering (de klant abonneert zich op een wekelijks tijdschrift), de minimumduur van de overeenkomst.

Op voorhand aangevinkte diensten zijn verboden.

Deze informatie moet duidelijk op de site worden vermeld en gemakkelijk te begrijpen zijn. Bij het ontbreken van de verzakingsclausule is er een bedenkijd van 12 maand te rekenen vanaf de normale bedenkijd. Bij het ontbreken van de andere verplichte vermeldingen heeft de consument een bedenkijd van 3 maand i.p.v. 14 dagen.

Verder moet je de consument een aantal inlichtingen bezorgen zodat hij zijn order langs elektronische weg op een gemakkelijke manier kan plaatsen:

- De talen waarin het contract kan worden gesloten
- De verschillende stappen om tot de sluiting van het contract te komen
- De technische middelen waarmee invoerfouten kunnen worden opgespoord en gecorrigeerd voordat de order wordt geplaatst
- Uitsluitsel omtrent de vraag of de dienstverlener het gesloten contract zal archiveren en of het toegankelijk zal zijn

10.2.2 Bij verbintenis / verkoop

Ga je een verbintenis aan met een handelaar is er niets specifieks bepaald, behalve de medecontractant voldoende inlichtingen te verschaffen die bepalend zijn voor zijn akkoord.

De algemene voorwaarden zijn tegenstelbaar t.o.v. de klant indien ten eerste de klant op de hoogte is van de verkoopvoorwaarden voor het sluiten van de overeenkomst. Dit kan men ondervangen door op elke pagina een link te voorzien naar de verkoopvoorwaarden. Deze link moet goed zichtbaar zijn net voor de bevestiging van de bestelling.

Nog beter is dat de pagina met verkoopvoorwaarden verschijnt in een pop-upvenster.

Nog beter, de klant heeft slechts de mogelijkheid de bestelling af te werken indien hij de voorwaarden tot het einde overloopt en afsluit met de knop 'ik ga akkoord met de voorwaarden'.

De klant moet ook de mogelijkheid hebben de voorwaarden op te slaan en af te printen. De voorwaarden moeten in de talen opgesteld worden die ook op de site toegankelijk zijn.

10.2.3 Na bestelling / verkoop

Na de bestelling moet ik de klant nog informeren. Je bent verplicht de consument, na het plaatsen van de bestelling op jouw website en zonder onverantwoorde vertraging, een ontvangstbericht met een samenvattend overzicht van zijn bestelling toe te sturen.

Dat overzicht kan de vorm aannemen van een webpagina, die verschijnt nadat de consument zijn bestelling heeft doorgegeven, of van een e-mail, die hem zo spoedig mogelijk wordt toegezonden.

Bovendien moeten volgende inlichtingen, die reeds op de site aanwezig zijn, herhaald worden:

- zijn identiteit en geografisch adres,
- de prijs van het betrokken product of de betrokken dienst,
- in voorkomend geval, de leveringskosten,
- de wijze van betaling, levering of uitvoering van de overeenkomst,
- de geldigheidsduur van het aanbod of de prijs,
- in geval van duurzame of periodieke dienstverlening of productlevering, de minimumduur van de overeenkomst.
- het geografisch adres waar je met je klachten terecht kan (hou er rekening mee dat dit adres verschillend kan zijn van het adres van de verkoper),
- de bestaande service en commerciële waarborgen,
- de voorwaarden waaronder de overeenkomst kan worden opgezegd, indien deze van onbepaalde duur is of een duur van meer dan één jaar heeft,

- het al dan niet bestaan van een verzakingsrecht: de verkoper moet je erop wijzen onder welke voorwaarden en volgens welke regels je het recht hebt of niet om af te zien van het contract.

Twee gevallen kunnen zich voordoen:

- 1) De klant heeft het recht om de aankoop te weigeren: het volgende beding moet de klant informeren:

“De consument heeft het recht aan de verkoper mee te delen dat hij van de aankoop afziet, zondereen boete te betalen en zonder een reden op te geven, gedurende ... werkdagen (ten minste 14 kalenderdagen) vanaf de dag die volgt op de levering van het product of op het sluiten van de dienstverleningsovereenkomst”.

- 2) De klant heeft het recht NIET om de aankoop te weigeren: het volgende beding moet hem informeren:

“De consument beschikt NIET over het recht om van de aankoop af te zien.”

In beide gevallen moet het beding in vetgedrukte letters en in een kader los van de tekst op de eerste bladzijde staan.

Deze informatie moet versterkt worden bij verkoop van een product en dit ten laatste bij de levering. De verkoper kan deze informatie dus sturen voor de levering of samen met de levering.

Twee gevallen kunnen zich voordoen:

- 1) Het product wordt geleverd buiten het netwerk (je levert het product thuis of op een welbepaalde plaats): de klant moet de informatie ontvangen samen met het product;
- 2) Het product wordt geleverd via het netwerk (je verkoopt een spel dat de klant onmiddellijk downloadt via het netwerk): ook in dit geval kan de informatie samen met het product worden geleverd, met andere woorden tijdens het downloaden.

Als men over een dienst verleent: voor de uitvoering van de overeenkomst, d.w.z. vooraleer de bestelde verleend werd. Het is echter mogelijk dat de dienst, mits toestemming van de klant, wordt geleverd voor de verzakingstermijn verstrekken is: in dit geval kan de verkoper de informatie sturen tijdens de uitvoering van het contract. Deze informatie moet eveneens kunnen opgeslagen worden en uitgeprint kunnen worden.

Met een professional kan men van bovenstaande regelgeving afwijken. Is er geen contractuele bepaling hieromtrent voorzien moet er wel een bevestiging van bestelling volgen, doch niet met alle bovenvermelde inlichtingen.

10.3 Sluiten van de overeenkomst

Bij verkopen aan een consument ben je door de wet verplicht je klant in te lichten over de technische stappen die hij moet doen om op je site een bestelling te plaatsen. Concreet kun je aan die vereiste voldoen via een aantal mechanismen, waarvan hierna enkele voorbeelden.

Zo kun je het bestelproces onderverdelen in een reeks verplichte stappen die de consument één na één moet ondernemen:

- keuze van de artikels,
- registratie van zijn identiteit,
- aanduiding van het leveringsadres,
- keuze van de betalingswijze,
- enz.

Bij elke overgang naar de volgende stap moet de klant zijn akkoord geven door een passend icoontje aan te klikken. Als na verloop van die procedure de klant een keuze gemaakt heeft over alle onderdelen van de overeenkomst, toon je hem best een samenvatting van zijn bestelling op het scherm. Vraag hem na te gaan of de gegevens kloppen voordat hij met een definitieve klik zijn bestelling bevestigt.

Het is de verkoper verboden voorafgaandelijk aankopen aan te kruisen die indien de klant nalaat deze ongedaan te maken als gekocht worden beschouwd.

Het verstrekken van al die gegevens is alweer verplicht in overeenkomsten met consumenten. Onder elkaar kunnen professionals wel contractgewijs afwijken van die informatieplicht. Maar als de overeenkomst dit niet uitdrukkelijk bepaalt, dan blijft de informatieplicht gelden.

10.4 Verzakingsrecht

Het verzakingsrecht is een recht dat de consument bij een verkoopovereenkomst op afstand heeft om zich terug te trekken, met andere woorden terug te komen op de bestelling die hij gedaan heeft.

Om dit recht te gebruiken, hoeft GEEN verantwoording te geven: de verkoper mag niet vragen om welke reden hij van de bestelling afziet. Daarenboven is dit recht volstrekt gratis. Dit recht steunt op het feit dat, wanneer men iets bestelt, het product of de dienst niet fysisch kan zien, wat een verkeerde bestelling tot gevolg kan hebben.

Maar opgelet!

Voor sommige producten of diensten heeft de klant het recht NIET om van de aankoop af te zien. Hij moet zich houden aan een bepaalde termijn en het belangrijkste is dat de verkoper hem moet inlichten over zijn recht om van de aankoop af te zien.

10.4.1 Toepassingsgebied (betrokken aankopen)

Indien men **een product** verkoopt, beschikt de klant over het recht om van de aankoop af te zien.

Behalve in de volgende gevallen:

- Men verkoopt een product dat op maat werd vervaardigd of duidelijk een persoonlijk karakter heeft (maatschoenen, een meubelstuk dat enkel in je keuken past, enz.),
- Men verkoopt producten die snel bederven (eetwaren),
- Men verkoopt een product dat niet kan worden teruggestuurd (stookolie of elektriciteit) of dat snel beschadigd raakt,
- Men verkoopt een audio- of video-opname of een computerprogramma en boeken, zodra de klant de verzegeling van het product verbreekt, kan hij de aankoop niet meer herroepen (een cd waarvan de beveiligde verpakking opengemaakt is),
- Men verkoopt dagbladen, tijdschriften of magazines.

Indien men **een dienst** verkoopt bijv. abonnement op een tijdschrift is het verzakingsrecht van toepassing.

Behalve in de volgende gevallen:

- Wanneer de klant een dienst koopt en hij vraagt om er onmiddellijk over te kunnen beschikken (hij bestelt gegevens uit een database en vraagt om dadelijk toegang te krijgen tot deze informatie), verliest hij het recht om zijn aankoop te herroepen (om te kunnen beschikken over het verzakingsrecht in een dergelijke overeenkomst, moet men het einde van de verzakingsperiode afwachten om van de dienst gebruik te maken),
- Wanneer hij loterijbiljetten koopt of een weddenschap aangaat.
- Wanneer de verkoper er zich bij het afsluiten van de overeenkomst toe verbonden heeft op een bepaalde datum of tijdens een welbepaalde periode te leveren:
  - Logies
  - Transporttickets
  - Restauratiediensten
  - Concert-, toneel-, vrijetijdtickets

10.4.2 Informatieplicht verzakingsrecht

Alles hangt af van het product of de dienst die je verkoopt:

1ste situatie: de consument heeft de mogelijkheid van de aankoop af te zien.

De verkoper moet:

- op de site moet de verkoper de consument inlichten over het recht om af te zien van de overeenkomst,
- nadat de bestelling werd doorgegeven, moet je een aantal inlichtingen sturen en onder andere volgend beding duidelijk vermelden:

"De consument heeft het recht aan de verkoper mee te delen dat hij van de aankoop afziet, zonder een boete te betalen en zonder een reden op te geven, gedurende... werkdagen (ten minste 14 kalenderdagen) vanaf de dag die volgt op de levering van het product of op het sluiten van de dienstverleningsovereenkomst."

2de situatie: de consument heeft de mogelijkheid NIET om van de aankoop af te zien.

De verkoper moet:

- wanneer de klant de site bezoekt en de bestelling doorgeeft, hem inlichten over de ontstentenis van het recht om van de aankoop af te zien,
- nadat hij de bestelling heeft doorgegeven, moet je een aantal inlichtingen sturen, en onder andere volgend beding duidelijk vermelden:

"De consument beschikt NIET over het recht om van een aankoop af te zien."

Voor een product gaat de termijn in de dag na de levering; voor een dienst gaat de termijn in de dag na het sluiten van de overeenkomst.

10.4.3 Uitoefening verzakingsrecht

Het volstaat de verkoper ervan op de hoogte te brengen (via e-mail, fax, gewone brief) dat hij van de overeenkomst wenst af te zien.

Het verzakingsrecht is gratis voor de consument, maar hij moet toch de retourkosten betalen voor het product (portokosten voor het terugsturen van het bestelde product naar de verkoper).

De retourkosten zijn weliswaar ten laste van de verkoper als:

- het product of de dienst niet overeenstemt met de beschrijving van het aanbod (de klant bestelde Romeo en Julia en je leverde Hamlet),
- de verkoper niet alle vereiste inlichtingen gegeven heeft (ofwel voor, ofwel na de bestelling).

10.5 Betaling

De betaling is een van de belangrijkste onderdelen van de aankoop op het internet: om een product of een dienst te ontvangen, moet je de prijs betalen van dit product of deze dienst.

The screenshot shows the bol.com checkout process at step 2: 'Betalen' (Payment). On the left, there's a 'Winkelwagentje' (Shopping cart) summary:

Puzzel Conserver Permanent	
Totaal artikelen (1)	€ 7,99
Verzendkosten (2)	€ 1,99
Subtotaal	€ 9,98
€2,50 korting	- € 2,50
Nog te betalen	€ 7,48

On the right, the 'Kies een betaalmethode' (Choose a payment method) section lists several options:

- Bancontact/Mister Cash** - Veilig betalen via je eigen Belgische bank. **Meest gebruikte betaalmethode in België**. Includes logos for KBC, BNP Paribas Fortis, ING, and others.
- Achteraf betalen** - Betaal na levering via online bankieren of overschrijving.
- Creditcard** - Snel en eenvoudig betalen. Includes logos for VISA, MasterCard, and AMEX.
- Maestro** - Veilig betalen met je Maestro bankkaart.
- iDEAL** - Online betalen via je Nederlandse bank. **Meest gebruikte betaalmethode in Nederland**.

At the bottom, a blue button says 'Bestelling plaatsen' (Place order) with the instruction: 'Klik op Bestelling plaatsen om de bestelling definitief te maken.' (Click on Place order to make the order definitive).

10.5.1 Mogelijke betalingswijzen

Op het internet worden er verschillende betalingswijzen voorgesteld.

Ten eerste kan je de "traditionele manieren" om te betalen voorstellen zoals overschrijving, kredietkaart en bancontact of de elektronische betalingen via bankknoppen, PayPal...

De betaling verloopt via een betalend platform. Hieronder vind je een overzicht van verschillende platformen en hun effectieve kostprijs volgens www.newance.be/nl/tips/online-betaalsystemen.

Naam	Opstartkost	Kost per maand	Prijs/transactie	Kost/uitbetaling
PayPal	€ 0	€ 0	3,4% + € 0,35	€ 0
Ogone	€ 300	€ 65	€ 0,37	2,9%
Connect 300 (Multisafepay)	€ 75	€ 45	2,9% + € 0,15 (vanaf t+300)	€ 0,50
Connect 100 (Multisafepay)	€ 75	€ 15	2,9% + € 0,15 (vanaf t+100)	€ 0,50
IcePay (NL)	€ 0	€ 40	2,7% + € 0,25	€ 0
Europabank	€ 350	€ 300 (jaarlijks)	1,9%	€ 0
Mollie (NL)	€ 0	€ 0	€ 0,25	€ 0
Docdata Payments (Startup)	€ 100	€ 25	€ 0,25	€ 0
Docdata Payments (Basic)	€ 0	€ 0	€ 0,25	€ 0
Stripe (beta)	€ 0	€ 0	2,9% + € 0,30	€ 0

10.5.2 Beveiligingsmogelijkheden

Om te voorkomen dat er fraude optreedt bij betaling op het internet, beschikt de verkoper over verschillende technieken om de betaling te beveiligen.

Er bestaan twee grote standaarden voor de beveiling van betalingen op netwerken: SSL en SET.

10.5.2.1 SSL (Secure Sockets Layer)

Dit is een protocol dat zorgt voor de betrouwbaarheid en integriteit van online overgedragen gegevens door het coderen van die gegevens (via een digitale handtekening). Dit efficiënt systeem kent een ruime verspreiding op de netwerken en wordt door de grote meerderheid van de providers gebruikt. (slotje onderaan bij internet Explorer en https)

Dankzij die standaard circuleren de bankgegevens - kaartnummer en vervaldatum - in gecodeerde vorm op de netwerken. Als de gegevens tijdens de overdracht door een derde worden onderschept, kan hij ze niet ontcijferen. Dit systeem biedt echter geen oplossing als je databank door hacking wordt getroffen.

10.5.2.2 SET (Secure Electronic Transaction)

Deze standaard werd specifiek ontworpen om onlinekaartbetalingen te beveiligen. Hij is veiliger dan de SSL omdat je geen toegang hebt tot de bankgegevens van je klant. Dit voorkomt hacking van in een databank opgeslagen bankgegevens. Die gegevens worden namelijk rechtstreeks in gecodeerde vorm naar de uitgever van de kredietkaart gestuurd. Alleen hij kan ze ontcijferen om de geldigheid van de verrichting na te gaan. De SET- standaard maakt het ook mogelijk de klant online te identificeren dankzij een certificaat. Zo kan niemand anders dan de klant met zijn kredietkaart betalen.

Zie hiervoor: het digitaal certificaat en de digitale handtekening.

Het systeem van betalingen via bancontact maakt hiervan gebruik. Voor demo surf naar www.ogone.be.

10.5.3 Juridische bescherming

Ondanks de verschillende methodes om de betaling te beveiligen, is fraude niet uitgesloten. Daarom bestaat er een wet die de klant beschermt en zijn verantwoordelijkheid uitsluit bij frauduleus gebruik of verlies van een instrument voor de elektronische overbrenging van geld.

Deze wet is enkel van toepassing bij overeenkomsten op afstand. Wanneer de consument betaalt via bancontact, kredietkaart of chipkaart is de uitgever van de kaart aansprakelijk voor verlies of diefstal indien er geen fysieke voorlegging was van een document of geen elektronische identificatie. Dit komt voor indien men gewoon het kaartnummer en de vervaldag moet doorspelen van een kredietkaart.

Kan ik de klant vragen te betalen voor het einde van de verzakingstermijn van 14 dagen?

Ja. Betaalt de consument voordat de bedenktijd verlopen is, dan kan hij nog steeds afzien van zijn aankoop en moet je het betaalde bedrag terugbetalen binnen de 30 dagen na de verzaking.

10.6 Levering

10.6.1 Leveringstermijn

Als je een overeenkomst aangaat met een consument, dan ben je ertoe gehouden de bestelling uit te voeren binnen een termijn van maximum 30 dagen, vanaf de dag na het plaatsen van de bestelling. Je kan met hem ook een andere termijn bedingen, desnoods van meer dan 30 dagen.

Het is mogelijk dat de uitvoering van de bestelling vertraging oplegt, bijvoorbeeld omdat het product niet voorradig is. In dat geval neem je best

contact op met de consument (bijvoorbeeld per e-mail of telefonisch) om hem in te lichten over het probleem. Je kunt met hem een langere termijn afspreken, tenzij hij verkiest zijn verzakingsrecht uit te oefenen voor de levering van het product of binnen 7 werkdagen na het sluiten van de dienstenovereenkomst.

10.6.2 Gevolgen bij het niet nakomen van de leveringstermijn

Indien je de bestelling niet hebt uitgevoerd na het verstrijken van de wettelijke termijn van 30 dagen (of van de met de consument afgesproken termijn), is de overeenkomst van rechtswege ontbonden (tenzij ze niet kon worden uitgevoerd wegens overmacht).

Als gevolg van de ontbinding van het contract mag je de consument geen kosten of schadevergoeding aanrekenen. Bovendien, indien de consument reeds een voorschot of de hele prijs betaalde, ben je verplicht hem die bedragen binnen 30 dagen volledig terug te betalen. Ten slotte moet je ook weten dat de consument het recht heeft schadevergoeding van jou te eisen indien de niet-uitvoering van de overeenkomst hem schade berokkende.

10.6.3 Schade of het zoekraken van de producten

Als je klant een consument is, gebeurt het sturen van producten of van stukken die diensten vertegenwoordigen steeds op jouw risico.

Als het product tijdens het vervoer is beschadigd, kan de consument naar keuze het product houden tegen een lagere dan de overeengekomen prijs of je het product (op jouw kosten) terugsturen en moet je hem een nieuw product in perfecte staat leveren.

Als het product verloren gaat, moet je hem een ander toezienden. De klant kan uiteraard ook zijn verzakingsrecht gebruiken. In dat geval ben je verplicht hem het reeds betaalde voorschot of volledige bedrag terug te storten.

Indien de leverancier achterblijft, kan door je betaling met een kredietkaart de goederen extra verzekerd zijn.

10.7 Terugbetaling

Er moet natuurlijk eerst een recht zijn op terugbetaling.

Er zijn twee gevallen.

1) Uitoefening van het verzakingsrecht

Wanneer de klant afziet van een aankoop, kunnen er zich twee gevallen voordoen: ofwel heeft hij het product al ontvangen, ofwel heeft hij het nog niet ontvangen. Als hij het product al heeft ontvangen, zal hij het naar de verkoper moeten terugsturen, met de vermelding dat hij wenst teruggbetaald

te worden. Vergeet niet dat de kosten voor terugzending voor zijn rekening zijn, behalve uitzondering (zie hoger).

2) Gebrekkige levering

Als hij het product of de dienst niet ontvangt binnen de door de verkoper opgegeven leveringstermijn, heeft hij ook het recht om de terugbetaling te vorderen van het bedrag dat hij reeds heeft betaald. Je kan echter tot een akkoord komen met de koper over een nieuwe termijn.

De terugbetaling moet steeds gebeuren binnen de 14 dagen na ontbinding.

10.8 Geschillen

10.8.1 Verkopers met verkooppunt buiten België

Wanneer men een product of een dienst koopt van een buitenlandse verkoper, zal de op de overeenkomst toepasselijke wet vaak de wet zijn van het land van de verkoper. Een bijzonder probleem kan dan rijzen: wat als die buitenlandse wet de klant minder bescherming biedt dan de Belgische?

Voorbeeld:

De buitenlandse wet geeft de klant het recht niet van de aankoop af te zien of stelt hem een kortere termijn voor om van de aankoop af te zien, de inlichtingen die de verkoper geeft zijn minder volledig, enz.).

Twee gevallen kunnen zich voordoen:

1) **De buitenlandse wet is een wet uit één van de landen van de Europese Unie.**

Men beschouwt dan dat de consument niet is benadeeld. Dit steunt op een gemeenschappelijke beschermingsstandaard die op Europees niveau bestaat, omdat verschillende teksten de consument beschermen en in de wetgeving van elke lidstaat zijn omgezet.

2) **De buitenlandse wet is geen wet van de Europese Unie.**

Zodra de overeenkomst nauw verbonden is met het grondgebied van een of meer lidstaten, beschouwt men dat de wet van deze lidstaat niet mag worden uitgesloten, vooral als de consument beter beschermd wordt door de wet van deze lidstaat. De nauwe band is bijvoorbeeld het feit dat de levering plaatsvindt in België of dat de consument in België verblijft. In dit geval kan men zich beroepen op de toepassing van de Belgische wet.

Voor B2B geldt dat de wet van het land van de dienstverlener van toepassing is.

Voor B2C geldt dat de wet van de verblijfplaats van de consument van toepassing is.

10.9 Veiligheid op internet

Heel wat transacties via internet moeten voldoen aan 2 eisen:

- **Authenticiteit**
Dit betekent dat men zeker moet zijn dat het bericht werkelijk komt van diegene die zijn naam opgeeft als opdrachtgever.
- **Veiligheid**
De doorgestuurde gegevens mogen niet gewijzigd worden bij het versturen over het internet en in het bestand van de ontvanger

Aan deze twee voorwaarden is voldaan indien men de documenten tekent met een digitale handtekening door gebruik te maken van de elektronische identiteitskaart.

10.10 Oefeningen

- 1) Welk soort informatie moet de e-commerce verkoper via de website meedelen?
- 2) Na mijn bestelling wil ik nog eens de exacte gegevens over mijn bestelling bevestigd zien en in handen hebben. Is dit steeds mogelijk?
- 3) Ik ben geen geroutineerd koper op het internet en heb schrik verkeerde handelingen te stellen bij de bestelling. Is mijn schrik gegrond?
- 4) Een handelaar bestelt een grote oplage via internet en krijgt van zijn handelaar geen bevestiging van zijn bestelling. Kan dit zomaar?
- 5) Binnen welke tijdspanne moet er geleverd worden?
- 6) Je bestelt een boek via internet en het boek bevalt je niet. Er staat nergens een clausule i.v.m. het terugzenden van het bestelde goed.

Eerste geval: de plastic verpakking is niet geopend

- Kan je het boek terugsturen?
- Zo nee, waarom niet?
- Zo ja, wie betaalt de retour?

Tweede geval: de plastic verpakking is geopend

- Kan je het boek terugsturen?
- Zo nee, waarom niet?
- Zo ja, wie betaalt de retour?

- 7) Je reserveert een hotelkamer via internet. Kan je de reservatie annuleren en eventueel onder welke voorwaarden?
- 8) Je bestelt een tafellaken op maat via internet. In de verkoopsvoorwaarden staat duidelijk dat je het niet mag terugsturen. Is dit legaal?
- 9) Je raadpleegt onmiddellijk een bestand via internet waarvoor nadien moet betaald worden. Op de website staat nergens een clausule vermeld over de

mogelijkheid van annuleren van de aankoop. Na inzage van de gegevens merk je dat de inhoud helemaal niet beantwoordt aan je verwachtingen. Mag je de aankoop nu eigenlijk annuleren? Motiveer.

10) De verkoper eist de betaling bij de bestelling. Mag dit?

11) Stel dat men het goed toestuurt en dat je onmiddellijk betaalt. Nu blijkt dat het goed niet voldoet.

- Kan ik het goed nog terugsturen en krijg ik mijn geld terug?
- Wie draait eventueel op voor de retourkosten?

12) Je blijft wachten op een bestelling die je reeds hebt betaald. De levering blijft maar uit.

- Reden: staking transport
  - Reden: onvoldoende voorraad
- Wat nu?

13) Je bestelt een iPod via internet en hij is beschadigd bij levering. Wat nu?

14) Welke zekerheid heb ik over toegekende services en waarborgen?

15) Wanneer de verkoper een Amerikaans bedrijf is, is deze wet op mij van toepassing?

16) Moet de site opgesteld zijn in de taal van de klant?

REFERENTIELIJST

- Ballon, G., Geens, K., & Stuyck, J. (2003). *Handel- en vennootschapsrecht*. Kluwer.
- C.A. ALBERDINGK, T. (2005). Auteursrecht tussen auteur, exploitant en consument. Amsterdam: XS4ALL.
- Calewaert, & Van Goethem. (sd). *Beginselen van het Burgerlijk Recht*. Kluwer.
- Calewaert, & Van Goethem. (sd). *Beginselen van het handelsrecht*. Novum.
- De Coninck, M.-P. (2014). *Media- en handelsrecht*. Gent: Arteveldehogeschool.
- De Muynck, H. (2004). *Informatica: juridische aspecten, een overzicht*. Lannoo.
- FOD België. (2014). Boek XI. In *Wetboek Economisch Recht* (p. 116). België.
- FOD Economie. (2002). *De wet op de handelspraktijken*.
- FOD Economie. (2007). *Vademecum van de onderneming*.
- FOD Economie. (2010). *De wet op de handelspraktijken en bescherming van de consumenten*.
- FOD Economie. (2015). *Intellectuele eigendom*. Opgeroepen op 12 25, 2015, van FOD Economie: <http://economie.fgov.be/>
- FOD Economie. (2016, 06 01). *Welke rechten verleent het auteursrecht?* Opgehaald van FOD Economie: <http://economie.fgov.be/nl/>
- Kunstenaarszakboekje. (2006). Kluwer.
- Richtlijn 1935/2004 inzake materialen en voorwerpen bestemd om met levensmiddelen in contact te komen. (sd).
- Richtlijn 2000/13/EG betreffende de etikettering en presentatie van levensmiddelen alsmede de daarvoor gemaakt reclame. (sd).
- Snijders, R. (2014). *Recht op informatie: Grappen en grollen in het auteursrecht*. Opgehaald van Vakblog: <http://rsnijders.info/vakblog/2014/11/01/recht-op-informatie-grappen-en-grollen-het-auteursrecht/>
- Voorhoof, D., Van Der Perre, K., & Lievens, E. (2014). *Handboek Auteursrecht* . Gent: Academia Press.
- Wet op de elektronische betaalmiddelen - B.S. 17/08/2002. (sd).

BIJLAGEN

Bijlage 1: Classificatie van Nice

GOEDEREN	
Klasse 1	Chemische producten voor industriële, wetenschappelijke en fotografische doeleinden, alsmede voor land-, tuin- en bosbouwkundige doeleinden; kunstharsen als grondstof, plastics als grondstof; meststoffen; brandblusmiddelen; hardings- en soldeerpreparaten voor metalen; chemische producten voor het conserveren van voedingsmiddelen; looistoffen; kleefstoffen voor industriële doeleinden.
Klasse 2	Verven, vernissen, lakken; roestwerende middelen en houtconserveringsmiddelen; kleurstoffen; beitsen; natuurlijke harsen als grondstof; metalen in blad- en poedervorm voor schilders, decorateurs, drukkers en kunstenaars.
Klasse 3	Bleekmiddelen en andere wasmiddelen; reinigings-, polijst-, ontvettings- en schuurmiddelen; zepen; parfumerieën, etherische oliën, cosmetische middelen, haarlotionen; tandreinigingsmiddelen.
Klasse 4	Industriële oliën en vetten; smeermiddelen; producten voor het absorberen, besproeien en binden van stof; brandstoffen (met inbegrip van motorbenzine) en verlichtingsstoffen; kaarsen, lampenpitten.
Klasse 5	Farmaceutische en diergeneeskundige producten; hygiënische producten voor medisch gebruik; diëtische voedingsmiddelen en diëtische substanties voor medisch of veterinaire gebruik; voedingsmiddelen voor baby's; voedingssupplementen voor mens en dier; pleisters, verbandmiddelen; tandvulmiddelen en afdrukmaterialen voor tandartsen; ontsmettingsmiddelen; middelen ter verdelging van ongedierte; schimmeldodende en onkruidverdelgende middelen.
Klasse 6	Onedele metalen en hun legeringen; bouwmaterialen van metaal; verplaatsbare constructies van metaal; metalen materialen voor spoorwegen; niet-elektrische metalen kabels en draden; slotenmakerswaren van metaal en kleinijzerwaren; metalen buizen; brandkasten; metaalwaren voor zover niet begrepen in andere klassen [nader te specificeren]; erts.
Klasse 7	Machines [nader te specificeren] en werktuigmachines; motoren (uitgezonderd motoren voor landvoertuigen); koppelingen en transmissie-organen (behalve voor landvoertuigen); landbouwinstrumenten, anders dan handbediend; broedmachines; verkoopautomaten.
Klasse 8	Handgereedschappen en -instrumenten, met de hand te bedienen; messenmakerswaren, vorken en lepels; blanke wapenen; scheerapparaten.
Klasse 9	Wetenschappelijke, zeevaartkundige, landmeetkundige, fotografische, cinematografische, optische, weeg-, meet-, sein-, controle- (inspectie-), hulpverlenings- (reddings-) en onderwijsstoestellen en -instrumenten; apparaten en instrumenten voor de geleiding, de verdeling, de omzetting, de opslag, het regelen en het sturen van elektrische stroom; apparaten voor het opnemen, het overbrengen en het weergeven van geluid of beeld; magnetische gegevensdragers, schijfsvormige geluidsdragers; compact discs, DVD's en andere digitale dragers; mechanismen voor apparaten met vooruitbetaling; kasregisters, rekenmachines, gegevensverwerkende apparatuur en computers; software; brandblusapparaten.
Klasse 10	Chirurgische, medische, tandheelkundige en diergeneeskundige toestellen en instrumenten; kunstledematen, -ogen en -tanden; orthopedische artikelen; hechtmateriaal.
Klasse 11	Verlichtings-, verwarmings-, stoomopwekkings-, kook-, koel-, droog-, ventilatie- en waterleidingsapparaten en sanitaire installaties.

Klasse 12	Vervoermiddelen; middelen voor vervoer over land, door de lucht of over het water.
Klasse 13	Vuurwapens; munitie en projectielen; springstoffen; vuurwerk.
Klasse 14	Edele metalen en hun legeringen en producten hieruit vervaardigd of hiermee bedekt voor zover niet begrepen in andere klassen [nader te specificeren]; juwelen, bijouterieën, edelstenen; uurwerken en tijdmeetinstrumenten.
Klasse 15	Muziekinstrumenten.
Klasse 16	Papier, karton en hieruit vervaardigde producten voor zover niet begrepen in andere klassen [nader te specificeren]; drukwerken; boekbinderswaren; foto's; schrijfbehoeften; kleefstoffen voor kantoorgebruik of voor de huishouding; materiaal voor kunstenaars; penselen; schrijfmachines en kantoorartikelen (uitgezonderd meubelen); leermiddelen en onderwijsmateriaal (uitgezonderd toestellen); plastic materialen voor verpakking, voor zover niet begrepen in andere klassen; drukletters; clichés.
Klasse 17	Rubber, guttapercha, gummi, asbest, mica en hieruit vervaardigde producten voor zover niet begrepen in andere klassen [nader te specificeren]; halfbewerkte plastic producten; dichtings-, pakking- en isolatiemateriaal; niet-metalen buigzame buizen.
Klasse 18	Leder en kunstleder en hieruit vervaardigde producten voor zover niet begrepen in andere klassen [nader te specificeren]; dierenhuiden; reiskoffers en koffers; paraplu's, parasols en wandelstokken; zwepen en zadelmakerswaren.
Klasse 19	Bouwmaterialen, niet van metaal; onbuigzame buizen, niet van metaal, voor de bouw; asfalt, pek en bitumen; verplaatsbare constructies, niet van metaal; monumenten, niet van metaal.
Klasse 20	Meubelen, spiegels, lijsten; van hout, kurk, riet, bies, teen, hoorn, been, ivoor, balein, schildpad, barnsteen, parelmoer, meerschuim, vervangingsmiddelen van al deze stoffen of van plastic vervaardigde producten voor zover niet begrepen in andere klassen [nader te specificeren].
Klasse 21	Gerei en vaatwerk voor de huishouding of de keuken; kammen en sponzen; borstels (uitgezonderd penselen); materialen voor de borstelfabricage; reinigingsmateriaal; staalwol; ruw of halfbewerkt glas (uitgezonderd glas voor bouwdoeleinden); glas-, porselein- en aardewerk voor zover niet begrepen in andere klassen.
Klasse 22	Touw, bindgarens, netten, tenten, dekzeilen, zeilen, zakken (voor zover niet begrepen in andere klassen); vulmateriaal (uitgezonderd van rubber of plastic); ruwe vezelige textielmaterialen.
Klasse 23	Garens en draden voor textielgebruik.
Klasse 24	Weefsels en textielproducten voor zover niet begrepen in andere klassen; spreien; tafellakens.
Klasse 25	Kledingstukken, schoeisel, hoofddeksels.
Klasse 26	Kant en borduurwerk, band en veter; knopen, haken en ogen, spelden en naalden; kunstbloemen.
Klasse 27	Tapijten, vloermatten, matten, linoleum en andere vloerbedekking; behang, niet van textielmateriaal.
Klasse 28	Spellen, speelgoeden; gymnastiek- en sportartikelen voor zover niet begrepen in andere klassen; versierselen voor kerstbomen.
Klasse 29	Vlees, vis, gevogelte en wild; vleesextracten; geconserveerde, gedroogde en gekookte vruchten en groenten; geleien, jams, compote; eieren, melk en melkproducten; eetbare oliën en vetten.
Klasse 30	Koffie, thee, cacao, koffiesurrogaten; rijst, tapioca, sago; meel en graanpreparaten, brood, banketbakkers- en suikerbakkerswaren, consumptie-ijs; suiker; honing, melassestroop; gist, rijstmiddelen; zout, mosterd; azijn, kruidensausen; specerijen; ijs.

Klasse 31	Zaden en land-, tuin- en bosbouwproducten voor zover niet begrepen in andere klassen; levende dieren; verse vruchten en groenten; zaazaden, levende planten en bloemen; voedingsmiddelen voor dieren, mout.
Klasse 32	Bieren; minerale en gazeuse wateren en andere alcoholvrije dranken; vruchtendranken en vruchtsappen; siropen en andere preparaten voor de bereiding van dranken.
Klasse 33	Alcoholhoudende dranken (uitgezonderd bieren).
Klasse 34	Tabak; artikelen voor rokers; lucifers.

DIENSTEN	
Klasse 35	Reclame; beheer van commerciële zaken; zakelijke administratie; administratieve diensten.
Klasse 36	Verzekeringen; financiële zaken; monetaire zaken; makelaardij in onroerende goederen.
Klasse 37	Bouw; reparaties [nader te specificeren]; installatiewerkzaamheden [nader te specificeren].
Klasse 38	Telecommunicatie.
Klasse 39	Transport; verpakking en opslag van goederen; organisatie van reizen.
Klasse 40	Behandeling van materialen [nader te specificeren].
Klasse 41	Opvoeding; opleiding; ontspanning; sportieve en culturele activiteiten.
Klasse 42	Wetenschappelijke en technologische diensten, alsmede bijbehorende onderzoeks- en ontwerpdiensten; dienstverlening op het gebied van industriële analyse en industrieel onderzoek; ontwerpen en ontwikkelen van computers en van software.
Klasse 43	Restauratie (het verstrekken van voedsel en dranken); tijdelijke huisvesting.
Klasse 44	Medische diensten; veterinaire diensten; dienstverlening op het gebied van hygiëne en schoonheidsverzorging voor mensen of dieren; dienstverlening op het gebied van land-, tuin- en bosbouw.
Klasse 45	Juridische diensten; veiligheidsdiensten voor de bescherming van goederen en personen; persoonlijke en maatschappelijke diensten verleend door derden om aan individuele behoeften te voldoen [nader te specificeren].

Bijlage 2: Algemene voorwaarden One.com betreffende domeinen

Domeinen

Bij het bestellen van een domein dient de koper/kaarthouder te verklaren dat de persoon die zich aanmeldt accepteert dat het gebruik van de domeinnaam niet in strijd is met de naam of merkrechten van derde partijen of anderszins in strijd zijn met de wetgeving.

Domeinnamen worden altijd geregistreerd op de eigen naam van de klant en op verzoek van de klant zelf. One.com functioneert hierbij uitsluitend als bemiddelaar. One.com zal de klant op de hoogte stellen wanneer de registratie van de domeinnaam een feit is. One.com draagt geen verantwoordelijkheid meer voor de domeinnaam wanneer deze is opgezegd, wegverhuisd of wanneer de webruimte is verwijderd.

De domeinnaam wordt "geregistreerd bij" / "geherdelegeerd naar" de partners van One.com. Deze bevinden zich mogelijk bij de domeinregisseerders of rechtstreeks bij de individuele domeinbeheerder van het betreffende top-leveldomein. Aan het einde van elke abonnementsperiode ontvangt de klant een factuur van One.com voor het jaarlijkse domeintarief, tenzij anders aangegeven. Dit is ongeacht of de domeinnaam gebruik maakt van de DNS-servers van One.com of dat servers van derden gebruikt worden.

In het geval er onjuist domeinen worden besteld (spelfouten, naamfouten of iets dergelijks) wordt het registratietarief niet vergoed. One.com zal echter trachten de domeinnaam te corrigeren zolang de registratie nog niet heeft plaatsgevonden. Indien One.com verantwoordelijk is voor het verzenden van een foutieve bestelling van een domein, zal deze de registratiekosten vergoeden of registratie aanbieden met de juiste domeinnaam.

Het is de verantwoordelijkheid van de klant zelf om One.com en eventuele top-level domein registers op de hoogte te stellen van wijzigingen in adres- of andere contactgegevens.

Speciale voorwaarden voor de individuele topleveldomeinen

Zie voor de speciale betaalvoorwaarden voor individuele domeinen:

<http://www.one.com/nl/support/faq/aan-wiebetaal-ik-mijn-jaarlijkse-domeintarief>

Domeinverloopbeleid

Domeinverloopbeleid: <http://www.one.com/nl/info/domeinverloopbeleid>

Prijzen

Prijzen: <http://www.one.com/nl/info/prijzen>

Bijlage 3: I-depot voorbeeld

i-DEPOT BEWIJS / PREUVE / EVIDENCE

i-DEPOT NUMMER / NUMERO / NUMBER
027510

NAAM / NOM / NAME
Westenbroek/ Kuiper
Huppelstraat 15
2591 XR Den Haag
Nederland

DATUM / DATE
Tue Aug 23 07:59:30 CEST 2011

KENMERK / REFERENCE
BBIE/1

Dit elektronische bestand vormt het bewijs dat alle hierin opgenomen gegevens op de aangegeven datum bij het Benelux-Bureau voor de Intellectuele Eigendom (BBIE) werden ingediend en dat deze sindsdien niet zijn veranderd.

Ce fichier électronique constitue la preuve que toutes les données reprises ont été remises à l'Office Benelux de la Propriété intellectuelle (OBPI) à la date mentionnée et n'ont pas été modifiées depuis.

This electronic file constitutes proof that all the included data was submitted to the Benelux Office for Intellectual Property (BOIP) on the date mentioned and has not been altered subsequently.

Edmond Simon
Directeur-Général BBIE / Directeur général OBPI / Director General BOIP

BENELUX-BUREAU VOOR DE INTELLECTUELLE EIGENDOM | OFFICE BENELUX DE LA PROPRIÉTÉ INTELLECTUELLE | BENELUX OFFICE FOR INTELLECTUAL PROPERTY

ACTUALITEIT

- Van Put, K. (2014, 10 21). Strijd om domeinnaam medialaan.be krijgt vervolg. *De Tijd*.
- Jobat (2012, 05 19). Jouw uitvinding, of van je werkgever?. *Het Nieuwsblad/Jobat*.
- Deckmyn, D. (2010, 03 10). Geschonden auteursrecht. *De Standaard*.
- Belga (2015, 01 21). Belgacom troeft Optima af over Proximus-logo. *De Tijd*.
- Edm (2014, 06 05). New Balance beschuldigt Karl Lagerfeld van kopiegedrag.
- Visterin, W. (2015, 01 30). Facebook lanceert, 'de meest opdringerige overeenkomst ooit'. *De Tijd*.

<http://rechtenmaatschappij.nl/wanneer-mag-je-een-afbeelding-overnemen/>
[http://economie.fgov.be/nl/ondernemingen/Intellectuele_Eigendom/Innovatie en IE/wat/#.VnzyFITKGT8](http://economie.fgov.be/nl/ondernemingen/Intellectuele_Eigendom/Innovatie_en_IE/wat/#.VnzyFITKGT8)

[Boek XI van het Wetboek Economisch Recht \(WER\)](#)

<http://datanews.knack.be/ict/nieuws/alles-wat-u-altijd-al-wilde-weten-over-gdpr-maar-nooit-durfde-te-vragen/article-normal-961965.html>

<https://www.dmsuser.com/gdpr/ida.dll?ar&sid=018273>

<https://gdpr-butler.eu/nl>

